

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

15
динара

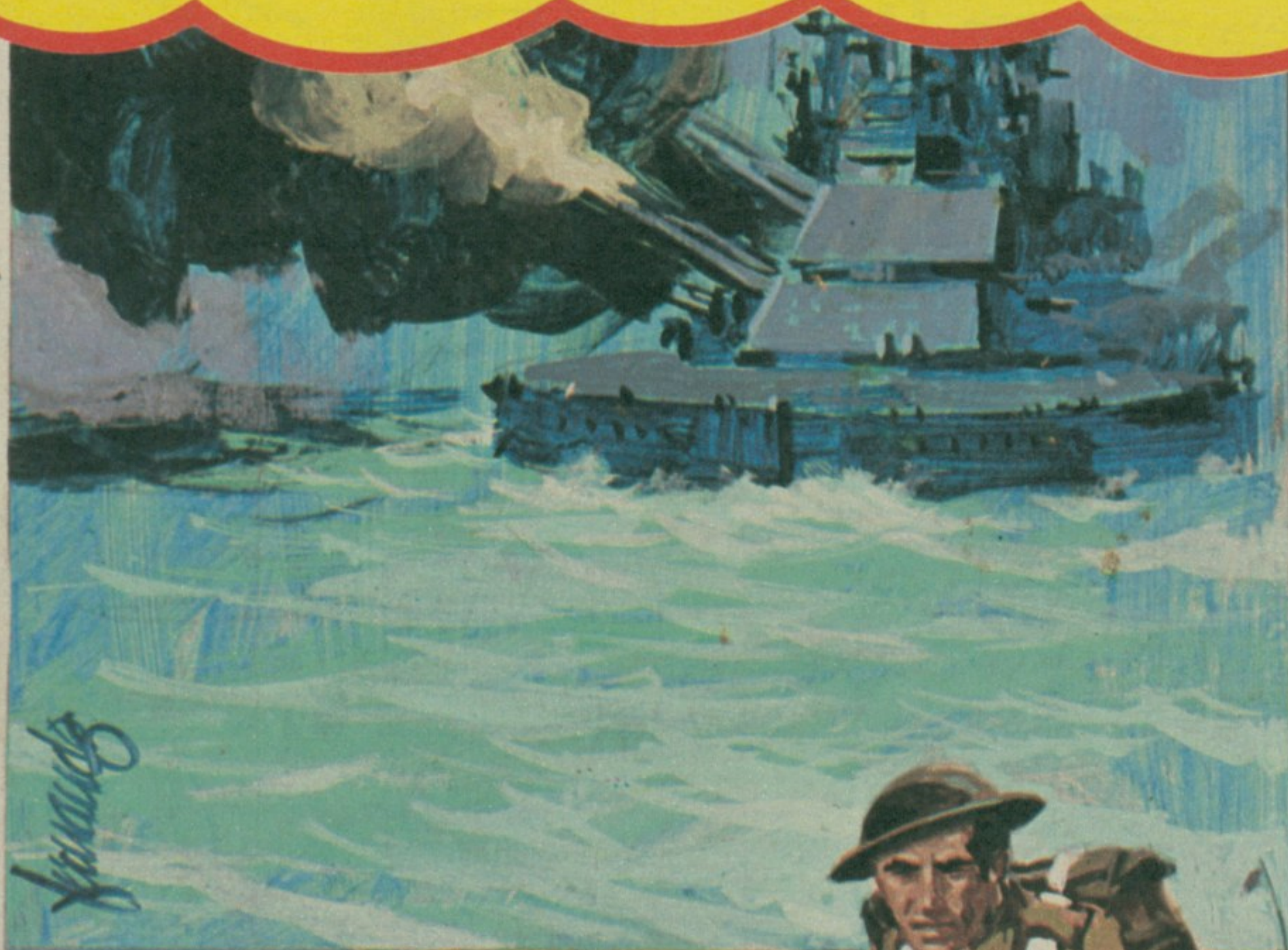
БРОЈ

1508

21. 11. 1980. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLІ

ОПЕРАЦИЈА
**МЛЕВЕНО
МЕСО**

стр. 4-5

RIPLEY

Веровати или не!

НАЈМЛАЂЕ КЕРИ

ПРИПАДНИКА ПЛЕМЕНА САНГО У АФРИЦИ, ОД КОСЕ ЧЛАНОВА ПОРОДИЦЕ ПРАВЕ „КОЊСКЕ“ РЕПОВЕ ДУГАЧКЕ ВИШЕ ОД МЕТАР И ПО КОЈИ ПОНЕКАД ПОСТИЖУ ТЕЖИНУ ДО ТРИНАЕСТ КИЛОГРАМА.

ЖЕНЕ

ИЗ ПЛЕМЕНА МАШУКУ ЛУМБЕВЕ, У ЗНАК ПРИЈАТЕЉСТВА ПОКЛАЊАЈУ МУШКАРЦИМА ПРАМЕН КОСЕ. ОНИ ОД ЊЕ НА СВОЈОЈ ГЛАВИ ПРАВЕ ПЛЕТЕНИЦЕ КОЈЕ СУ КОД НЕКИХ ТОЛИКО ДУГАЧКЕ ДА ИХ МОРАЈУ ЗАКАЧИТИ ЗА ТАВАНИЦУ КАД ИДУ НА ПОЧИНАК.

ВЕЌИНА СТАНОВНИКА

КИНЕСКЕ ПРОВИНЦИЈЕ КАНТОН ЖИВЕЛА ЈЕ НА ЏУНКАМА. ДЕЦА ОДРАСЛА НА ОВИМ „ПЛОВЕКИМ КУЌИЦАМА“ НИКАДА НИСУ ИЗЛАЗИЛА БЕЗ НЕКЕ ВРСТЕ ПОЈАСЕВА ЗА СПАСАВАЊЕ ИЗРАЂЕНИХ ОД ТРСКЕ.

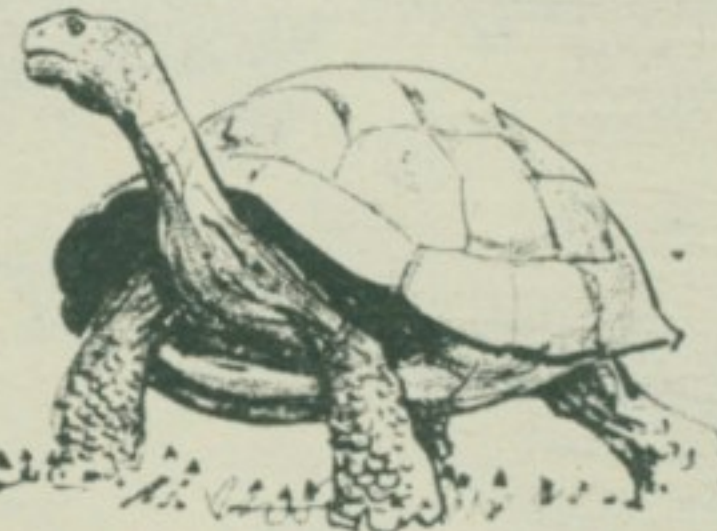
ЏОН ПЕРИ

ПОЗНАТИ ЕНГЛЕСКИ ХАРФИСТА ИЗ ОСАМНАЕСТОГ ВЕКА, ВОЛЕО ЈЕ ДА ИГРА „МИЦЕ“ ИАКО ЈЕ ОД РОЂЕЊА БИО СЛЕП.

ЧАРЛС МЕК КЕЈ

ИЗ БРИЏТОНА (САД) СВИРАО ЈЕ ТРУБУ У СВОЈОЈ 94. ГОДИНИ.

ЏИНОВСКЕ КОРЊАЧЕ

СА ГАЛАПАГОСА ДАНАС СУ ГОТОВО ИСТРЕБЉЕНЕ. АЛИ, ГОДИНЕ 1617. ЈЕДАН ОД ИСТРАЖИВАЧА ЈЕ НАПИСАО: „КОПНЕНЕ КОРЊАЧЕ СУ ОВДЕ ТАКО БРОЈНЕ ДА БИ СЕ ПЕТ ДО ШЕСТ ЉУДИ МОГЛО САМО ЊИМА ХРАНИТИ БЕЗ ИКАКВОГ ДРУГОГ СНАБДЕВАЊА. ОНЕ СУ ТАКО УКУСНЕ ДА ИМ НИ ПИЛЕТИНА НИЈЕ РАВНА.“

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЌ ЧУЛИ ДА...

● часовничар Ентони Ешли из Велике Британије, од цинкане и бакарне плочице које увлачи у лимун израђује батерије за своје зидне часовнике.

● у неким пећинама Јужне Америке живи такозвана уљана птица или гуачаро која је веома слична сови. То је једина птица за коју се зна да има „радар“ сличан љиљцима и зато може да лети у потпуном мраку. Још од давнина, од густих слојева жућкасте масти

која покрива младунце уљане птице. Индијанци су добијали уље које су користили за осветљење и гориво, те је отуда и име добила.

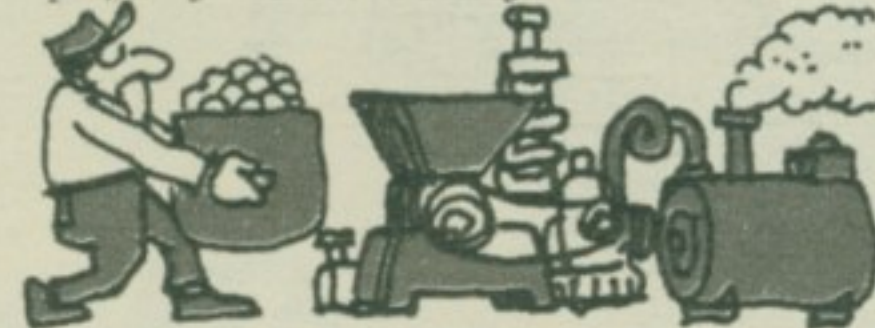
● грашак се убраја у најстрије културе. Пронађен је у гробницама египатских фараона из дванаесте династије (XX — XVII века пре н. е.) а био је познат Грцима и Римљанима. Употреба грашка као поврха помиње се почетком шеснаестог века, а у седамнаестом јела справљена од ове биљке била су у великој моди.

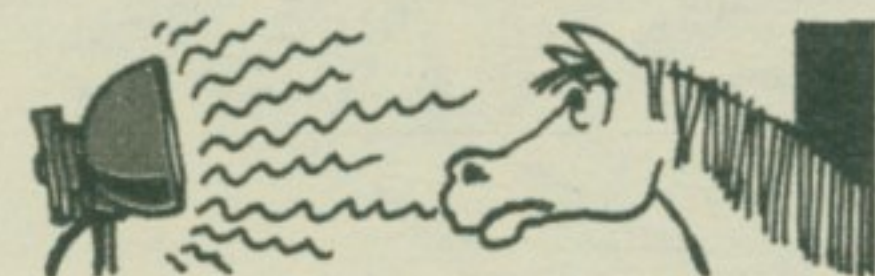
● према неким тврђењима аргентинска река Ла Плата (плата на шпанском значи сребро) добила је име када су почетком 16. века на њене обале стигли први путници и угледали Индијанце окићене сребрним накитом за који су помислили да се вади из ове реке.

● суд у Синсинатију у Охају (САД) прогласио је незаконитом одлуку градске општине о забрани кретања свим возилима која немају гумене точкове, па ће тако Џон Којн моћи и даље да се вози улицама овога града у свом тенку.

● научници у Аустралији експериментишу са добијањем запаљивог гаса од отпадака хране. Тако је установљено да се од 18 килограма кора од поморанце, које баца индустрија конзерви, може добити седам кубних метара гаса са 50-55 одсто метана.

● енглески научници установили су да ултравиолетни зраци благотворно утичу на коње.

Животиње које су више изложене сунчевим зрацима отпорније су, здравије, ране им брже зарастају и имају многобројније потомство. Пошто у Енглеској нема довољно сунчаних дана, у коњушнице у Беткширу уграђене су посебне кварцне лампе како би коњи могли да се „сунчају“.

● у Француској је 1911. године почео да излази часопис намењен особама које пате од реуматизма. Циљ му није био да пружа медицинске савете болесницима већ да их разоноди. Сви чланови редакције, укључујући и главног уредника, патили су од реуме.

● у Јапану постоји веровање да месо јапанског даждевњака, припремљено на посебан начин, подмлађује људски организам. Због тога је овај водоземац скоро искорењен у земљи излазећег сунца.

ЗАШТО СЕ ДАНАШЊИ МАЈМУНИ НЕ ПРЕТВОРЕ У ЉУДЕ

Крајем јула ове године професор Мајкл Деј из Медицинске школе Св. Томаса објавио је аутентичне резултате истраживања које је, уз помоћ колега са Универзитета колеџа у Лондону, извео са фосилним отисцима стопала из источне Африке.

Способност усправног хода на две ноге сматра се најзначајнијим, пресудним, фактором у еволуцији човечанства. Прво биће које је било у стању да предње удове употребљава искључиво за прибављање и ношење хране, оруђа или оружја морало је имати незамисливу предност над створењима којима су сва четири уда служила само за ходање.

Велико питање на које се дуго очекивао одговор гласио је: КАДА СЕ ПОЈАВИЛО ПРВО СТВОРЕЊЕ КОЈЕ СЕ УСПРАВИЛО НА ДВЕ НОГЕ?

Фосилни остаци стопала које је проучио професор Деј пронађени су прошле године код Лаетолија у Танзанији. Открила их је др Мери Лики. Мада нема доказа да је „човек-мајмун“ (тако је названо ово биће) који их је направио директан предак данашњих људи, очигледно је да припада човекоидној породици.

Отисци стопала из Лаетолија вероватно су једини те врсте у свету и начињени су када су три „човека-мајмуна“, први пут у историји природе, коракнула по слоју „свежег“ вулканског пепела. Пепео је временом, вероватно услед изненадних плускова, очврснао попут бетона.

Захваљујући тој појединости ови драгоцени отисци су се сачували и могли су да буду детаљно снимљени.

И сама др Лики из чувене породице археолога закључила је да је стопе у окамењеном пепелу направио „човек-мајмун“ двоножац. Али, како нису пронађене његове фосилизоване кости, није било „доказног материјала“.

Доказ се појавио овог лета у виду фотографских анализа које је начинио професор Деј. Примењена је техника тродимензионалних (стерео) фотографија отисака стопала из Лаетолија. На основу њих „израчунао“ је колики и какав су притисак на тле вршили разни делови стопала при ходању.

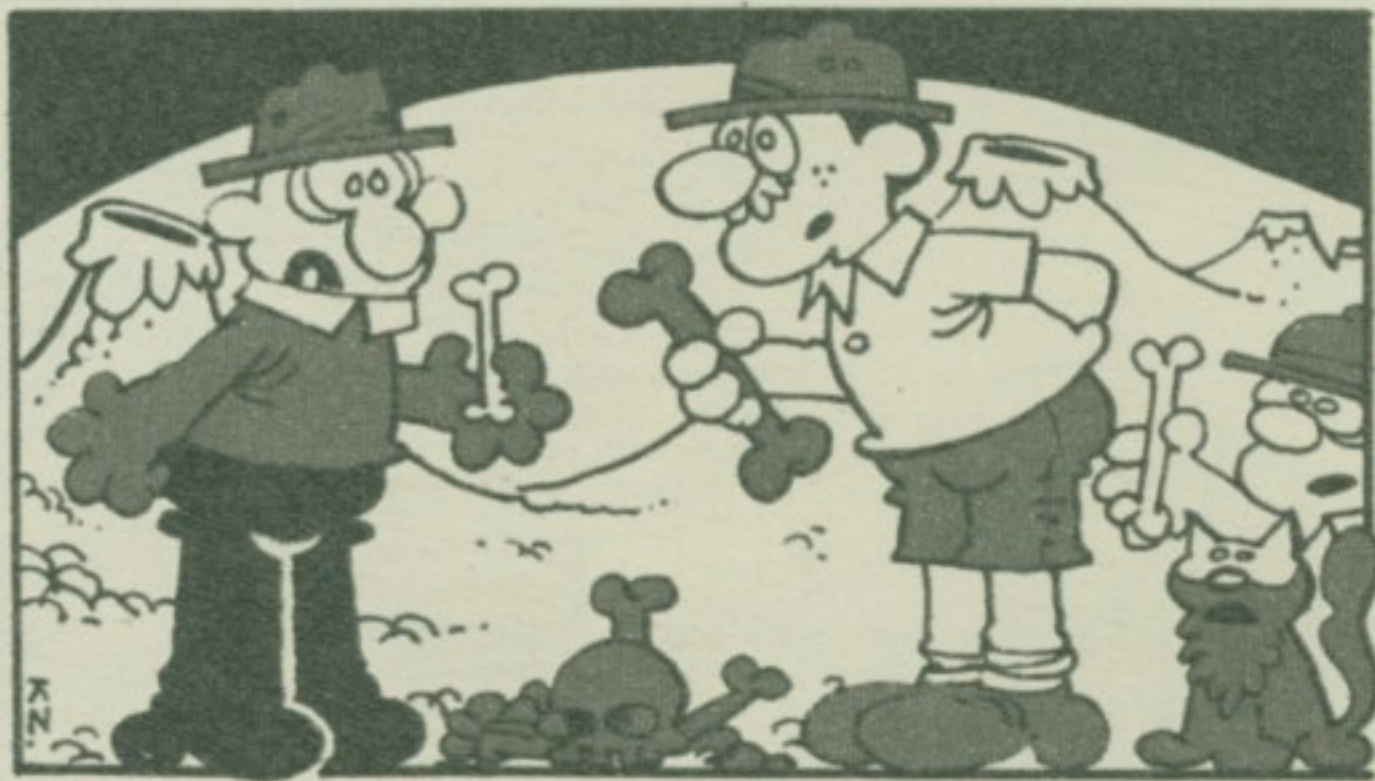
Професор Деј је затим направио тродимензионалне фотографије отисака стопала својих колега (ови се нису увредили) и упоредио их је са отисцима „човека-мајмуна“.

НА ДВЕ НОГЕ У СТЕРЕО ТЕХНИЦИ

ГОСПОДИН 1470

Ричард Лики, Енглец из Кеније, доспео је у област Коби Фор на Туркани (бивше Рудолфово језеро) случајно. Године 1967. путовао је малим авионом из Најробија у Етиопију. Невреме је нагнело пилота да мало промени курс — уместо да лети уобичајеним путем преко западне обале Туркани, прелетео је источну, мало познату.

Лики је имао тридесет две године и научничко „шесто чуло“ које му је припаћуло да пејзаж виђен из авиона не може бити вулканског порекла, како се сматрало, већ праисторијски језерски талог, односно седиментна стена.

Вратио се на Туркану хеликоптером и у седиментном тлу пронашао обиље фосила. Године 1972. он и његова екипа „налетели“ су на фрагменте лобање „човека мајмуна“. Састављали су је комад по комад, попут загонетне склапанице.

Данас је лобања у музеју, заведена под именом KNM ER 1470, а зову је скраћено „Господин 1470“. Анализама се дошло до закључка да је стар преко 3 милиона година и најстарији познат човеков предак. Мала плоча са бројем 1470 на источној обали Туркани обележава место где је нађен.

Ричард Лики, који је детињство и младост провео по Африци копајући фосиле у друштву својих родитеља, није завршио никакав факултет. Он је син легендарног Луиса Ликија, професора универзитета у Оксфорду и једног од најистакнутијих природњака свога времена.

Луис Лики је 1959. године ископао у Олдуваји у Танзанији фосилне остатке такозваног аустралопитекуса који је, све до појаве „господина 1470“, сматран најстаријим човековим претком. Сада знамо да му је само око милион и по млађи рођак.

Сличност је била запањујућа. Јасно се показало гото идентично пребацивање силе при корачању од пете према прстима, што је карактеристично за усправан ход.

Како је већ доказано да су фосилни остаци лобање

„човека-мајмуна“ из Туркани, такође у источној Африци, стари најмање 3,6 милиона година, као и отисци стопала, данас имамо неопориве доказе да су „људи-мајмуни“, савладали уметност ходања на две ноге пре 3,6 милиона година.

Рад у „колењци човечанства“, како су названа епохална налазишта у Танзанији и Кенији, наставља се у нади да ће можда бити пронађен такозвани беоцуг који недостаје — биће које се током еволуције одвојило од своје мајмунске са-

браће и кренуло стазом људи.

Када се то догоди, деци која питају зашто данашњи мајмуни не могу да постану људи ако су људи постали од мајмуна, моћи ће да се да тачан одговор.

**ЧОВЕК
КОЈИ
НИКАДА
НИЈЕ
ПОСТОЈАО**

ОПЕРАЦИЈА „МЛЕВЕНО МЕСО“

другом случају фалсификовани су и документа и — курир.

ШТА ЈЕ КЊИГА ПРЕЋУТАЛА

Крајем септембра 1942. године у авионској несрећи недалеко од шпанског града Кадиза погинуо је француски обавештајац Кларморган који је носио строго поверљива документа за савезнички штаб у Тангеру. Само неколико пије нађених списа агенту Абвера (немачке обавештајне службе) у Кадизу. О њиховој садржини — савезничкој инвазији Алжира (шифровани назив: операција „Бакља“) — расправљало се већ после неколико дана и у Берлину. Немци су дуго већали и на крају закључили да су им савезници подметнули и леш и документа како би одвукли њихову пажњу од својих правих намера.

Абверовци су се грдно преварили: 7. новембра 1942. англоамеричке снаге извршиле су инвазију на Алжир и Мароко.

„Случај Кларморган“ послужио је двојици виших официра британске обавештајне службе као инспирација за једну од најнеобичнијих шпијунских акција другог светског рата, операцију „Млевено месо“. За разлику од догађаја у Кадизу, у овом

Операцију „Млевено месо“ замислили су командир ескадриле сер Арчибалд Чамли и морнарички мајор Јин Монтегју, припадници Лондонског контролног уреда (ЛЦС), специјалног одељења британске обавештајне службе оформљеног за вођење „рата обманивања“.

Иницијатор и главни реализатор читаве операције био је Јун Монтегју. Он је и аутор „Човека који никада није постојао“, дела у коме је описана историја ове занимљиве обавештајне акције. На жалост, књига (објављена 1952) ни издалека није рекла све, нешто због забране коју је писцу наметнуо закон, а нешто и због Монтегјуове урођене резервисаности. Чамли се, рецимо, спомиње искључиво под лажним именом „Дорц“, а ни на једној страници „Човека који никада није постојао“ нема ни помена „афере Кларморган“. Но, како су и Монтегју и Чамли деловали у складу са изричитим упутством надлежних „да се баве безбедношћу планираних савезничких акција“, претпоставка да је „случај Кларморган“ посејао клице за операцију „Млевено месо“ више је него вероватна.

На англо-америчкој конференцији у Казабланки, јануара 1943. године, председник САД Рузвелт и британски премијер Черчил сковали су стратегијски план савезника за даљи ток рата. Том приликом је одлучено и да се изврши инвазија Сицилије после чега би уследило искрцавање на Апенинско полуострво. Избор је пао на Сицилију зато што она представља згодну одскачну даску од Африке до Европе. Невоља је била у томе што, како је Черчил сам приметио, „само будала неће погодити да се ради о Сицилији“.

Монтегју и Чамли одмах су прионули на посао. Требало је пошто пото некако навести Немце и Италијане да превиде очигледно. Одлучно је да се непријатељу подметну фалсификована документа која би га навела на закључке како су на удару савезничких снага Грчка и Сардинија, док се на Сицилију спрема само мањи, диверзантски напад.

Замисао да леш послужи као носилац лажних информација била је до те мере смела да се Монтегју и Чамли нису усудили да је изнесу пред претпостављене све док и последње припреме нису привели крају. Успех акције, тога су обојица били свесни, зависио је колико од уверљивости документа толико и од „курира“. Уколико се Немцима иједна ситница учини сумњивом, читава организација могла је да про-

ЗАМИСАО ДА СЕ ЛЕШ ИСКОРИСТИ КАО ГЛАВНИ АКТЕР ИЗВАНРЕДНО ЗНАЧАЈНЕ ОБАВЕШТАЈНЕ АКЦИЈЕ БИЛА ЈЕ ВИШЕ НЕГО СМЕЛА. ХОЋЕ ЛИ НЕМЦИ НАСЕСТИ НА БРИЖЉИВО ИСПЛАНИРАНУ ПОДВАЛУ — НА ТО ДО САМОГ КРАЈА НИКО НИЈЕ МОГАО ДА ОДГОВОРИ.

падне и доведе у питање успех савезничке инвазије на Сицилију.

БАШТОВАН РАЗВРАТНИК, ЛУДАН

Монтегјуов први задатак био је да нађе одговарајући леш. Како на самом почетку не би попречио, затражио је стручни савет сер Бернарда Спилзберија, водећег британског патолога. Одговор сера био је охрабрујући — „послужиће“ било која врста природне смрти. Тиме све дилеме ни издалека нису биле решене. Монтегју је, рецимо, морао да води рачуна и о томе да умрли буде неко чија смрт неће погодити ни породицу ни пријатеље.

После дужег чекања, лондонски истраживач Бенгли Перчес коначно је обавестио Монтегјуа да се у мртвачници Хорсфери руд можда налази оно што тражи. Пошто је прегледао тело, сер Спилзбери је закључио да умрли у потпуности одговара потребама операције: прави узрок смрти, запаљење плућа, изазвало је појаву воде у плућима, индикација која ће шпанске па-

тологе, баш као што се и желело, навести да констатују даљење.

Ни данас се не зна ко је у ствари био „човек који никада није постојао“, а Монтегју, једина особа која на то питање може да одговори, упорно ћути позивајући се на обећање које је, мада данас више нико од њих није жив, дао породици умрлог. У свом последњем делу, истина, ћутљиви Монтегју „открива се“ таман толико да тајанственог носиоца главне улоге у операцији „Млевено месо“ опише као „протуву која је само једном у животу урадила нешто вредно хвале — и то посмртно.“

Толика тајанственост, разумљиво, дала је повода бројним претпоставкама. Нагађало се све и свашта, па и да је тајанствени човек био баштован, „заблудели“ брат једног члана енглеског Парламента, лудак. Но, чини се да се истини највише приближио потпуковник Вингејт, заменик начелника Лондонског контролног уреда. Он

МЛЕВЕНО МЕСО

је у својим мемоарима забележио да се радило „о тешком алкохоличару који је умро од запаљења плућа, чије је тело нађено под сводовима лондонског моста Черинг крос“. У прилог Вингејтовом мишљењу говори чињеница да се мртвачница из које је узето тело тајанственог курира заиста налазила у близини Черинг кроса, као и опаска која се једном приликом омакла Монтегјуу, да је „покојник дуто боловао“.

САРДИНЕ, ИЗ ВИЦА

Пошто је тело стављено на лед и тако за извесно време збринато, Монтегју и његови сарадници позабавили су се питањем лажних докумената. Мапе или распоред трупа нису долазили у обзир. Одлучено је да се Немцима сервира (наравно фалсификовано) писмо генерала Арчибалда Наја, заменика начелника британског Империјалног генералштаба, за генерала Харолда Елигзандера, штаб 18. групе армије у Тунису. Иако се највећи део писма односио на друга питања, неколико примедба јасно је давало до знања непријатељу да ће савезничке снаге извршити инвазију у западном и источном Медитерану и да ће ове, главне операције, пратити само мања диверзија на Сицилију.

На ред је дошао идентитет носиоца поруке. Да је он у сваком случају морао да буде официр, то је било јасно. Али ког рода војске? С обзиром да се радило о кореспонденцији

између два генерала, у први мах се чинило да је пешадија најпогодније решење. Но, како је Монтегју одраније сарађивао са обавештајном службом морнарице и захваљујући гоме могао лакше да спроведе неопходне мере безбедности, ова алтернатива више је обећавала. Примамљиво решење на крају је ипак одбачено због — пословичне елеганције виших официра морнарице. Сви су они, наиме, носили искључиво униформе шивене по мери. Како мртвачу сашити одело које ће му савршено стајати — на то ниједан лондонски кројач није знао да одговори. Проблем је решен тако што је покојник прикључен активној поморској служби. На тај начин „новорегрутовани“ је остао у окриљу морнарице, али му је овај „ратни распоред“ дозвољавао и да носи обично борбено одело.

Следећи корак био је да се умрлом надене име и додели одговарајући чин. Изабрано је Вилем Мартин због своје једноставности. Имајући у виду важност докумената који су му поверени, Мартин је постао мајор.

Пошто свако жив има личну карту и Мартину је требало обезбедити једну. Сви покушаји да се потребна фотографија обезбеди снимањем умрлог пропали су, па је у ту сврху искоришћен снимак особе која је на њега веома личила. А да би све било још аутентичније, карта је обележена као дупликат, замена за ону коју је немарни мајор изгубио.

Како објаснити Мартиново путовање у северну Африку и поседовање Најовог писма. Па, мајор је привремено припојен Комбинованом одбору начелника (савезничких) генералштабова. У два писма начелника штаба комбинованих операција Луиса Маунтбатна детаљније су објашњена Мартинова конкретна задужења. У првом, адресованом на адмирала Ендрјуа Канингема, команданта Средоземне флоте, адмиралу (и Немцима) дато је до зна-

ња да је улога „журира“ Мартину додељена због хитности и осетљивости информација у Најовом писму. Маунтбатн се потрудио да напише и како је мајор стручњак за десантне операције и да је Штабу комбинованих операција „позајмљен“ са упутством да се, „чим се напад оконча“, врати. Писмо се завршавало не баш успелом шалом у којој се спомињу сардине, а сврха вица била је да се Немцима „ода“ циљ десанта: Сардинија.

У другом писму, недавно упућеном генералу Ајзенхауеру, Маунтбатн је молио генерала да напише предговор за једну брошуру о командосима.

Пошто је тако питање докумената решено, требало је још одлучити у чему ће их Мартин понети. Црна акти-ташна са златним грбом, веровало се, деловаће као магнет на немачке агенте и истовремено заштитити списе.

ВЕРЕНИЦА И ДУГОВИ

Мајору Вилему Мартину купили су кошуљу код „Гивза“, водећег армијског кројача, тај рачун „немарно“ гурнули у џеп његовог кишног мантила, опремили га комплетом доњег веша и, наравно, одговарајућом униформом.

Могло се претпоставити да ће војник који креће на бојиште пожелети да са собом понесе и неке усмене на породу и пријастеље. Мартиновој опреми прикључено је шест писама: два од веренице, једно од оца, копија писма које је његов отац написао породичном адвокату, адвокатово писмо Мартину и допис лондонске банке „Лојдс“ којим се обавештава да је за 79 фунти, 19 шилинга и 2 пенија прекорачио рачун. Вилем је тако постао особа са породичном, љубавним животом и дуговима.

Да је мајор био човек склон расипништву показивали су и рачуни из Морнарничког клуба, „Гивза“ и једног драгуљара из Бонд стрита. Две поништене позоришне карте са датумом који је Немцима требало да докаже да се мајор Вилем Мартин (у време када се у ствари буде налазио на путу за Шпанију) назначеног дана забављао по Лондону.

Пошто је све ово обављено, план операције „Млевено месо“ поднет је на разматрање одговарајућим телима. Одобрено га је прво Лондонски контролни уред, начелници Генералштаба и, коначно,

сам Черчил. Последње „амин“ изречено је уз примедбу да ће, уколико Мартиново „атерирање“ не успе, Монтегју „морати да га врати и натера да још једном заплива“.

У суботу увече, 17. априла 1943. године подморница британске крањевске морнарице „Анђеос“ под командом поручника Н. А. Ђуела испловила је из Холи Лоха на реци Клајд. Мајор Вилем Мартин кренуо је на пут.

ПОГРЕБ

Тачно према плану, 30. априла, у 4.30 ујутро, на миљу од шпанске обале и града Уелве, поручник Ђуел открио је четворици својих официра сврху тајанственог путовања. Помогли су му да тело и акти-ташну (ланцем везану за Мартинову руку) спусти у море. Гумена јакна гарантовала је да неће потонути, а морске струје (чије су дејство Монтегјуови људи детаљно проучили) да ће тело доспети до обале. Уверљивости ради, у море је бачен и гумени чамац за спасавање.

Трећег маја 1943. године британски војни аташе у Мадриду Капетан Хилгарт, обавестио је Монтегјуа да је Мартиново тело нађено. Открио га је неки рибар из Уелве неколико сати пошто су га Ђуел и његови људи пустили у море. Мајор Вилем Мартин сахрањен је следећег дана уз све војне почасте. У званичном извештају власти из Уелве црна акти-ташна није поменута ниједном речју.

Уследила је замршена дипломатска игра мачке и миша. Хилгарт, који је иначе до детаља упућен у операцију, добио је упутство да не инсистира много на враћању докумената. Његова незаинтересованост требало је да наведе Немце на закључак да Енглези на тај начин очајнички покушавају да одврате њихову пажњу од докумената. За разлику од Хилгарту, енглески вицеkonzул није ни сањао о чему се заправо ради па се, као што му је дужност и налагала, свесрдно залагао да му се сви утопљеникови предмети предају.

Захваљујући њему Монтегју је сазнао да је тело (и акти-ташну) преузео један шпански војни адвокат који је зачуђујуће брзо организовао и аутопсију и погреб. Што се акти-ташне тиче, ту се Шпанац показао далеко „неефикаснијим“: од Уелве до Мадрида путовало је заобилазним путем преко Врховне команде шпанске морнарице у Кадизу. Када су је 13. маја Шпанци коначно уручили Хилгарту, учинили су то уз уверавање да је „све ту“. Као што се и могло очекивати, сва документа заиста су била на броју.

Мада је у разговорима са својим домаћинима Хилгарт стекао утисак да им је садржај Мартинових писама познат, нико жив није могао да тврди и да су те информације процуреле до Немаца.

ПРОГУТАЛИ УДИЦУ, ОЛОВО И ПЛОВАК

Доказе да је операција „Млевено месо“ успела Јуин Монтегју ипак је добио свега три дана посла Мартиновог „испливавања“: дешифровањем немачких радио порука „Енигма“ утврђено је да су се Силе осовине „напрасно“ одлучиле за нов распоред трупа који се зачуђујуће поклапао са подметнутим информацијама. А када је 12. маја 1943, говорећи о Медитерану, Хитлер издао директиву да „акције у вези са Сардинијом и Пелопонезом добијају приоритет над свим осталим“, постало је јасно да је непријатељ насео.

Фирерово наређење изазвало је свесопшти покрет трупа: 1. оклопна дивизија пребачена је из Француске у Грчку, две дивизије из Русије у Медитеран, одбрана Сардиније ојачана је 1. „рајксфирер“ бригадом, док је легендарном Ромелу поверен задатак да у што краћем року у Атини формира Групу армије.

Мора да су се савезници задовољно смешкали када је до њих стигла вест да је број немачких авиона на Сицилији са 415 смањен на 290 летелица, док се, истовремено, у Грчкој са 125 попео на 305. Када су чак и мршаве поморске снаге непријатеља почеле да се концентришу у Егејском мору, британско Министарство рата упутило је Черчилу који се у том часу налазио у Вашингтону поруку:

— Праве особе прогутале удицу, пловак и олово и судећи по најбољим информацијама (најбоље информације — шифровани назив за „Енигму“) поступају сходно томе.

Мада је све наводило на закључак да су успели, Монтегју и његови људи још нису смели да одахну: Мартиновој породици и „вереници“ послали су венце и наручили белу мермерну надгробну плочу. „Тајмсовој“ листи погинулих од 4. јула 1943. године прикључено је име Вилема Мартина.

Савезничка инвазија на Сицилију трајала је од јуна до августа 1943. Нема сумње да би десант успео и без операције „Млевено месо“, али је исто толико тачно и да хиљаде англо-америчких војника дугују животе шачици обавештајаца и једној најобичнијој „протуви“.

М. И.

ЛИЦА КОЈА СУ

ДОКТОР ЦЕНИЛ И МИСТЕР ХАЈД

У шкотском граду Единбургу живео је у 18. веку уметнички столар Виљем Броди. Био је веома угледан члан Градског већа и цењен мајстор. Али само дану. Ноћу га је нека унутрашња сила терала да маскиран на челу разбојничке банде пљачка и краде. Када је долијао, порота није показала никакво разумевање за „мрачне стране“ људске природе. Виљем Броди осуђен је на смрт и обешен.

Расциниран двоструким животом овог необичног човека писац Роберт Луис Стивенсон је 1886. године написао чувено дело о грађанину са два лица „Чудан случај доктора Цекила и мистера Хајда“.

РОБИНСОН КРУСО

Године 1704. на броду капетана Виљема Дампијеа побунио се морнар Александар Селкирк из места Ларга у Шкотској. Младић није био задовољан бродским „комфором“ и захтевао је да га сместа искрцају на Мас а Шеру, пустом острвцу у Тихом океану. Жеља му је ослушана и Селкирк је самовао четири године и четири месеца. Потом га је срећан случај вратио кући у Енглеску.

Књижевник Данијел Дефо читао је у новинама о Селкирковој авантури, вероватно се и упознао с њим у Енглеској и 1719. године написао једну од

Нису личности романа увек само плод уметникове маште. Има дела чији су протагонисти заиста постојали и својим животним причама инспирисали књижевнике. Представљамо вам десет најчувенијих.

најчитанијих књига за омладину свих времена. Селкирк се у њој зове Робинзон Крусو.

ШЕРЛОК ХОЛМС

Студент медицине Конан Дојл имао је у Краљевској болници у Единбургу необичног професора, извесног доктора Цозефа Бела. Овај хирург био је одличан дијагностичар, како болести тако и људских душа: могао је за сваког непознатог човека или пацијента, после само неколико питања, да каже од чега болује,

какав живот води, које су му навике. То је веома често радио на вежбама пред студентима.

Конан Дојл је много година касније признао: „Послужио сам се методом дедукције доктора Бела када сам стварао лик непогрешивог детектива који са научном прецизношћу решава најсложеније случајеве“. Детектив инспирисан доктором Белом био је, наравно, славни Шерлок Холмс.

СУМОРНА КУЋА

На прелазу 18. у 19. век у Енглеској је са чувеним песницама Бајроном и Шелијем друговао Ли Хант, издавач и уредник новина, велики

покрећач, егзиста и наметљивац. Познавао га је и књижевник Чарлс Дикенс и немилојудно га је искарикирао у личности Харолда Скимпла у сатиричном делу „Суморна кућа“ објављеном 1853. Хант је поживео још две године и служио за подсмех читавом књижевном Лондону.

ДАМА С КАМЕЛИЈАМА

Мари Диплесије је живела у првој половини 19. века и мучила се зарађујући корицу хлеба као

помоћница у радионицама доњег рубља и шешира. Тежак посао брзо јој је додијао и своју необичну лепоту искористила је као пасош за високо друштво. Богати аристократи отимали су се за њену наклоност, обасипали је накитом, новцем, раскошним апартманима. Бела камелија била је омиљени украс ове лепотице.

У њу је био заљубљен и књижевник Александар Дима Син. Када је Мари умрла од туберкулозе, Дима ју је овековечио у „Дами с камелијама“ под именом Маргит Готије. Према овом роману направљен је и позоришни комад, а Ђузепе Верди је компоновао оперу „Травијата“.

ЧИЧА ТОМИНА КОЛИБА

На једној фарми у америчкој држави Мериленду родио се крајем 18. века црни роб Чошуга Хенсон. Када је

одрастао, постао је надзорник имања и методистички проповедник. Сазнавши да господар намерава да га прода неком плантажеру на Југу, где су црнци још горе живели, Чошуга је са женом и чопором деце побегао у Канаду. Од тада се посветио борби за еманципацију црнаца и три пута је ишао у Енглеску да пропагира своју ствар. У Лондону га је примила и сама краљица Викторија. „Харијет Бичер Стоу га је једном интервјуисала у Бостону и била тако импресионирана његовом животном причом да га је узела као прототип за главну личност бестселера из 1852. године „Чича Томина колиба“.

БЕЛЕШКЕ ИЗ АСПЕРНА

Велики енглески песник Лорд Бајрон био је и велики авантуриста немирног духа, несталан у многим поступцима, па и у љубави. Волео је безброј жена, удатих и неудатих, и жене су воделе њега. Међу њима нашла се и Клер Клермон, поћерка енглеског

НАШЛА ПИСЦА

стан. Ту је Алегра умрла. И леги Лорд Бајрон умро је млад у Грчкој где је отишао да се бори. Клер је живела дуго, углавном у Италији.

Када је амерички књижевник Хенри Џејмс боравио 1887. у Фиренци, сазнао је да је Клер Клермон била у том граду све до смрти и да су се „промашили“ за свега десетак година. Инспирисан њеним животом Хенри Џејмс је написао причу „Белешке из Асперна“ чија је јунакиња Јулијана Бордеро у ствари Бајронова бивша драгана Клер.

МИСТЕРИЈА МАРИ РОЖЕ

Лепог продавачицу цигарета Мери Сесили Роџерс упознао је амерички књижевник Едгар Алан По у Њујорку. Код ње је редовно куповао дуван. Једнога дана тело лепе Мери изабацила је река Хадсон. Аутопсија је показала да девојка није умрла од давлeња већ да је била убијена па бачена

у реку. Убица није никада откривен. О том случају По је написао причу „Мистерија Мари Роже“ благо изменивши име протагонисткиње.

ГОСПОЋА БОВАРИ

Ни ова дама није и змишљена. Почетком 19. века имућан сељак из места Ри у Француској удао је своју кћер Делфин Деламар, одраслу у пансионату, за марљивог сеоског лекара. Млада Делфин није била нимало очарана комбинацијом; она је маштала о узбудљивом животу у престоници. Мало-помало почела је да расипа му-

жељев новац, стекла је бројне кавалјере, упропастила породицу и завршила отровавши се арсеником.

Књижевник Густав Флобер је ову истиниту причу чуо од блиског пријатеља који је познавао Делфин. Године 1857. изашла је књига „Госпођа Бовари“ и Делфин Деламар обезбедила бесмртност.

АМЕРИЧКА ТРАГЕДИЈА

Леп сиромашни младић Честер Цилет радио је у фабрици кошуља свог богатог стрица. На послу је срео радницу Грејс Браун и заљубио се. У ствари, биће да се Грејс више заљубила и ствар схватила преозбиљно. Честер је преко стрица уведен у високо друштво и упознао безбрижне младе наследнице код којих је имао много успеха.

Грејс је 1906. године остала у другом стању и запретила је да ће обалоданити везу уколико је Честер не узме за жену. Пошто никаква убеђивања нису помогла, Честер се

одлучио на очајнички корак. Позвао је Грејс на излет на Биг Муз Лејк у Њујорку. Ту су изнајмили чамац и усред језера Честер је тениским рекетом ударио Грејс по глави, а затим јој мало помогао да испадне из чамца. Девојка се удавила.

Али, и са Честером Цилетом је било свршено. Злочин је откривен, убица осуђен на електричну столицу и погубљен.

Писац Теодор Драјзер пратио је суђење и реконструкцију злочина и по њему написао роман „Америчка трагедија“ чији је јунак Клајд Грифитс у ствари Честер Цилет. Према делу је направљен и познати филм „Место под сунцем“ са Монтгомери Клифтом, Елизабет Тејлор и Шели Винтерс у главним улогама.

СПАВАЛИЦЕ МУКУ МУЧЕ

Чини се да већина људи има проблема са буђењем. Према неким подацима само једна од пет особа се ујутро у одређено време сама буди; осталима је неопходан будилник. Али, ни то за неке није довољно.

За Енглеза Герија Риланда једини начин да реши свој проблем био је да, при одласку у кревет, завеже за ногу конопан дуг десет метара и протур га кроз прозор спаваће собе. Ујутро би његове колеге у пролазу повлачиле конопан и тако му помагале да се расани.

Резултати анкете, коју су провеле једне новине, говоре да се људи на најразличитије начине довијају. Има и неких занимљивих предлога које можда вреди опробати.

Једна жена тврди да је

довољно да, при одласку у кревет, спавалица влажним прстом на челу испише време кад треба

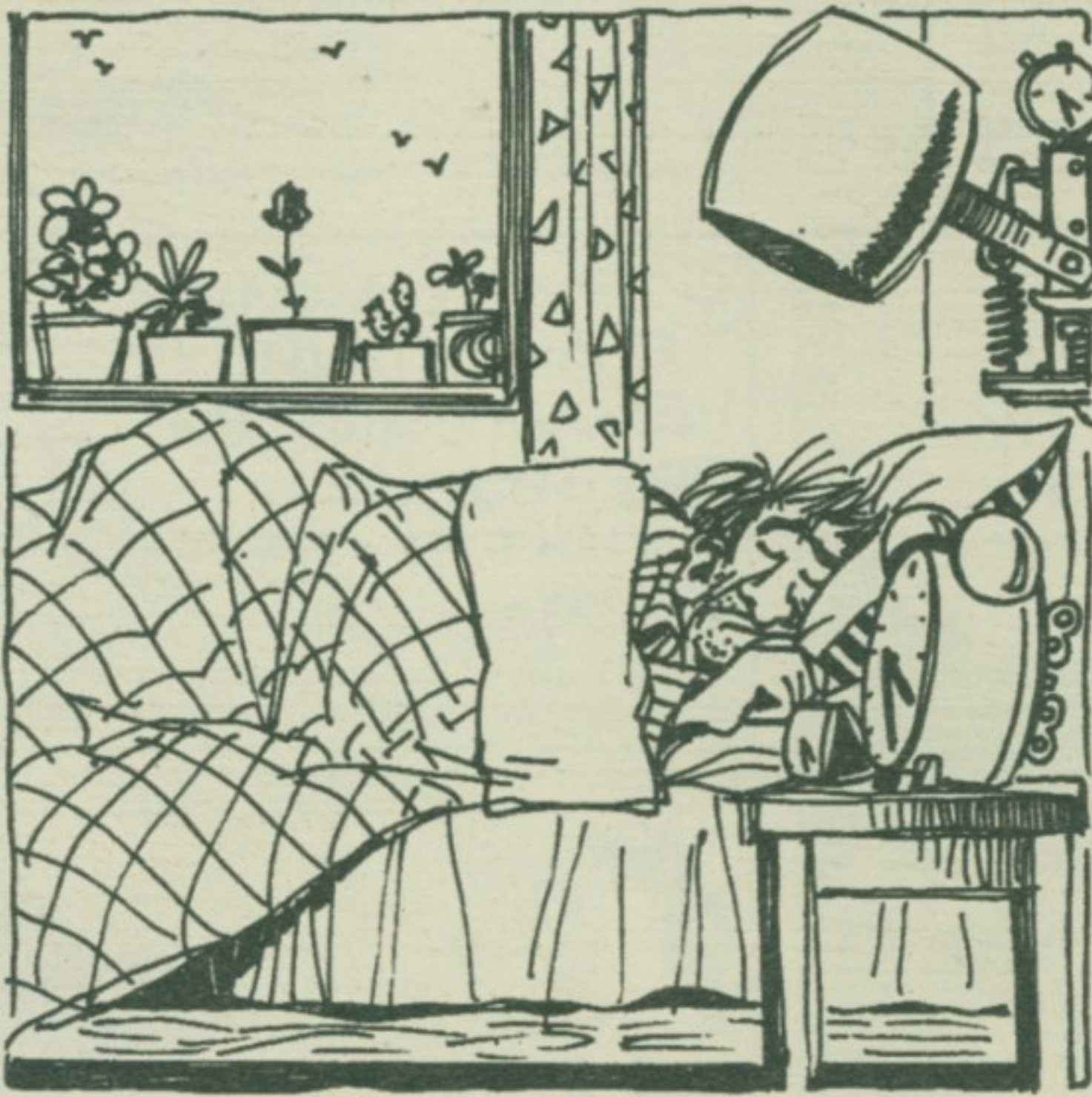
да устане. Други сматрају најсигурнијим следећи метод: пре спавања упорно понављајте час у који

желите да се пробудите. Има и предлога да се пре спавања удара главом о јастук, пет пута уколико се „наручује“ буђење за пет часова — шест или седам пута, како коме одговара.

У 18. веку аустријски проналазач Јозеф Тич конструисао је часовник који се, у одређено време, уместо звоном оглашава експлозијом. Наравно, за оно му је било потребно експлозивно пуњење. У његовој земљи је у то време био у моди још занимљивији патент познат под именом „кревет-будилник“; ако би неко пречуо звоно, кревет би се снажно затресао и долични би се за трен ока нашао на поду.

Један италијански проналазач конструисао је будилник који у жељено време са траке емитује откуцаје црквеног звона, псећи лавез, врисак жене и звук митраљеског рафала, истовремено.

Д. В.

КРЕВЕТ - БУДИЛНИК

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ГОС'Н БАЈО, ЕВО
ВАМ ЈУЧЕРАШЊИ
ПАЗАР ОД БЕН-
ЗИНА!

А ОВО СУ
НОВЦИ ИЗ
ПИЉАРНИЦЕ!

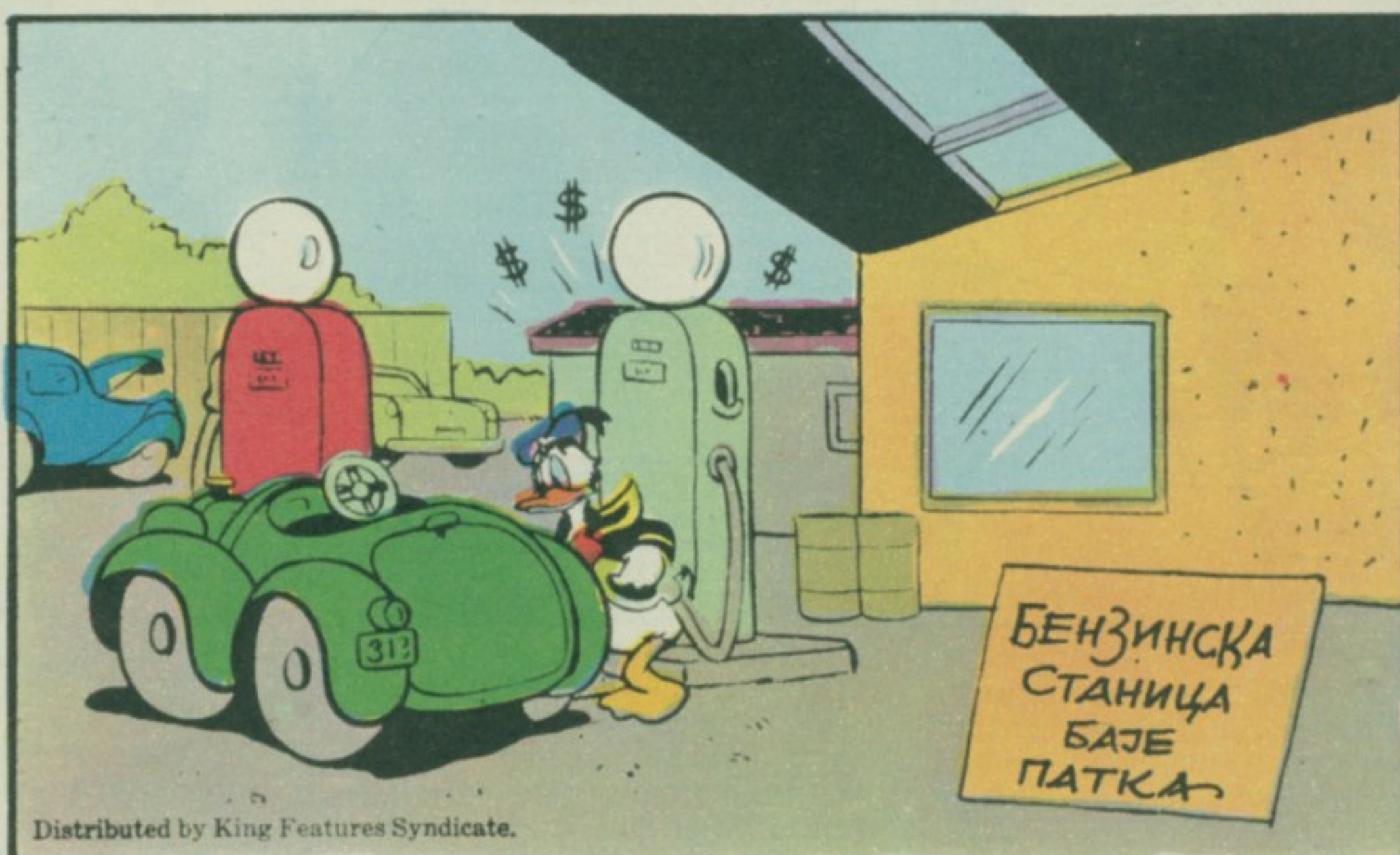
РОБНА КУЉА
ЈЕ ЈУЧЕ ДО-
БРО ПАЗА-
РИЛА!

ОДНЕСИТЕ
ТО У ТРЕЗОР
БРОЈ ШЕЗДЕ-
ДЕСЕТ
ТРИ!

ЕВО ТИ ТВОЈА
ПЛАТА, ПАЈО, И
НЕМОЈ СВЕ ДА
ПОТРОШИШ!

НЕКУ, СТРИ-
ЧЕ, НЕКУ
?

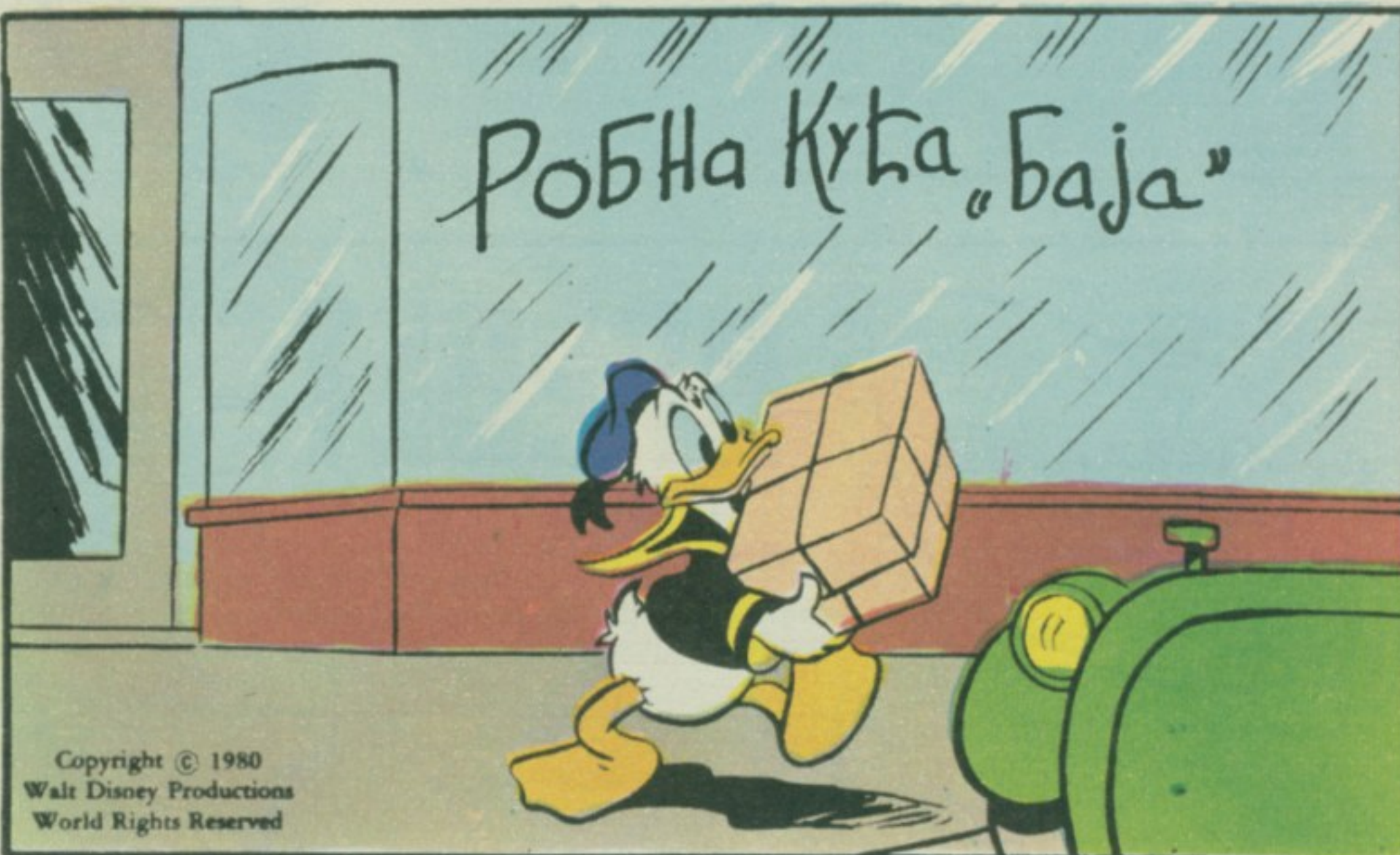

Distributed by King Features Syndicate.

БАЈИНА
ПИЉАРНИЦА

Робна Кућа „Баја“

Copyright © 1980
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ОСТ'О
САМ
ПОТПУ-
НО
КЛОТ!

СТРИЧЕ, МОЛИМ
ТЕ АКОНТАЦИЈУ!
НЕМАМ ВИШЕ НИ
ПРЕБИЈЕНЕ
КИНТЕ!

НАРАВНО ДА НЕ-
МАШ КАД СИ РАС-
ПИКУЉА! КОД
КАКВИХ ТО ГУ-
ЛИКОЖА ПА-
ЗАРИШ?

**ВЕЛИКИ
СЛОВЕНАЦ
ЈЕРНЕЈ
КОПИТАР**

ПОВЛАЧИМ СЕ У БИБЛИОТЕКУ!

разлог његовог одласка у овај велики културни и политички центар. Као да се тек ту Копитар потпуно посветио изучавању словенске писмености и књижевности.

**ДО ГЕТЕА
И ПУШКИНА**

Над Бечом су тог давног децембарског преподнева 1813. године лепршале пахуљице, кад је на врата једне од кућа предграђа Ландштрасе закуцао сувоњав човек плавих очију и риђе косе, бледих образа и танких, стиснутих усана.

— Станује ли овде Србин Вук Караџић? — обрати се дошљак старој настојници.

Убрзо је уследио један од најсудбоноснијих сусрета два изузетна научника и писца и за словеначку и за српску културу. Тог далеког децембра почела је богата и плодносна сарадња ове двојице великана који су својим радом заувек задужили не само своје народе, већ све јужне Словене. Човек који је тражио тада двадесет шестогодишњег Вука, непознатог младића из Србије, био је седам година старији Словенац Јернеј Копитар, једна од најсветлијих личности у историји словеначке, и не само те културе.

Много година касније, после свестране и обострано врло корисне сарадње, умни Копитар ће записати о Вуку: „Кадгод помислим на Вука, поносим се словеначким разумом“.

Велики Вук ће такође оставити забелешку: „Главни узрок што сам књижевник увек ће остати Копитар. У том погледу дугујем њему ако не за све, а оно много, врло много. Треба тог истински племенитог човека упознати као што сам га ја упознао да би се према њему имало оно поштовање које заслужује и као научник, и као човек“.

Заиста, ко је и какав био овај и од грандиозног Вука велепоштовани Словенац и због чега му је „отац наше писмености“ толико одан и захваљан?

**СЛИКА ЈЕ
НЕСТАЛА...**

Данас, 199 године после рођења и 136 након смрти, нико поуздано не зна како је изгледао овај цензор словенских, грчких и румунских књига Бечке дворске библиотеке, велики заљубљеник у словенство, науку, литературу и — нашу народну књижевност. По казивању Копитаревих пријатеља, словенски сликар Глобочник урадио је његов портрет који је висио на зиду научникове родне куће у Репњу, одакле је тајанствено — нестао. Међутим, мада се не зна како је Копитар изгледао, а његови савременици су забележили да иначе није волео да

позира сликарима и да се портретише, његова личност је и те како позната, призната и поштована.

Као и Вук, и Копитар је сељачко дете, што ће доцније само учврстити њихово пријатељство. Као писмен сеоски кмет и црквени кључар, отац је десетогодишњег Јернеја одвес 1790. године у љубљанску основну школу, коју је оштроумни малишан блиставо завршио за само две године. Колико је син сеоског кмета био прилежан књижи показује и брзо учење немачког језика. Наиме, иако при упису у школу Јернеј није знао ни речи овог језика, а сва настава је била управо на њему, већ у трећем разреду од свих ученика немачки је најбоље знао баш он. Због тога је ослобођен плаћања школарине, а у гимназији је добио и малу стипендију. Кад су му ускоро умрли родитељи, остао је сам и препуштен себи. Два старија брата која су остала на очевини да обрађују земљу нису могла да му помогну и Јернеј живи од држања приватних часова.

Када је завршио приватну средњу школу, и то на латинском језику, мршавом младићу, вечито жедном знања и књига, изненада се осмехнула срећа. Кад је, наиме, ушао у дом пребогатог велепоседника Жиге

ОБРАЗОВАН, ОШТРОУМАН И УВЕК СПРЕМАН ДА БРАНИ СЛОВЕНСТВО, СКРИПТОР БЕЧКЕ ДВОРСKE БИБЛИОТЕКЕ ОДГОВОРИО ЈЕ НА НАПАДЕ НЕМАЧКОГ РЕЦЕНЗЕНТА: »СВИРЕПИ ЧОВЕЧЕ! НЕКА НЕБО САЧУВА НЕМЦЕ ОД СУДБИНЕ НАШИХ НАРОДА...«

Цојса, учинило му се да сања: зидови су били прекривени библиотеком са најразноврснијим пробранним књигама. Велики пут могао је да почне...

**СВАКОМ ГОСТУ
— ЗАДАТАК**

Цојсова палата била је седиште словеначког препорса, а овај зналац више језика, љубитељ науке и лепе литературе, мецена многих књижевника. Преклом Италијан, а по мајци Словенац, Цојс је свим срцем волео народ са којим је живео, а нарочито његов језик. Захваљујући томе, све сно о чему је до тад само сањарио, младом Копитару сада се нудило и било надокхват руке.

Са страху и жаром заљубљеника у писану реч, младић се бацио на читање и изучавање књига из разних научних дисциплина. Данима и ноћима остајас је нагнут над старогрчким, француским и италијанским класицима, проучавао је црквенословенске књиге,

глагољске и ћирилске рукописе које је скупљас његов поштовани и образовани газда.

Сваком сталном госту у својој кући, где је често долазио и знаменити Валентин Водник, Жига Цојс је давао тежак и необичан задатак: писање граматике словеначког језика, скупљање лексичке грађе у народу и записивање народних песама.

Захваљујући овако плодној атмосфери и свом преданом раду, двадесет осмогодишњи Јернеј Копитар објављује у Љубљани 1808. године своју чувену „Граматику словенског језика у Крањској, Корупшкој и Штајерској“ залажући се овим значајним делом за чистоту и слободу словеначког језика, ослобађање од свих немачких утицаја, стварање целокупног речника народног језика и општења са „словенском браћом на истоку и југу“.

Крајем августа те исте године, Копитар одлази у Беч на студије права. Али, убрзо се показао прави

Од за оштру борбу увек спремног Словенца Јернеја Копитара у Бечу ускоро постаје Словен Јернеј Копитар. Када је рецензент једне књиге написао да Словени, чим живе даље од Италије, „све више личе на оне суседе под турском влашћу“, увређени и огорчени Копитар одговара: „У чему се састоји наша тврдоглавост? Да ли у томе што нисмо дозволили да се под немачком влашћу претопимо одмах у Немце, под мађарском у Мађаре, под монголском у Монголе? А наша грубост? Сви репи човече! Нека небо сачува Немце од судбине наших народа...“

У Бечу је Копитар упознао и људе из других словенских крајева чију је историју, језик, књижевност и обичаје већ познавао из књига. Као скриптор односно помоћник кустоса у грандиозној Дворској библиотеци, Копитар користи своје знање, познанаства и утицај да помогне сваки културни потез Словенца, Хрвата или Срба. Чувене „Новине сербске“, које су се појавиле 1. јула 1813. године у Бечу, покренуо је, у ствари, Копитар.

Упознавши Вука, који је тада био далеко од помисли да скупља народне песме, стварања речник и пише граматику, Јернеј је охрабрио овог бистрог, народног песми и језику вичног момка из Тршића да почне свој мукотрпан и ненадмашан рад, снабдевајући га потребним књигама и објашњавајући му начин рада. Преко браће Грим, Копитар је упознао велепоштованог Гетеа са нашим народним песмама и језиком. Захваљујући највише овом упорном Словенцу, један примерак Вуковог „Рјечника“ налази се и данас у Пушкиновој библиотеци.

Иако је за живота био поштован, али врло често и оштро нападан, Јернеј Копитар је у личном животу био несрећан. Често је био поред Вука и због његове рођаке Савке, али се брзо повукао. Доцније је намеравао да се ожени Ернестином Подобник. Међутим, она се верила за другог и Јернеј је опет остао сам. „Ернестини честитам, а ја ћу се повући у своју библиотеку“, писао је тада једном пријатељу.

И повукао се, све до смрти од туберкулозе 11. августа 1844. године. Сахрањен је на гробљу Св. Марка у Бечу. Две деценије доцније поред његовог положено је и Вуково тело. Годину дана касније Копитареве кости пренесене су на гробље Св. Кристофа у Љубљани.

И. Лончар

Изненада, небо је постало тамно. Сунчеви зраци стизали су на Земљу ослабљени, онемогућавајући биљкама потребну фотосинтезу. Постепено, биљке су почеле да вену. Међу животињама је завладала огорчена борба за храну. Убрзо су диносаури, птеросаури, огромни морски гмизавци — више од 50 врста — заувек нестали са Земљине површине.

И управо за овај тајанствен и мрачан сценарио везана је најновија претпоставка научника која покушава да објасни једну од највећих загонетки Земље: нестанак диносаура и велику биолошку кризу мезоикона пре отприлике 100 до 65 милиона година.

Најраспрострањенији и најнрупнији становници Земље — диносаури — изненада су изумрли. Њихови трагови, толико бројни у геолошким слојевима из периода горње креде, не могу се наћи ни сантиметар више у геолошком слоју из следеће периоде — терцијару. Све до данас научници нису успели да пронађу тумачење које би заиста разрешило ту енигму.

Изгледа да је најпривлачније изгледало објашњење да је до оштре промене климе и самог рељефа Земље дошло услед неке катастрофе која је задесила нашу планету. Једни су говорили о великој експлозији у космосу, други о судару Земље са језгром неке комете, а поједини су сматрали да је до промена дошло нада је напукла дебела ледена кора неког великог залеђеног језера. Међутим, ниједна од тих претпоставки није могла да понуди научно засноване доказе.

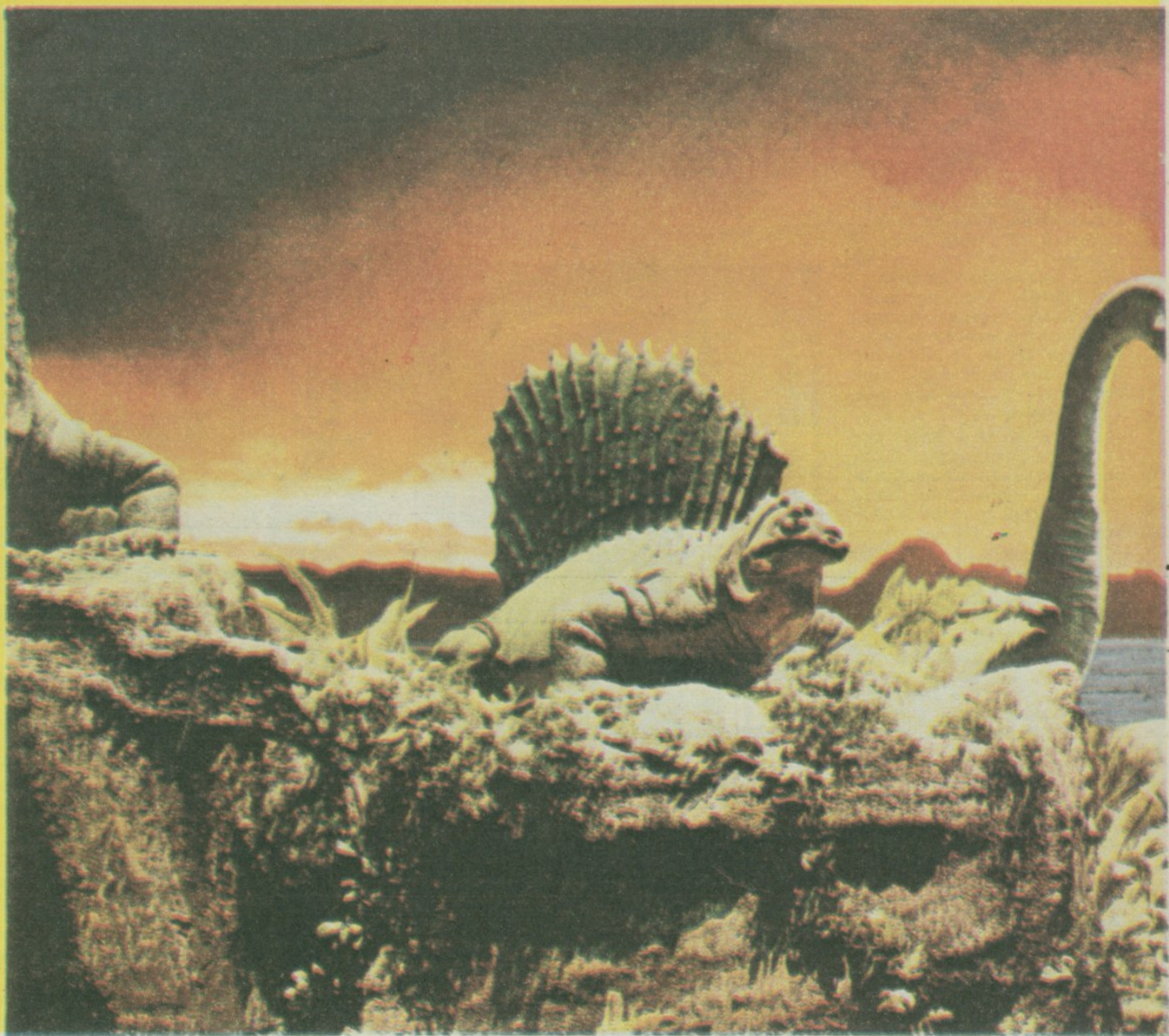
Ни најновија теорија која покушава да објасни тајанствени нестанак диносаура није отишла даље од велике катастрофе која је задесила Земљу, али, за разлику од досадашњих, заснована је на доказима вредним пажње.

Прича звучи неверо-

МАШТА ИЛИ НАУКА

ТУЖНА Н ДИНОСАУ

Када је пре 65 милиона година пао на Земљу огроман метеор, подигао се хиљаде километара висок облак. За диносауре, птеросауре, тираносауре наступио је почетак краја. Тако бар тврде научници Алварес и Смит!

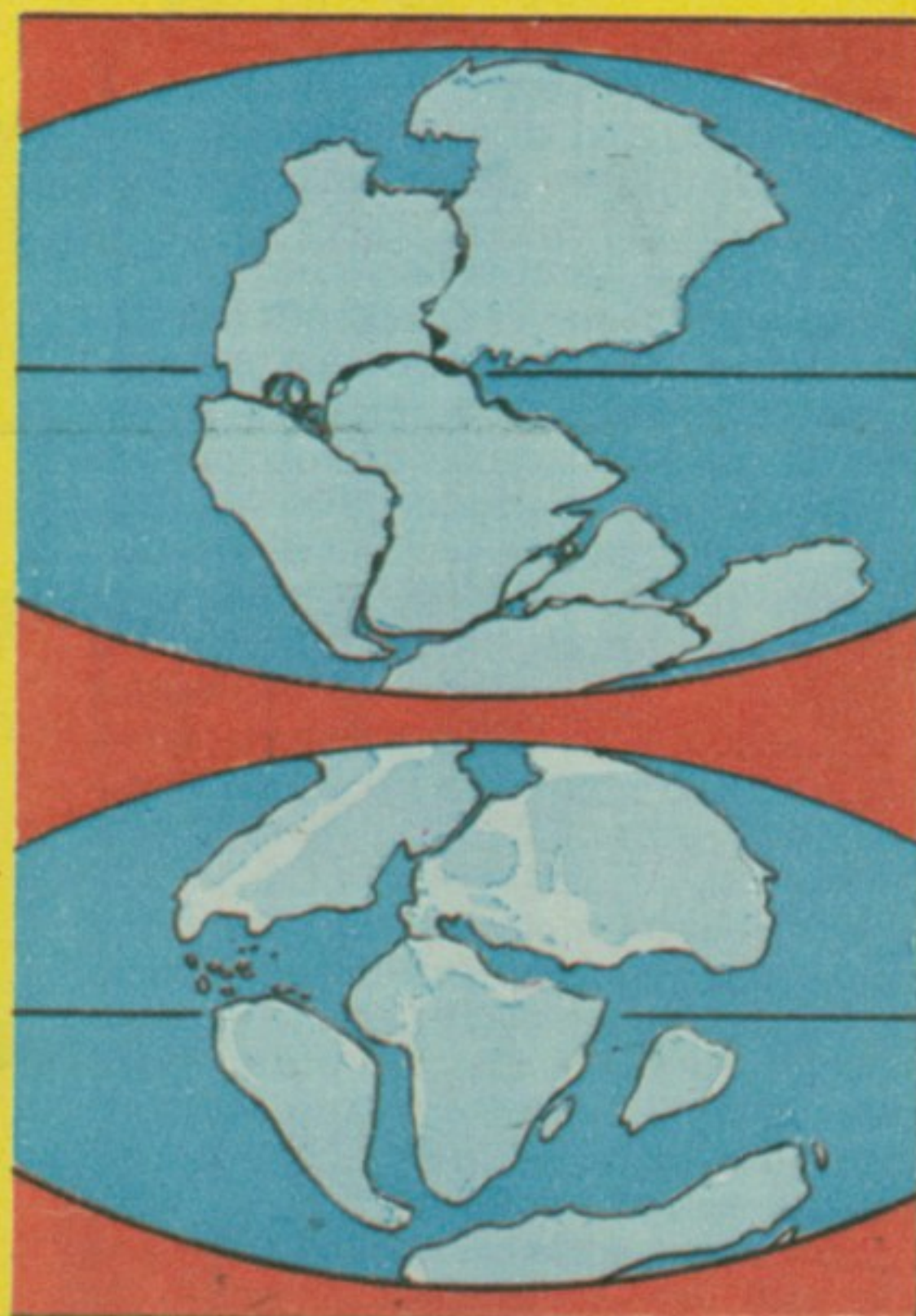
ОЋ РА

ватно. Промене на Земљи проузроковао је две и по тоне тежак метеор пречника најмање 11 километара. Ушавши у Земљину атмосферу брзином од 25 километара у секунди, метеор је направио кратер пречника 150 километара и том приликом виноу у ваздух, у облику огромног облака прашине, стење и земљу 60 пута већу од сопствене масе. Ноћ, хладноћа и недостатак хране проузроковане облаком потпуно су промениле услове живота: преживеле су само најотпорније и најситније животиње, што свакако није био и петнаест тона тежак диносаур.

Када се после дуго времена облак прашине слегао, свет се нашао у новом добу — леденом

или — како се још назива — добу мамута.

Сувишно је рећи са колико је подозревања примљена ова »облачна« хипотеза, али научник Луис Алварес са Беркли универзитета у Америци и холандски научник Смит, који су је поставили, тврде да имају и доказ. Кључ се налази у танком слоју глине који прекрива горњу површину свих стена на прелазу из креде у следећу геолошку периоду. Али, то није све! И Алварес и Смит, сасвим независно један од другог, открили су да та иста глина садржи пет до сто пута више метала иридијума, злата, платине, ретенијума, никла, кобалта, ренијума и паладијума, него обично. А управо су ти елементи

Велике промене на Земљиној кори које су наступиле у периоду мезозоина.

Биљоједи диносаури су у новонасталим условима тешко долазили до хране.

садржани у групи метеора веома честих у Сунчевом систему — сидеритима.

У прилог своје хипотезе, два научника наводе и догађај везан за катастрофалну ерупцију вулкана Кракатау између 26. и 28. августа 1883. године, када се на великом делу наше планете променило годишње доба и тамо где је било лето — завладала зима.

Међутим, на једно питање Алварес и Смит нису имали одговора: где се налази кратер тог великог метеора?

— Метеор је могао да заврши у мору — објаснио је Алварес. — Не смемо да заборавимо да су и онда океани покривали две трећине Земљине површине. У том случају никада нећемо моћи да наиђемо на његов траг.

Можда је Алварес у праву?! Али, чини нам се да, без обзира на све ове нађене и изгубљене трагове, истину о томе за собом су однели диносаури!

Био је 21. фебруар 1874. године када је Окружни суд у Крагујевцу донео пресуду којом је Светозара Марковића, оснивача социјалистичког покрета у Србији и тада сарадника крагујевачког листа „Јавност“, осудио на годину и по затвора. Осуђени је уложио жалбу. Апелациони суд је смањив казну на девет месеци, али је и то било превише за Марковићево нарушено здравље, поготову што је пожаревачки затвор сматран казаматом у којем се „најбрже стиже до физичког и душевног растројства“. Политички кривци називани су од тадашњег режима црвењацима, комуницима, антидинастичарима, бунтовницима...

Марковић је доведен у Пожаревац 24. априла. Одлежао је целу казну. И она је учинила своје: само после неколико месеци умро је у Трсту.

У истом казамату проводио је осуђеничке дане и народни просветитељ Васа Пелагић који је ту и окончао живот, јануара 1899. године.

Дани су пролазили, а казни завод за одрасле у Пожаревцу, подигнут 1870 (по неким чак 1817. године) недалеко од места где се сада налази казнено-поправни дом за жене, тако рећи у граду, све више је стицао „славу“ куће смрти.

УЦЕНА ОСТАВКОМ

Током 1908. године у Министарству правде покренуто је питање оснивања завода за малолетне преступнике. Министар ресора Стојан Рибарац, иначе Пожаревацанин, предложио је да се завод подигне у Пожаревцу. Одборници пожаревачке општине побунили су се, сматрајући довољним већ постојећи завод за одрасле. Председник и месни богаташ Игњат Тодоровић уценио их је оставком. Тако је министарство добило 15 хектара земље с десне стране пута за Дубравицу, у атару Забеле, око четири километра од града.

Одмах се приступило радовима. Следеће године изграђена је управна зграда и „хапсана“, а само две године касније у заводу је било смештено 100 малолетника. До почетка првог светског рата завршено је свих шест павиљона и започето подизање зида око затвора. Рат је спречио завршетак посла. И че само то: што од бомбардовања, што од дивљања Аустријанаца који су однели електричну и водоводну централу, завод за малолетнике био је оштећен.

Средином 1920. године држава је одвојила око 147 хиљада динара за обнову завода. Убрзо је сума удвојена. Исте године донета је одлука да се сви

РЕВОЛУЦИОНАРИ СУ СЕ КАПИЛИ И У ЗАБЕЛИ

КОМУНА ИЗМЕЂУ ЧЕТИРИ ЗИДА

ПРВОБИТНО ПОДИГНУТ ЗА МАЛОЛЕТНИКЕ КАЗНЕНИ ЗАВОД У ЗАБЕЛИ ПОСТАО ЈЕ ПОСЛЕ ДОНОШЕЊА ЗЛОГЛАСНЕ ОБЗНАНЕ, ЈЕДНА ОД НАЈВЕЋИХ РОБИЈАШНИЦА КОМУНИСТА.

мушкарци осуђеници пребаце из старог затвора у Забелу. Мада одвојени у павиљонима, сада су се у истом казамату нашли малолетници и одрасли убице и политички затвореници.

А онда је дошао 30. децембар 1920. и злогласна Обзнана југословенске краљевске владе којом се забрањује рад Комунистичке партије. Започела је хајка на комунисте. Хапшени су, мучени и слани у казамате. Такозвани Суд за заштиту државе нису занимали истину и правду. Његово је било да штити буржоазију и помогне учвршћивање династије на власти и он је то здушно чинио. Казнионице у Лепоглави, Сремској Митровици, Пожаревцу и другим местима постале су најтеже робијашнице за комунисте.

ВИОЛИНА У ЗАТВОРУ

По пресуди Суда за заштиту државе у Забелу су стизали многи комунисти и револуционари, поред оста-

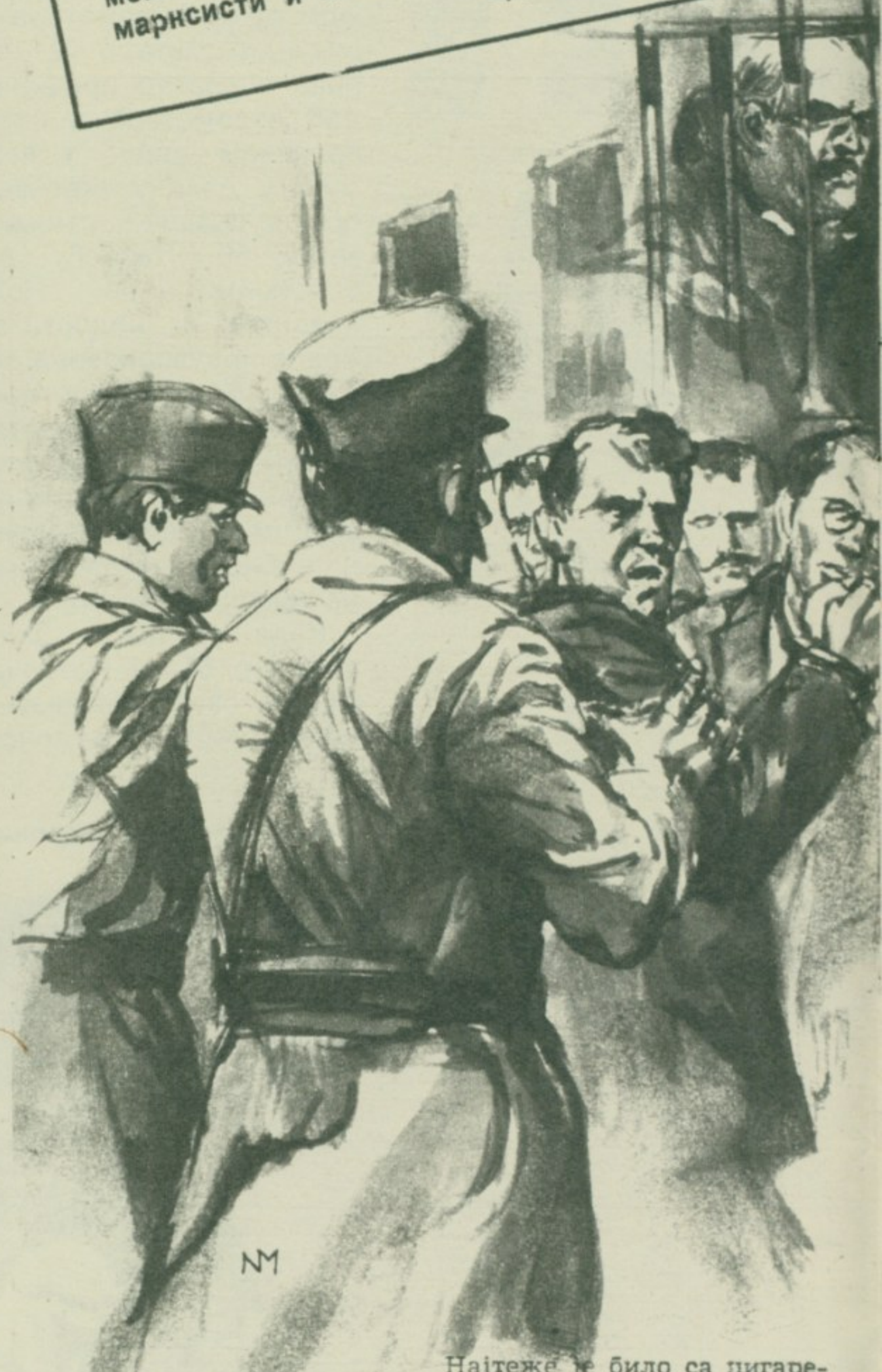
лих, Ђуро Салај, Јосип Гази, Едвард Кардељ, доктор Павле Грегорић, Ђоко Пајковић, Лидија Шентјурц, Спасенија-Цана Бабовић... Међу првима Филип Филиповић, секретар Извршног одбора Централног већа Комунистичке партије Југославије. Осуђен је са групом због наводног учествовања у Видовданском атентату на регента Александра Карађорђевића. Процес је био монтиран — Филипковић је добио две године робије.

Крајем зиме 1930. у Забелу је доведен и Едвард Кардељ. Како није још имао двадесет година, што је по ондашњим прописима била доња граница за стицање „статуса“ одраслог осуђеника, затворен је са малолетничком комунистичком групом. Управа казнионице строго је пазила да малолетници немају додира са одраслима, па опет, везе су одржаване. Миран, скроман и тих, али увек расположен, Кардељ је брзо освојио симпатије свих. Био је најактивнији у раду политичких кружока, обогаћивао комунисте сво-

ЦРВЕНИ УНИВЕРЗИТЕТ

Комунисти су робију претворили у школу револуционарних кадрова. Робија је била прилика да употпуне стара и степену нова идеолошка и политичка знања. Створили су илегални „црвени универзитет“ на коме су полуписмени раднички борци постајали изграђени марксисти и комунистички идеолози.

ЕДВАРД КАРДЕЉ

јим знањем. Из тог времена као занимљив детаљ остало је и његово сећање на једну виолину. Наиме, Кардељ је свирао тај инструмент и успео је да га добије. Кад су га много година касније упитали о томе, Едо је објаснио:

„Штрајковали смо глађу тражећи боље услове, бољу храну, новине... Да бисмо добили бар нешто од онога што смо тражили, трудили смо се да саставимо што дужу листу захтеза. Тако се на листи наша виолина. После штрајка, већина наших захтева била је испуњена Између осталог, један друг и ја добили смо виолине...“

СПОР ПУШАЧА И НЕПУШАЧА

У казнионици није било приватне својине, све је дељено на једнаке делове.

Најтеже је било са цигаретама. Најгоре од њих — „драва“ могле су се набавити испод руке од стражара, али по папреној цени: једна цигарета — један динар! Комунисти непушачи говорили су да је давање новца за цигарете чисто арчење. При том су наводили Лењина као непушача. Пушачи су имали други аргумент — позивали су се на Маркса који је уврстио дуван у животне потребе. Кардељ је предложио да се из буџета „комуне“ издвоји мањи део за личне потребе сваког. Идеја је прихваћена.

Жене комунисти робијале су у кругу некадашњег старог затвора уза сам град. Био је то тада једини затвор такве врсте у земљи. Лидија Шентјурц је осуђена на две године. Идржала је казну до краја. Сећа се: „Било је врло тешко што је веза са вањским свијетом била недовољна јер смо добијале врло мало посјета, поште и пакета. Цензура је била веома строга, можда је био тек пуки случај што је до нас дошло нешто слове-

начких марксистичких књига које цензор није разумио. Нама су оне много користиле јер смо их преводиле за припремање реферата и студијских тема. Новине смо добијали ријетко, и то само преко кажњеника који су могли одлазити у град, или малољетних осуђеника који су се налазили у сусједним просторијама иза зиданих врата...

У углу наше „дневне собе“ на поду се налазио примус који смо извојевале за кухање чаја, почекад и каве, и за припремање „запшке“ за вријеме поста кад смо из дана у дан само добијале грах или рижу без масти!

СВЕ КАО ЈЕДНА

Анка Берус доведена је у Пожаревац после Лидије Шентјурц.

„Сјећам се, био је поне-дјељак ујутру, поткрај јуна 1936. Одвели су нас на влак за Пожаревац. Пратили су нас жандарми. Најприје смо отишли у управу, па су нас аутомобилом одвели у Забелу, тамо су биле канцеларије. Добиле смо број, измјерили су нам висину и извршили уобичајену процедуру за робијаше који су

долазили. Сликали су нас, узели отиске прстију и све што слиједи када се долази у казнионицу...“

Пожаревачкс тамновање пластичним речима описала је и Спасенија-Цана Бабо-вић. Одробијала је две године.

„Доласком у казнионицу имала сам исти статус као и осуђенице које су давно ту. Једино, као новодошла, три месеца нисам могла добијати пакете, ни за то време слати или примати писма... Нисмо имали партијску организацију у казнионици, али смо се као комунисти удружили и као целина деловали. Чим би наишао какав проблем, са-стајале смо се и заједнички га решавале. Биле смо увек солидарне и повезане... Собу у којој смо ми биле (политичке осуђенице, п. а.) назвале смо решетка...“

КАМЕН У БУБРЕГУ

Кључари су били страх и трепет. Ипак, било је међу њима и добрих људи. Стари комуниста Павле Грегорић, омиљени чика Паја који је у Забели провео две године, сећа се једног догађаја, мада није запамтио кључаре-во име.

Прорadio камен у бубре-гу чика Паји, спопали га несносни болови, а кључар се збунио, помогао би, жао му човека гледајући га како се преврћа на поду, али не зна како.

— Шта да радим с тобом, човече?

— Водите ме у болницу, брзо! — простењао је доктор Грегорић.

Кључар се растрчао, оба-вестио управника, видело се да је ствар озбиљна. Болесника сместише у фија-кер па с њим у Пожаревац. Пре него што су коњи кре-нули, кључар се извињавао чика Паји што ће га прати-ти стражар.

Управник затвора није био мекан. Понекад му је чак било криво што затво-реници немају још тежи живот. Често је упадао у затвореничке собе обраћа-јући им се речима:

— Еј, комуно, ово за вас није робија него добија!

Остало је у казивањима да су чувари Забеле зара-ђивали око 1200 дичара ме-сечно, што је сматрано „платицом“. Зато су поре-ђени са учитељима. Упра-вника затвора постављало је Министарство правде, касније унутрашњих дела.

Миленко Тодоровић

ЗАНИМЉИВА ИМЕНА

СЕДАМ ВЕКОВА ИСТО ИМЕ

Замислите како би то било незгодно: мајка викне „Зоране!“ а отац и син се у исти мах одазову: „Ту сам!“ Данас се тако нешто тешко може догодити, јер није уобичајено да отац и син, или мајка и кћи, носе исто лично име. У прошлости, међутим, људи су радо „понављали“ имена с колена на колена, првенствено због веровања да се са именом и особине родитеља преносе на дете.

Перикле, велики атински државник, имао је сина који се звао Перикле, а његов наследник Алкибијад — сина Алкибијада. Отац чувеног говорника Демостена звао се такође Демостен. У средњем веку јавио се обичај да сви припадници одређене племићке лозе или династије носе једно или два традиционална имена, која су се обично преносила с деде на унука. Најдоследнија је у томе била данска краљевска породица: сви дански краљеви од 1513. године па до наших дана звали су се наизменично Фредерик и Кристијан. (Од 1972. године, међутим, на престолу је краљица Маргарета, јер је њен отац Фредерик IX умро без мушких потомака). Код енгле-ских краљева име се најчешће преносило са оца на сина, па је тако Едвард Трећи био син Едварда Другог и унук Едварда Првог, а у нашем веку Џорџ Шести (умро 1952) био је син Џорџа Петог.

Оно што нам се данас чини још необичније јесте да су и рођена браћа могла да буду имењаци. Такав обичај нарочито је био распрострањен у Немачкој. У једној повељи из 1268. године помињу се »браћа Конрад, Конрад, Конрад и Конрад, кнежеви од Хунценберна«. Још у 18. веку у Франк-фурту су живела три брата са истим именом и презименом, Јохан Филип Орт, и уз то су сва тројица били адвокати. Ипак, све их је надмашила породица Ројс, која је седам векова вла-

дала истоименом кнежевином јужно од Лајпцига. Мушки чла-нови те породице звали су се сви до једнога — Хајнрих.

У таквим породицама постаје неопходно да сваки брат добије друкчији надимак, да би се разликовали међу собом. Немачки научници су забележили, рецимо, пример сељачке породице у којој су сви синови на крштењу добили име Ни-колаус, али једнога зову именом одмила Никлас, другог Клаус, трећег Клос и тако даље. Сасвим слична појава, мада не ме-ђу браћом него у оквиру истог села, запажена је и у нашим крајевима. Наш језикословац Павле Рогич пише да су се у његовом родном месту Јурјеву готово сви мушкарци звали Иван, Јосип или Јурај, али је за сваког употребљаван друкчији хипо-користин (облик од милоште). Уместо Јосип говорило се Јосо, Јоса, Јосина, Јосица, Јокета, Јојо, Јоћо, и тако даље, уместо Иван — Иве, Ивиша, Иванда, Ивица, Ивета, Ивић, Ивина, Иве-шина, Иваниш... Таквих облика било је довољно да би се сваки становник села могао јасно разликовати од својих име-њака.

ПРИЧА О ФУДБАЛУ 1

ДА ЛИ ЈЕ КИНЕСКИ

Фудбал је данас игра милиона, „најважнија споредна ствар на свету“, разбигра и нешто што нас љути, укратко, спорт према којем је мало ко равнодушан.

Зато смо покушали да, уз помоћ енциклопедија и историјских докумената, дођемо до почетака фудбалске игре. Унапред напомињемо да се многи извори не слажу о његовим почецима и постојбини.

Према многим, игра лоптом и ногом зачета је у Кини око две хиљаде година пре нове ере. Забележено је чак да је прва правила за ову игру написао сам кинески цар Хуанг Ти. Према томе, фудбалска игра била би стара око 4.000 година.

Има и оних који тврде да су „прапочети“ фудбала везани за острва Јужних мора чији су становници (о томе постоје цртежи) на својим свечаностима упражњавали игру ногом и лоптом од каучука. Други пак, историчари, проналазе трагове код неких афричких племена. По неким она је дошла са другог краја света, са обала Северног мора, из поларних области.

Игре лоптом и ногом биле су познате и старим Египћанима, а има трагова о њиховом постојању и у античкој Грчкој (»episkiros«) и Старом Риму (»harpastum«).

Очигледно, игра ногом и лоптом једна је од најстаријих на свету и данас је тешко утврдити ко ју је и где први примењивао, односно ко је њен „проналазач“.

ЛОПТА И ОД КАМЕНА

Свакако сте чули да се Енглеска назива „колевком фудбала“. Историчари са Острва тврде да је прва утакмица одиграна 250. годи-

не пре нове ере у близини данашњег града Дербија, а у част победе тамошњег живља над римским легијама.

Наравно, нико данас није у стању да раздвоји чињенице од легенди, али у сваком случају, „праотац“ фудбала била је мушка, врло брутална игра, са много повређених, па чак и мртвих, а по неким изворима као „лопта“ чак је служила и глава побеђује непријатеља.

Први писани документи говоре о игри лоптом и ногом у 11. веку и то у Италији, Француској и Енглеској. Лопта је прављена од различитог материјала, понекад чак и од камена. Број играча кретао се, са сваке стране, од 50 до стотину!

Италијани су посебно поносни на утврђен и историјски проверен податак да је игра „калчо“ одржана у Фиренци 1530. године са по 26 играча са сваке стране. Лопта је била огромних размера, а гурала се ногом и телом. Правила нису постојала па ни „играчи“ нису бирали средства и на градским трговима или оближњим пољанама избијао је прави мали „рат“ око лопте. Тек педесет година доцније, око 1580, написана су прва правила (»disorsa calcio«).

Наш илустратор Ненад Мирновић је начинио ову слику према једној од првих фотографија снимљених на фудбалској утакмици

Колевка најпопуларније игре на свету је Енглеска, али је јасно да је нека врска ноћомења постојала и пре неколико хиљада година.

Бол на лицу неких играча са ове слике потврђује претпоставку да је фудбал у почетку био веома груба игра

основан је у Шефилду 1857. године и тај датум, 24. април, Енглези узимају као почетак „историје фудбала“ модерног доба.

Шест година касније, 26. октобра 1863, основан је Фудбалски савез Енглеске, као прва организација те врсте у свету.

Када је 1870. године фудбалска игра добила и своја прва правила у Енглеској — између осталог да са сваке стране буде по 11 играча — ова земља и званично је промовисана у „колевку“ фудбала.

ПОВОД ЗА РАТ

Од тих дана из друге половине прошлог века, готово све значајније што се догађа у фудбалу и око њега пажљиво се бележи. Тако се ређају значајни датуми и рекорди:

● Прва интернационална утакмица одиграна је 30. новембра 1872. године у Глазгову између репрезентација Шкотске и Енглеске и завршена је без голова (0:0).

● Прве „аут-линије“ извучене су 1874. године такође у Енглеској

● Пре мреже постављене су на голове 1891. године. „Новатор“ је поново била Енглеска.

● Међународна фудбалска организација (ФИФА) основана је у Паризу 21. маја 1904. године. На оснивачком Конгресу били су представници 15 земаља а данас ФИФА има, према подацима добијеним у ФСЈ, 147 чланица са 22.369.404 играча, а само у Европи регистровано је преко 15 милиона фудбалера.

И тако редом. Широм света нику клубови, савези али се и подижу спортске грађевине, стадиони, као навећи јавни објекти на свету. Највећи од највећих је познати стадион „Маракана“ у Рио де Женеиру (Бразил) на којем је, на финалној утакмици Светског првенства 1950. године између домаћина и Уругваја (1:2), забележена посета од 199.854 посматрача са плаћеном улазницом. У нас је највећи стадион Црвене звезде у Београду који може да прими 100 хиљада гледалаца.

Најбољи фудбалери, ако се схвате као професионалци равни онима који своју делатност врше за новац и у другим занимањима, данас су и најбоље плаћени

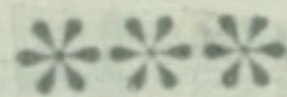
ЦАР ИЗМИСЛИО ФУДБАЛ

стручњаци у свету. Сетимо се само да су за једног Пелеа или Кројфа њујоршки „Космос“, односно „Барселона“, платили по пет милиона долара (један долар око 27,50 динара) да би их имали у својим срединама.

Ништа мања није ни њихова популарност. Довољно је рећи Пеле или Франц или Паоло па да се зна на кога се мисли као што је у нас случај са именима Моша, Шеки, Милош, Џаја, Рајко или Штеф... Зна се да се мисли на Благоја Марјановића, Драгослава Шекуларца, Милоша Милутиновића, Драгана Џајића, Рајка Митића и Стјепана Бобека.

Историја, на жалост, бележи и један прави рат који је избио између Хондураса и Ел Салвадора 1969. године у квалификацијама за Светско првенство. Наиме, ове две земље Средње Америке скоро пола века испољавале су међусобну натрпељивост. Разлог је у сталној миграцији становника бројнијег али пет пута мањег Ел Салвадора у Хондурас. Већ приликом прве утакмице у главном граду Хондураса, коју је домаћин добио са 1:0, почеле су чарке да би непосредно после утакмице избила отворена непријатељства што се још више појачало када је Ел Салвадор у реваншу победио са 3:0. Избио је прави рат који је трајао преко 20 дана и у којем је пало око 3 хиљаде жртава на обе стране. По његовом окончању, ове две земље одиграле су и трећу утакмицу на „неутралном терену“ у Мексику и Ел Салвадор је, после продужетка, победио са 3:2.

Коначно, фудбалске утакмице обарају и све рекорде гледаности на тв-екранима у свету. Први пут камере су биле на стадионима 1954. године у Швајцарској на једном светском првенству, а већ 1970. — захваљујући сателитима — утакмице су из Мексика преношене у све земље света. Једини догађај који се по гледаности „умешао“ међу фудбалске преносе је излазак првог човека на Месец...

Очигледно, фудбалска игра освојила је свет. Сви значајни датуми и догађаји пажљиво се бележе. Милиони људи ангажовани су у свету као играчи или као пратиоци збивања на фудбалским теренима. Но, како је и где почела лопта да се котрља терана ногом — остало је тајна. Да ли је кинески цар измислио фудбал или је то учинио неко пре или после њега, лепо је да се сазна, али је још лепше што су нам прохујали векови оставили у наслеђе једну тако занимљиву и атрактивну спортску игру.

Родољуб Марковић

У идућем броју: КАКО ЈЕ РОЂЕНА „БУБА-МАРА“

АРХИМЕД ПРВИ ИНЖЕЊЕР НА СВЕТУ

ПРОНАШАО САМ.

Да је пре двадесет два века, тачније 220. године пре наше ере, неким случајем постојао туш, можда бисмо још и данас лупали главу како то лађе плове уместо да, лепо, потону. Срећом, тада је у употреби била само када.

Прича се да је занесени научник Архимед из Сиракузе једном чврсто одлучио да се окупа, мада постоје приче да је то чинио ретко.

Када је крочио у каду, Архимед је расејано погледао око себе и невољно се спустио у каду. Истог часа скочио је као опарен, истрчао из куће као од мајке рођен и вичући „Еурека!“ (грчки — пронашао сам) појурио улицама Сиракузе.

Ово ЕУРЕКА чувено је колико и закон „пронађен“ у кади који, разуме се, носи Архимедово име. У чувеној кади велики Сиракужанин открио је основе хидростатике, такозвани закон о губитку тежине.

Архимед је, да подсетимо, не само због овог открића, један од најзначајнијих научника, физичара и математичара старог века. Његова дела представљају прекретницу у историји физике.

Архимедов лин са једне старе гравире која се чува у библиотеци у Неви.

уком без брига о новцу потребном за свакодневни живот.

Тиранин Хијерон задужио је овим мудрим и великодушним гестом читаво човечанство; да није било њега, Архимед би по свој прилици скапао од глади немајући нимало смисла за посао и зараду. Вечито за-

Највећи научник старог века купао се ретко, али је један његов упазак у каду снажно одјекнуо — не због пада већ због закона.

Архимед, ипак, није „отац“ полуге — та „једноставна справа“ стара је тако рећи колико и човечанство — али је свакако први који је умео да израчуна силе и раздаљине потребне да би се подигли одређени терети.

За време једне посете Египту мудрац из Сиракузе измислио је вијак који се састоји од спирале обмотане око цеви. Примена Архимедовог вијка веома је широка. Још и сада се употребљава код ауто-зупчаника, а пре свега за дизање воде, за шта је био и замишљен. У долини Нила сељаци и дан-данас црпу воду тачно онако како је

принципу Архимедовог закона. мудрацу из Сиракузе пошло је за руком да тачно израчуна специфичну тежину метала и прецизно каже са колико је сребра замењено злато из Хијеронове скупо плаћене круне.

Каква је била судбина непоштеног златара није остало записано. За Архимеда се зна да је богато награђен и обасут почастима и остављен да се на миру посвети својим љубавима — математици и геометрији.

Тако обезбеђен успео је да реши многе проблеме који су задавали главобољу највећим умовима антике. То су, пре свега, одређивање површине круга, површине и запремине лопте, квадратура параболе. Ове проблеме није успео да реши ни сам Еуклид, отац

геометрије, око 300. године пре наше ере.

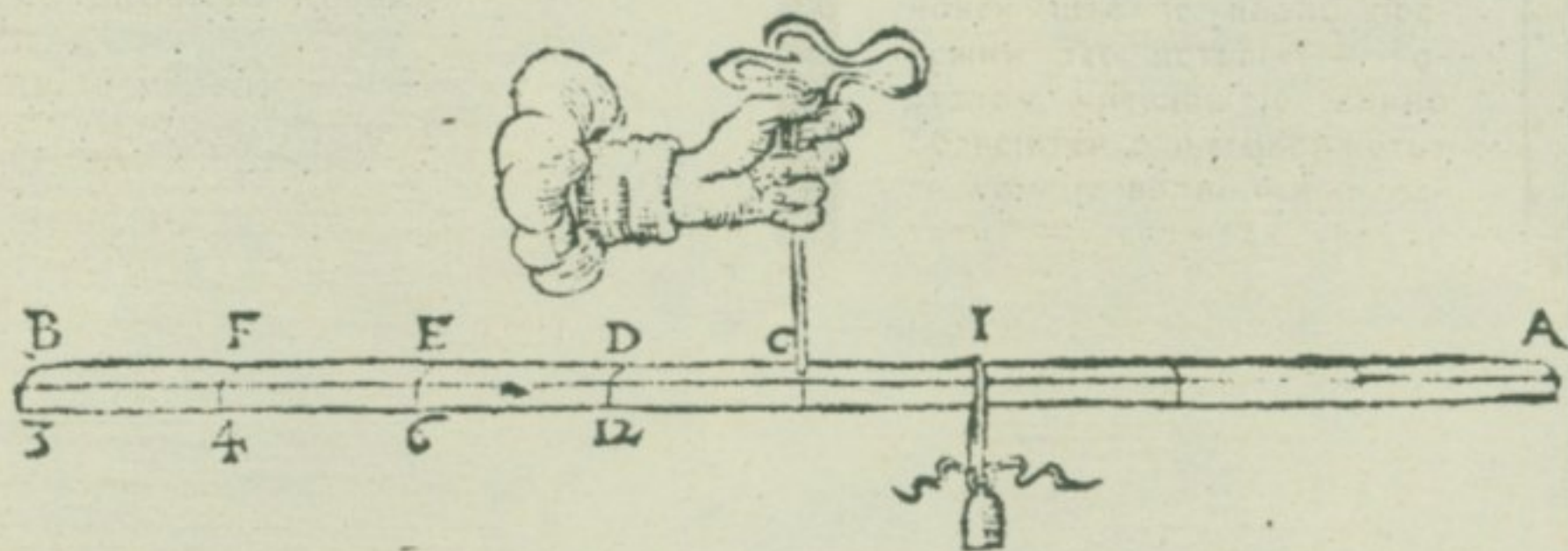
Еуклид је, истина, рекао да између пречника и обима круга постоји сталан однос (константа, такозвано грчко „пи“), али се уздржао од одређивања те величине.

Убеђен да запремине правилних тела подлежу „божанским пропорцијама“, Архимед је израчунао да се волумен купе, лопте и ваљка истих полупречника и висина односе као 1:2:3.

ГРОБ ЈЕ НАШАО ЦИЦЕРОН

Године 215. пре наше ере умро је Хијерон II, а његов наследник Гелон неопрезно

Принцип полуге који је прецизно поставио Архимед приказан је на овом цртењу из 16. века.

Он је први јасно одвојио науку од филозофије, први који је био у стању да принципе математике и геометрије примени на механику. Због те двоструке, теоријске и практичне, активности Архимед се заслужно сматра првим инжењером света.

ПОДИЋИ ЋУ ЗЕМЉУ

Рођен је 287. године пре наше ере у грчкој колонији Сиракузи на Сицилији. Отац му је био мало познати астроном по имену Фидијас. Архимед се школовао у Александрији, тадашњем научном и културном епицентру света. Када се вратио у Сиракузу, нашао је моћног и дарезљивог мецену, самог тиранина краља Хијерона II. Овај му је омогућио да се бави на-

дубљен у мисли и експерименте, заборављао је чак и да једе, а камоли да се чешља и умива.

Једно од Архимедових првих открића односило се на услове равнотеже чврстих тела. То је била база за израчунавање параметара једног од његових најзначајнијих изума — полуге.

Према предању Архимед је полугу показао краљу Хијерону уз чувену реченицу: „Дајте ми ослонац и подићи ћу Земљу!“ Практични Хијерон није пао у занос већ је затражио било какав доказ да велики терет може да буде подигнут малом силом.

Архимед је поставио полугу на огромну лађу под пуним оптерећењем и замолио краља да сам покуша да је подигне. Хијерон је лако притиснуо и, гле чуда, без напора је подигао брод. Није извесно, међутим, да овај догађај има реалних основа.

Архимед научио њихове пра-пра-пра-пра претке пре више од две хиљаде година.

МУДРАЦ И ЗЛАТАР

Једнога дана позвао је Хијерон II Архимеда и замолио га да покуша да утврди да ли је његова нова златна круна, коју му је за скупе паре направио неки кујунџија, заиста од чистог злата или је мајстор део злата заменио знатно јевтинијим сребром.

Неосновано се понекад пише да је тај проблем могао Архимеда и да је до принципа његовог решења дошао када је, ушавши у каду, поставио свој чувени закон.

У ствари, закон је већ постојао. Захваљујући хидростатичком потиску, на

САЧУВАНА ДЕЛА

1. О ЛОПТИ И ВАЉКУ — у две књиге.
2. О МЕРЕЊУ КРУГА — кратка књига од три става. Ту се види да је Архимед први схватио да је проблем квадратуре круга питање апроксимације и тиме се приближио идеји инфинитезималног рачуна.
3. О КОНОИДИМА И СФЕРОИДИМА — расправа са тридесет два става о геометријским телима, највеће достигнуће старог века из области стереометрије.
4. О СПИРАЛАМА
5. О РАВНОТЕЖИ РАВНИХ ФИГУРА — у две књиге. Ово се дело сматра основом теоријске механике.
6. О КВАДРАТУРИ ПАРАБОЛЕ
7. О ПЛИВАЊУ ТЕЛА — у две књиге. Ту су дати основни принципи хидростатике.
8. РАЧУН С ПЕШЧАНИМ ЗРNCИМА — мала расправа о броју зрна песка који би могли да стану у лопту величине нашег „универзума“.
9. МЕТОД — посвећен Ератостену, од виталног је значаја јер у њему Архимед објашњава како је дошао до многих од својих важних открића механичким путем, мерећи безброј елемената истог тела у односу на безброј елемената другог тела.

...А КРУНА НЕМА ВЕЗЕ

се спријатељио са Картагинцима. Последица: Сиракузу су опсели Римљани за време другог пунског рата.

Још једном се отаџбина ослонила на Архимеда. Три године одолевао је Сира-

куза Римљанима захваљујући справама које је изумео њихов инжењер: катапултима, чакљама са ланцима помоћу којих су непријатељске лађе одбациване на стење, огледалима

која су уз помоћ сунчевих зрака палила бродове.

Сиракуза је пала 212. године пре наше ере. Тада је погинуо и њен најславнији син Архимед који једва да

је и приметио да се води некакав рат.

Упркос изричитом наређењу римског конзула Марка Клаудија Марцелуса да научнику не сме да фа-

БЕЗ КОНКУРЕНЦИЈЕ

ЕЛЕКТРОНСКО ЈАЈЕ ПАРЕ ДАЈЕ

Мали британски проналазак електромеханичко јаје зарадио је компанију Егз Оторити за кратко време око 13 хиљада фунти (845 хиљада динара) само од извоза у двадесет држава.

Јаје је на тржишту од недавно а „сneo“ га је 1978. године доктор Таби Картер из Живинарског истраживачког центра у Единбургу у Шкотској. На виду још нема ни једног јединог конкурента.

Љуска је начињена од синтетичког материјала перспекса, величина одговара кокошијем јајету број 1 (највећем по британским стандардима), а уместо беланца и жуманца унутра се налазе електронски трансформатор, лампице и батерија.

Електронско јаје служи за регистровање напрслина при рангирању и паковању обичних јаја на покретним тракама. Пре него што се оно појавило, само Британија је на јајима разбијеним при потресима на фабричким преносним линијама годишње губила око 8 милиона фунти (520 милиона динара).

Када се јаје доктора Картера стави на покретну траку са кокошијим јајима и дође до потреса већег од 4 милиметра — сматра се да је то граница преко које љуска кокошијег јајета не може да издржи притисак и прска — оно засветли.

Британско електронско јаје тренутно светли широм Сједињених Америчких Држава, Аустралије, Финске, Шведске, Новог Зеланда, Француске, Данске, Холандије, Канаде, Јужне Африке, Норвешке, Израела, Швајцарске, Немачке, Белгије, Италије, Бразила, Шпаније, Колумбије, па чак и у електронском смислу недостижног Јапана.

Бојана Дожић

СВАКО ТЕЛО ПОТОПЉЕНО У ВОДУ...

АРХИМЕДОВ ЗАКОН:

Свако тело потопљено у течност привидно губи од своје тежине онолико колико тежине истиснута течност.

АРХИМЕДОВ ВИЈАН:

Спирала обмотана око цилиндра. Окретањем ручице вода се подиже од доњег краја вијна и цури кроз отвор највишег завоја.

АРХИМЕДОВ АКСИОМ:

Свака тачна на дужи може се досегнути коначним бројем наношења неке дужине.

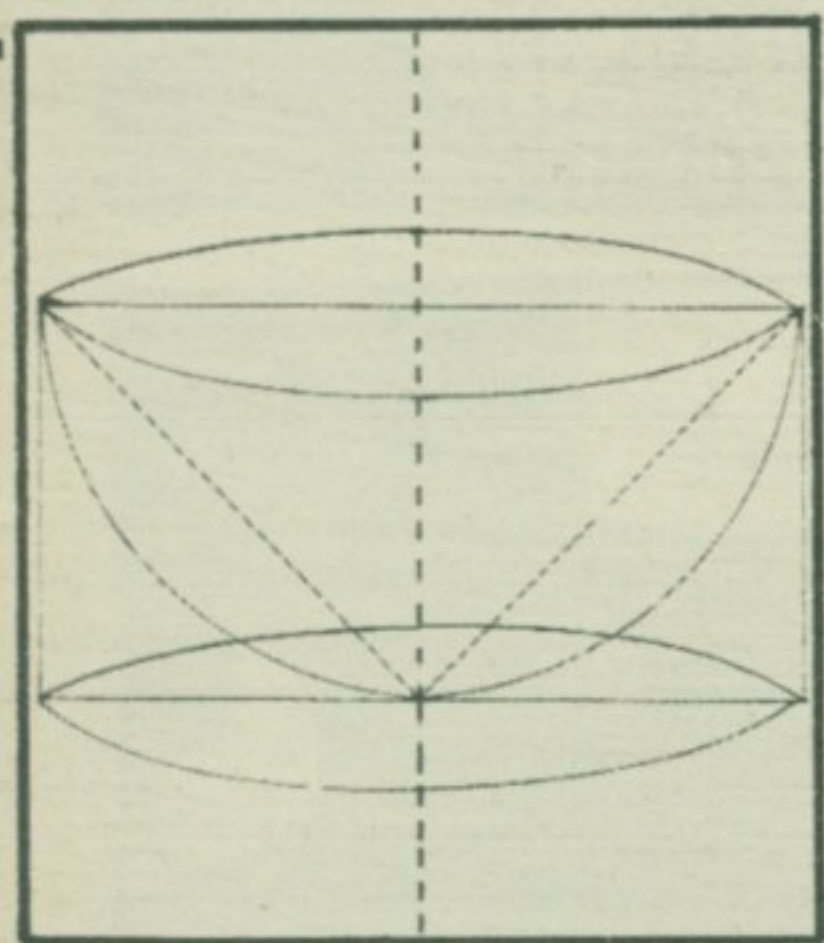
АРХИМЕДОВ БРОЈ:

Поступком описивања и уписивања правилних многоугаоника у круг Архимед је израчунао да је обим круга већи од $310/71$, а мањи од $311/71$ његовог пречника. Тако је дошао до вредности грчког броја π . Архимедово π има четири децимала, Лудолфово има тридесет два децимала, а Мецијево седам тачних децимала. Данас га, у пракси, узимамо као 3,14.

ИЗГУБЉЕНА ДЕЛА

1. ИЗУЧАВАЊЕ ПОЛИЕДАРА — које помиње Папус
2. ПРИНЦИПИ — посвећени Зеуксипусу
3. О РАВНОТЕЖИ И ПОЛУГАМА
4. О ЦЕНТРИМА ГРАВИТАЦИЈЕ
5. КАТОПТРИКА — из области оптике
6. О КАЛЕНДАРУ
7. О ПРАВЉЕЊУ ЛОПТЕ — где Архимед објашњава конструкцију лопте коју је направио да би подражавао кретање Сунца, Месеца и пет тада познатих планета. О постојању овога дела сведочио је Цицерон.

Цртеж »бонанских пропорција на основу којег је Архимед израчунао односе запремина купе, лопте и ваљна.

Dik
Browne

ХОГАР

СТРАШНИ

Хидроцентрала Рама, удаљена десетак километара од Прозора има вештачко језеро чији ниво у време пуног водостаја допире до под сам врх бране високе око сто метара. Као и свака брана, рекло би се. Ипак, рамска је мало необичне конструкције. Додуше, изливена је од бетона као и све остале, али је споља обложена плочама између којих се налази подметач — пластижон — од специјалне пластичне масе који не дозвољава да једна плоча наседне на другу приликом напрезања материјала.

Страна према језеру није вертикална већ пада углом, па је овај бетонски колос у основи шири.

Ваља рећи да је брана хидроцентрале Рама још по нечем необична: по боковима и дну „шупља“. Ходник с леве и десне стране није широк, тек толико да се два човека упоредо спусте стрмим

реду. Напоље, брзо напоље! Чинило му се да ће му глава пући. По-вукао је конопца два пута — знак да људи из чамца извлаче рониоце. Конопца са оловном крушком оставио је. Требало је да њоме маркира пукотину кад је открије, али ко ће сада да је извлачи, ионако ће је сутрадан опет теплити.

Када је изронио био је пресрећан. Глиха такође. Имали су утисак да су побегли од саме смрти. Одахнули су, а затим сели да размотре ситуацију. Да ли да наставе? Били су начесто да отвор у брани „ради“ као усисивач. Једноставно, хрлећи према отвору, вода пред њим ствара снажну струју у облику левка. Све што упадне у њега неповратно нестаје у отвору.

ДАХ СМРТИ

— Буде ли нас млаз шчепао, нема нам спаса! — размишљао је Секулић погледајући Глиху.

Није знао да су се који час раније налазили само неколико метара од ивице млаза! Спасло их је само Милованово искуство који је осетио да га „нешто“ вуче. Истог дана чланови штаба саопштили су им да је струја дограбила конопца за оловном куглом. Кугла је улетела у отвор као тане, а конопца је остао затегнут попут тетиве.

Милована је оросио зној. Каква прозна смрт да су Глиха и он упали у левак уместо кугле!

У ПОДВОДНОМ ПАКЛУ

Ако у тајне хидроцентрале није био упућен, о води и њеном понашању Милован је знао готово све. Пукотина! Цело језеро притискало је брану, стравична сила. Кад вода пронађе себи пут... Није смео да помисли шта се може догодити. Сетио се француског града Фрежиса који је у трену нестао пред воденом стихијом кад је брана попустила.

— Проблем је у томе што не знамо где је настала пукотина. Није томо где вода куља! — узбуђено је наставио представник хидроцентрале.

Миловану је било јасно. Исто то догађа се и када прсне водоводна цев у зиду стана. Отвор настане на једном месту, а вода се „прошета“ кроз зид и избије где наиђе на најмањи отпор, обично на сасвим другом крају.

— Ако добро разумем, треба да зароним и пронађем место где се појавила пукотина у брани! — закључио је Милован.

— Баш то! — потврдио је човек из хидроцентрале. — Ви сте један од наших најбољих ронилаца. Чули смо за ваше подвиге! Многима сте помогли, и нама сте последња нада.

»НЕШТО« ВУЧЕ

Милована није требало молити. Много пута стављао је главу у торбу. Најчешће за једно обично хвала. Сада је било нешто друго. Царовала је хладноћа, ско језера снег, људи су носили бунде, а он је требало да у гумену оделу зарони. И то где: у муљевиту воду где се не види ни прст пред оком! А чему роњење ако је видљивост слаба?

Опет се сетио катастрофе у Фрежису и пристао. Истог дана обрео

НА БРАНИ ХИДРОЦЕНТРАЛЕ РАМА СТВОРИЛА СЕ ПУКОТИНА КРОЗ КОЈУ ЈЕ ШИКЉАО МЛАЗ БРЗИНОМ ОД ШЕЗДЕСЕТ МЕТАРА У СЕКУНДИ. ПРЕТИЛА ЈЕ КАТАСТРОФА. ТАДА СУ СЕКУЛИЋ И ГЛИХА ЗАРОНИЛИ НЕ ЗНАЈУЋИ ШТА ИХ ОЧЕКУЈЕ.

се са пријатељем, такође познатим рониоцем Владиславом Глихом на језеру.

Домаћини су обезбедили чамац и екипу за извлачење ронилаца. Људи у чамцу цвекотали су од зиме. Из дубине језера поред бране допирала је тутњава. Милован је погледао Глиху: то је вода све јаче надирала кроз пукотину.

Чим су Секулић и Глиха скочили испод површине језера, дочекало их је урлање стихије. Чинило се као да земљотрес потреса дно. Били су потребни јаки живци и велика извешаност да се не подлегне страху.

Рониоци су застали да се прибере. Свако је био везан конопцем за чамац. И међусобно су били спојени ужетом.

Милован је за собом вукао конопца са оловном куглом крушко-стог облика на крају. Кугла је била овећа и причињавала му је тешкоћу приликом роњења. Рониоци су се држали бока бране јер је вода продирала из тог правца. Дубиномер на руци нису могли да користе у прљавој води. У једном тренутку додирнули су ногама брану и наставили да клизе низ њу. Тутњава је постојала све стравичнија, ско ногу су осећали муљ. Како би било лепо наћи се сада „горе“...

Одједном, нека невидљива сила почела је да вуче Милована у страну. Полако, па све јаче. Срце му се стегло. Нешто није било у

Ипак, сада су знали бар где да траже отвор. Пратећи затегнут конопца и... На руку им је ишло што су се на спољној страни бране у води налазиле степенице са металним рукохватом. У близини левка Милован се везао за рукохват и кренуо у потрагу за пукотином. Водио га је конопца са „крушком“.

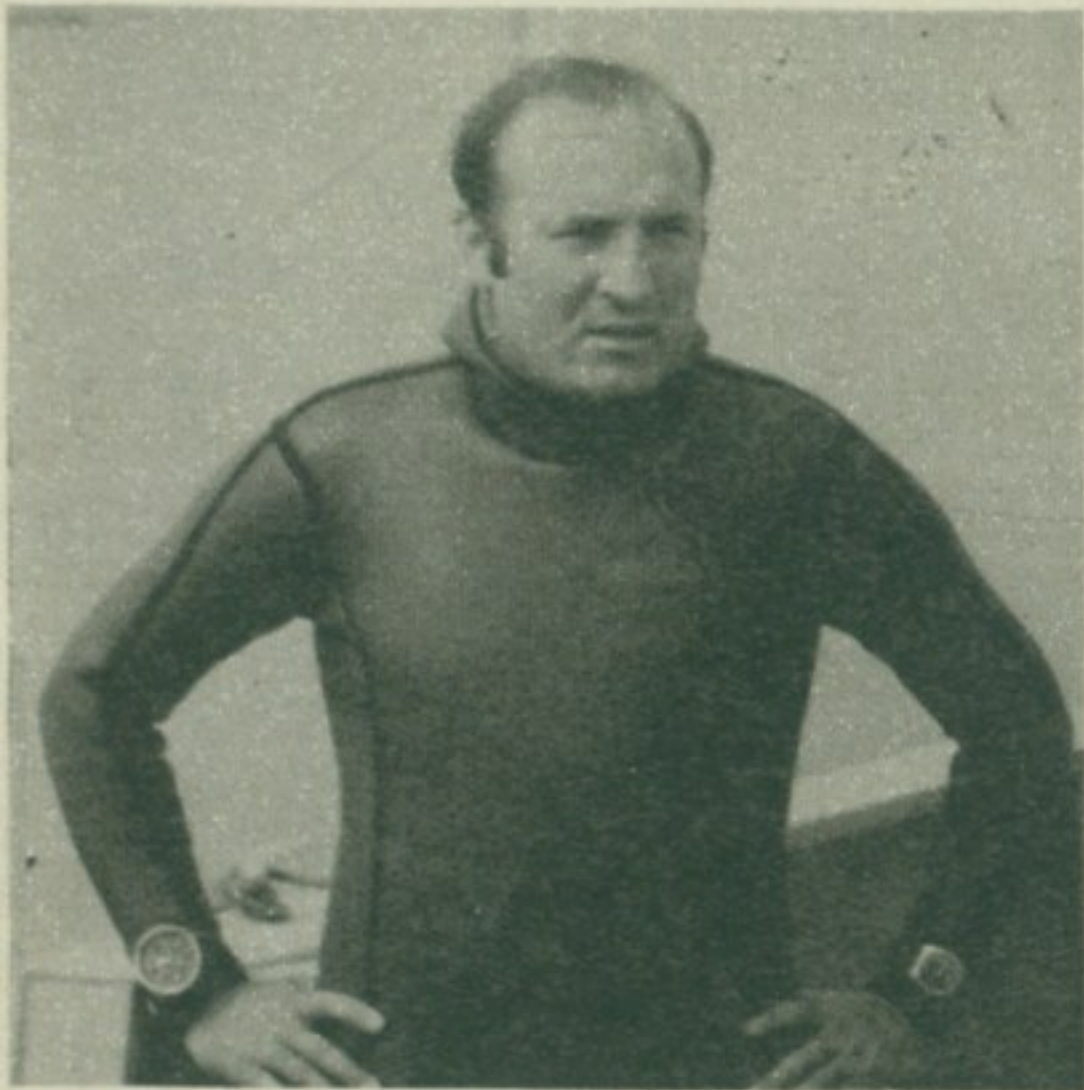
Посао се ближио крају. Рониоци су почели да пакују опрему. Али није им се дало да крену. Конопца обележавач откинуо се од горњег дела бране за који је био везан и пролетео кроз отвор.

Милован је заронио са новим конопцем. Опет се везао за метални рукохват и пришао млазу. Принео је крај конопца левку. Струја је муњевито зграбила конопца, али и Миловану руку. Тело се повело. Изгледало је да храбром рониоцу нема спаса. Млаз је био јачи од рукохвата.

Срећом, ронилац је остао прибран. Невероватно како је успео да у том подводном паклу задржи моћ расуђивања. Чим је рука ударила о брану, Милован је почео да је повлачи сантиметар по сантиметар уназад уз бетонски зид. На тај начин, објашњава он, није јакој акцији супроставио реакцију.

Био је то једини начин да се спасе. И успео је. Други пут за само три дана.

Миленко Тодоровић

Два живота у три дана:
Милован Секулић

степеницама у празан простор при дну бране, такозвану суву галерију широку 1,5 и високу неколико метара. Оба бочна простора и сува галерија осветљени су, али није нимало пријатно наћи се у унутрашњости. И само спуштање је мукотрпно. Да није металног рукохвата у зиду бране...

ГДЕ ЈЕ ОТВОР?

Све до једног фебруарског дана пре неколико година ронилац Хидрографског института Ратне морнарице четрдесет двогодишњи Милован Секулић знао је о хидроцентралама колико и сваки средњошколац. Било је јутро када му је речено да се одмах јави старешина.

У начелниковој канцеларији за-текао је човека забринутог израза.

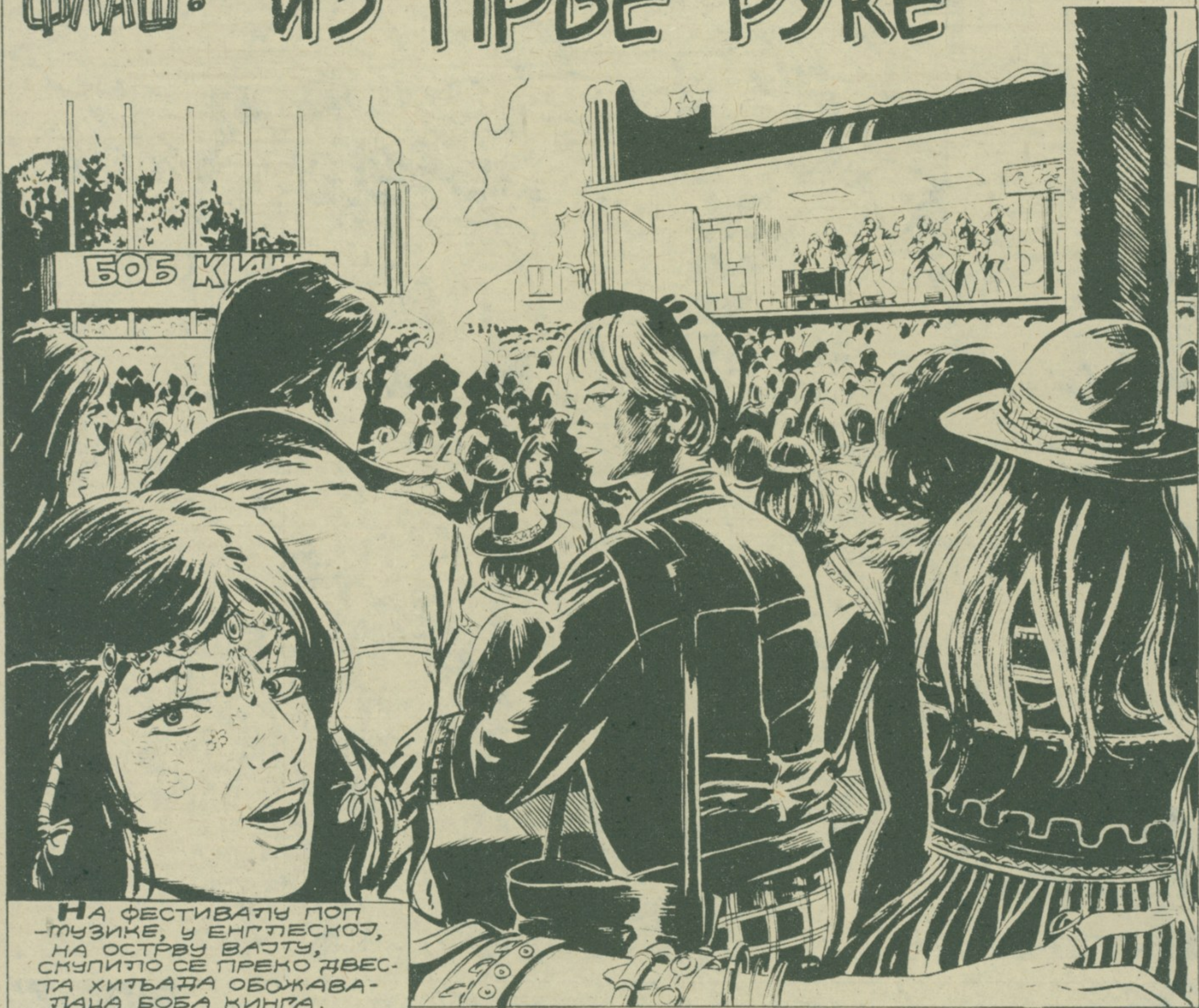
— Друг је из дирекције хидроцентрале Рама. У питању је озбиљна ствар! — започео је начелник.

Ствар је била више него озбиљна. У брани се појавила пукотина и то у страни која се налази у језеру. Вода је куљала у бочни ходник брзином од 60 метара у секунди и сливала се у суву галерију. Истана, одлазила је одводним каналима с друге стране бране, али је отвор морао бити пронађен и зачепљен.

БИМ И БУМ

ЖАК ФЛАШ: РЕПОРТАЖА ИЗ ПРВЕ РУКЕ

НА ФЕСТИВАЛУ ПОП-МУЗИКЕ, У ЕНГЛЕСКОЈ, НА ОСТРВУ ВАЈТУ, СКУПИЛО СЕ ПРЕКО ДВЕСТА ХИЉАДА ОБОЖАВАЛАЦА БОБА КИНГА.

КАД ЈЕ ОВАЈ ИДОЛ ПОП-МУЗИКЕ ЗАВРШИО ПОСЛЕДЊУ ПЕСМУ, РАЗЛЕГАО СЕ УРНЕБЕСНИ АПЛАУЗ...

МЕЂУ МНОГОБРОЈНИМ НОВИНАРИМА БИО ЈЕ И ЖАК ФЛАШ ИЗ "ПАРИСКИХ НОВОСТИ" И ЊЕГОВА КОЛЕГИНИЦА МЕРИ СТИТ ИЗ "ЛОНДОНСКЕ ХРОНИКЕ"...

ПО ЗАВРШЕТКУ ТАЧКЕ, БОБ КИНГ СЕ ЖУРНО УПУТИО У СВОЈУ ГАРДЕРОБУ...

НЕМА НИКАКВИХ ИНТЕРВЈУА?

КИНГ ЋЕ ГОВОРТИ ЗА ШТАМПУ НА АЕРОДРОМУ?

+

+

ЦЕЛО ОСТРВО СЕ УЗБУДИЛО... ФЛАШ И МЕРИ СЕДЕЛИ СУ ПРЕДВЕЧЕ У БАРУ СВОГ ХОТЕЛА...

ЖАК, ТО ЈЕ НЕКА ЧАРОЛИЈА...

НЕ ВЕРУЈЕМ У ТАКВЕ СТВАРИ...

АЛИ СВЕДОЦИ СУ ИЗРИЧИТИ У СВОЈОЈ ТВРДЊИ? НЕ ДОПАЗИ У ОБЗИР НЕКО ИНСЦЕНИРАЊЕ ОД СТРАНЕ КИНГА И СЕКРЕТАРА?

ЧИМ СУ УШЛИ У САЛОН, ДВА АЕРОДРОМСКА СЛУЖБЕНИКА И КИНГОВ СЕКРЕТАР БИЛИ СУ НАПАДНУТИ...

НАПАДАЧИ СУ БИЛИ МАСКИРАНИ И КИНГА СУ ИЗНЕЛИ НА СПОРЕДАН ИЗЛАЗ...

... НА КОМЕ СУ СЕ НАПАЗИЛА ДВА ПОЛИЦАЈА...

ОНИ СУ ВИДЕЛИ ДА СУ ДВА РАДНИКА ИЗНЕЛА НЕКИ ВЕЛИКИ ПАКЕТ И УБАЦИЛИ ГА У КАМИОНЕТ...

АЕРОДРОМ ЈЕ БИО ОДМАХ ПРЕТРЕСЕН, АЛИ КИНГ И КАМИОНЕТ НИСУ НАБЕНИ?

ХМ? МИСТИМ ДА ЗНАМ ОБЈАШЊЕЊЕ?

НИСУ МОГЛИ ДА ГА НАБУ, ПОШТО НИКАД НИЈЕ НИ УШАО У АЕРОДРОМСКУ ЗГРАДУ?

ШТА ВАМ ЈЕ, ЖАК? ПА ЈА САМ ГА ВИДЕЛА, ВИ ТАКОБЕ, КАО И ТОЛИКИ ДРУГИ?

Онда неки сведоци јачу?

КИНГ ЈЕ ПОСЛЕ КОНЦЕРТА УШАО У ГАРДЕРОБУ СА СВОЈА ДВА СЕКРЕТАРА...

ПЕТ МИНУТА КАСНИЈЕ, ИЗИШЛИ СУ И ОТИШЛИ. ТАДА ИХ ЈЕ ВИДЕЛО СТОТИНЕ ОЧИЈУ...

АЛИ, НИКО ГА НИЈЕ ВИДЕО КАД ЈЕ УШАО У САЛОН СА СЕКРЕТАРОМ И ОНОМ ДВОЈИЦОМ СЛУЖБЕНИКА...

А САД, МЕРИ, МАЛО МАШТЕ? КИНГ НИЈЕ ПРАВИ КИНГ? ОН СКИДА ПЕРИКУ, ТАМНЕ НАОЧАРЕ...

... И ПРИДРУЖУЈЕ СЕ СВОМ КОЛЕГИ И САУЧЕСНИКУ МОРГАНА...

ЗА ТО ВРЕМЕ СУ ОНА ДВОЈИЦА ОДНЕТА У САНДУЦИМА КОЈЕ НИКО НИЈЕ ОТВАРАО...

ОПАШ И МЕРИ СУ СЕ ЗАУСТАВИЛИ НЕДАЛЕКО ОД КУЉЕ...

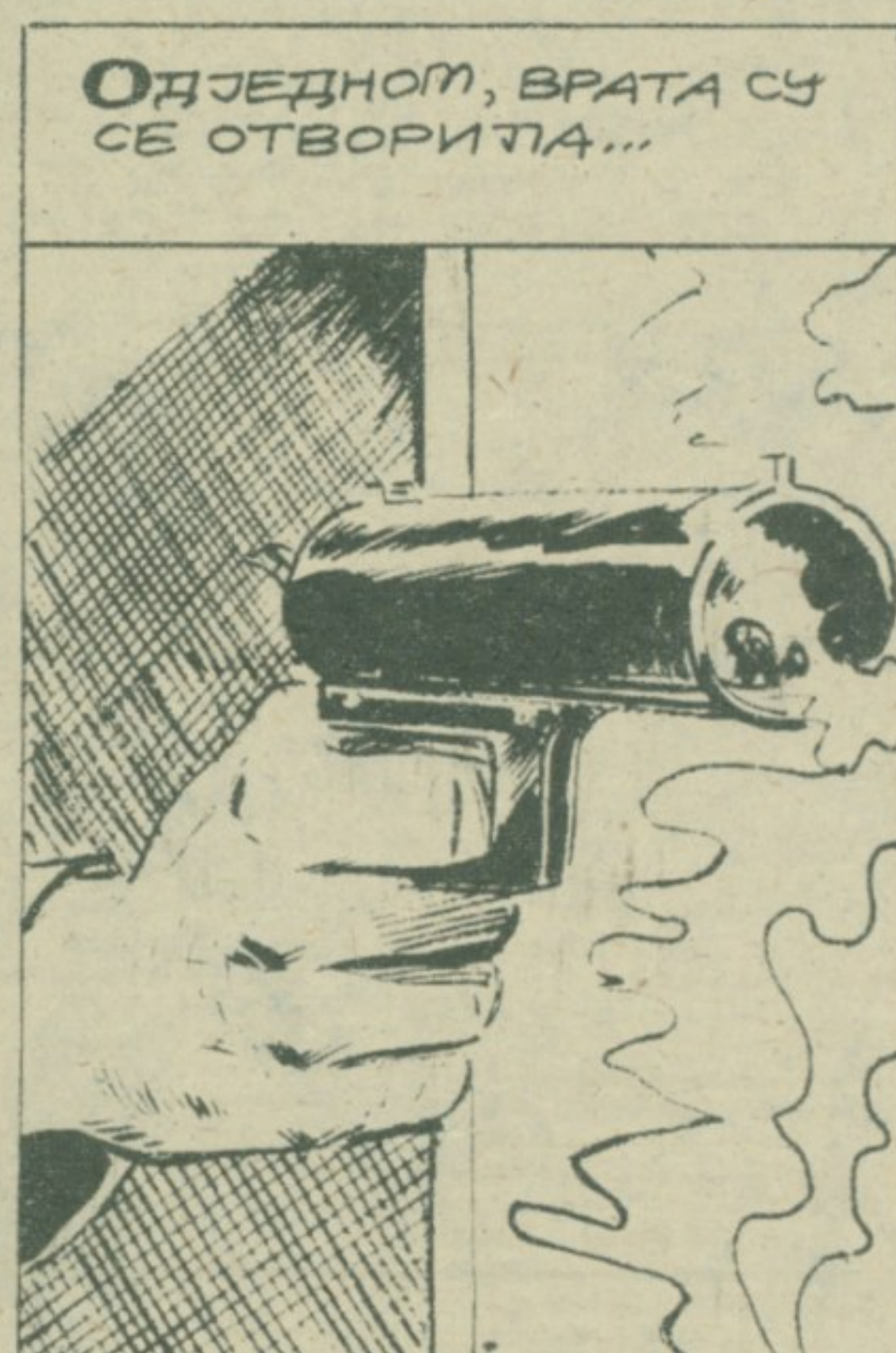

ПРОБУДИТЕ ХАЛА И ПОСТАВИТЕ МУ ДИРЕКТНО ПИТАЊЕ, А ЈА КУДА ПОСТАТРАМ КАКО РЕАГУЈЕ?

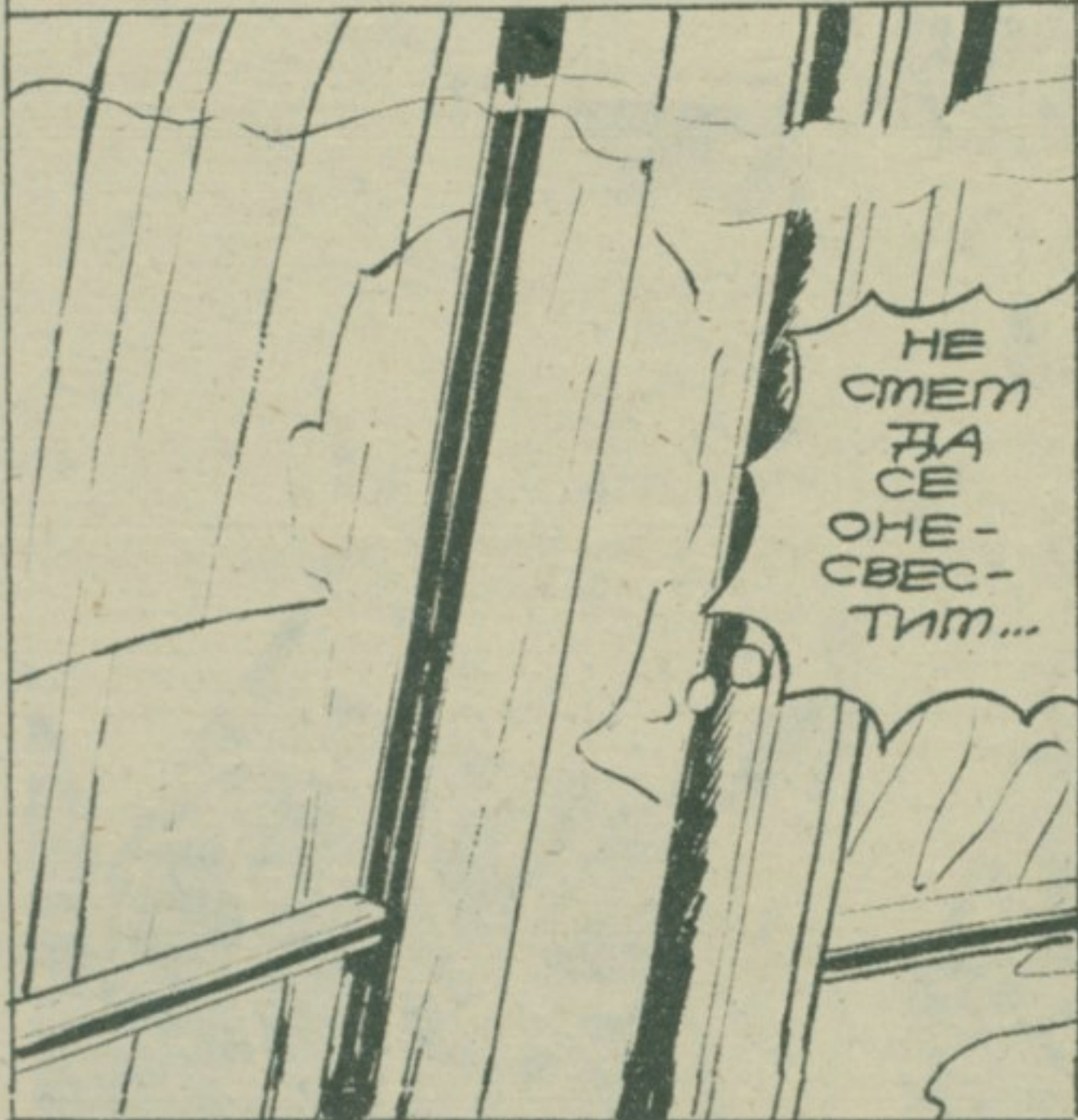

ИАКО НИЈЕ ВЕРОВАТНА, МЕРИ ЈЕ ПРИСТАЛА...

СНАГОМ ВОЉЕ ОДУПРО
СЕ ДЕЈСТВУ ГАСА...

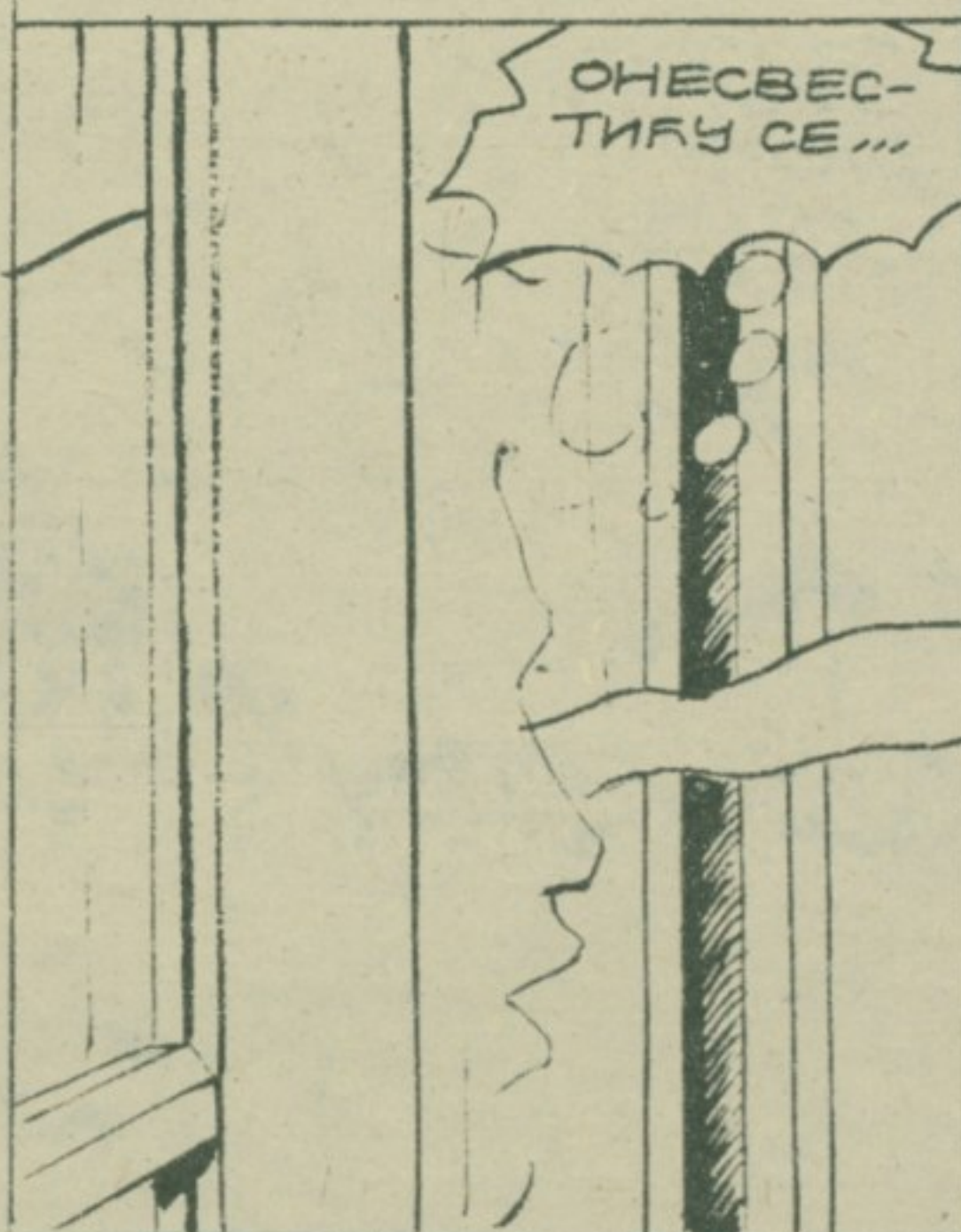
НЕ
СТЕМ
ДА
СЕ
ОНЕ-
СВЕС-
ТИМ...

ДОБИЛА ЈЕ
СВОЈЕ?

ОДАКЛЕ
ОВА
ДЕВОЈ-
КА?

ДА НЕ БИ ПРИВУКАО
ПАЖЊУ, ФЛАШ НИЈЕ
СТЕО ДА ОТВОРИ ПРО-
ЗОР...

ОНЕСВЕС-
ТИЉУ СЕ...

ОДНЕКУ
ЈЕ У КОЛА,
А ТИ СЕ
ПОБРИНИ
ЗА ОНОГ
ИДИ-
ОТА...

ЧУДНА
ДЕВОЈКА?
КАКО ЈЕ
СВЕ ПОГО-
ДИЛА?

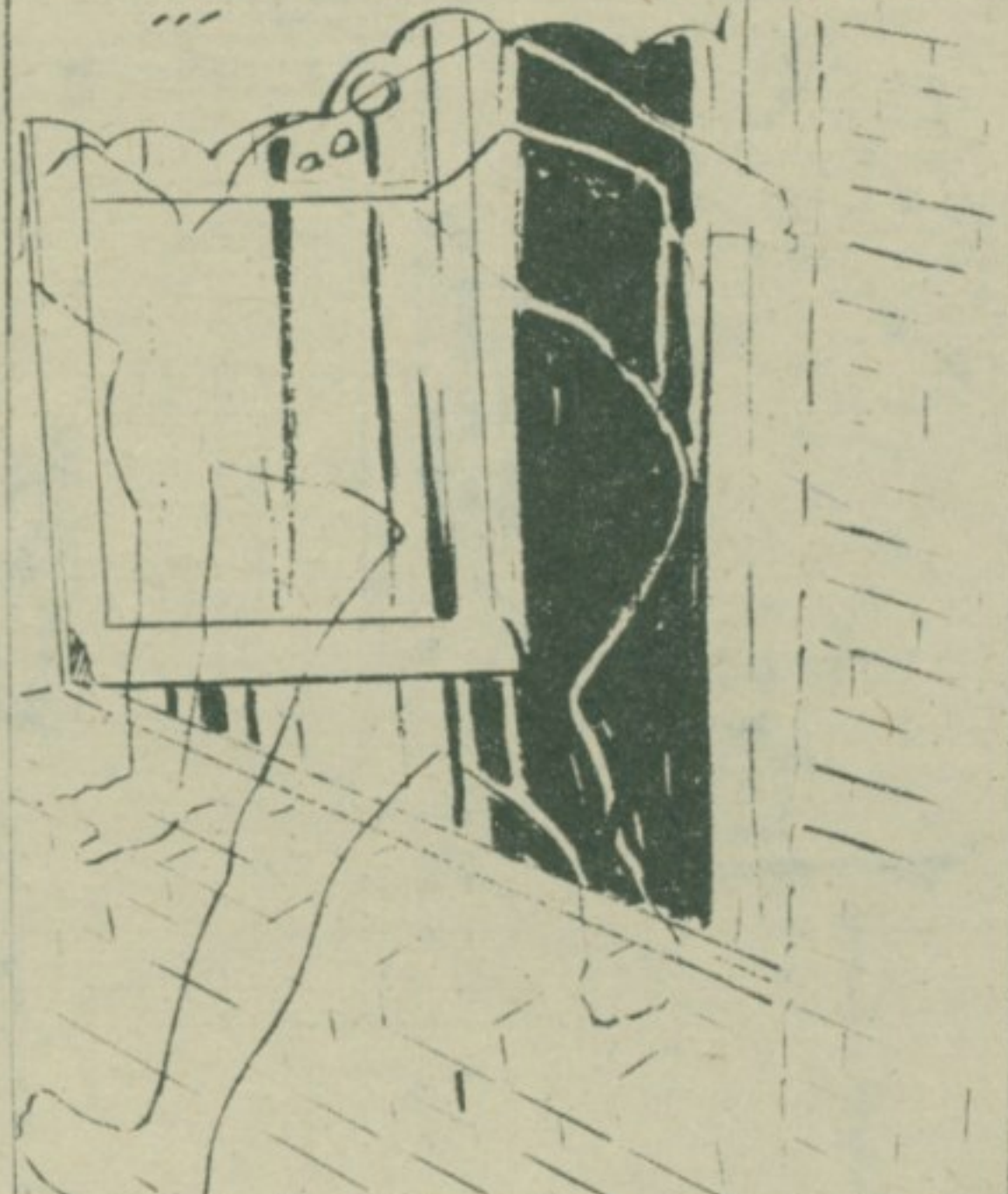

ЧИМ СУ ДВОЈИЦА НАПА-
ДАЧА ИЗИШЛИ, ФЛАШ ЈЕ
ОТВОРИО ПРОЗОР...

УХ?
БИЛО ЈЕ
ВЕК КРАЈ-
ЊЕ
ВРЕ-
МЕ?

ЈЕДАН ОД ТИ-
ПОВА ЧНЕО ЈЕ
МЕРИ Ч
АУТО
...

ПОЖУРИ? ЈЕСИ
ЛИ РЕШИО ПРО-
БЛЕМЕ?

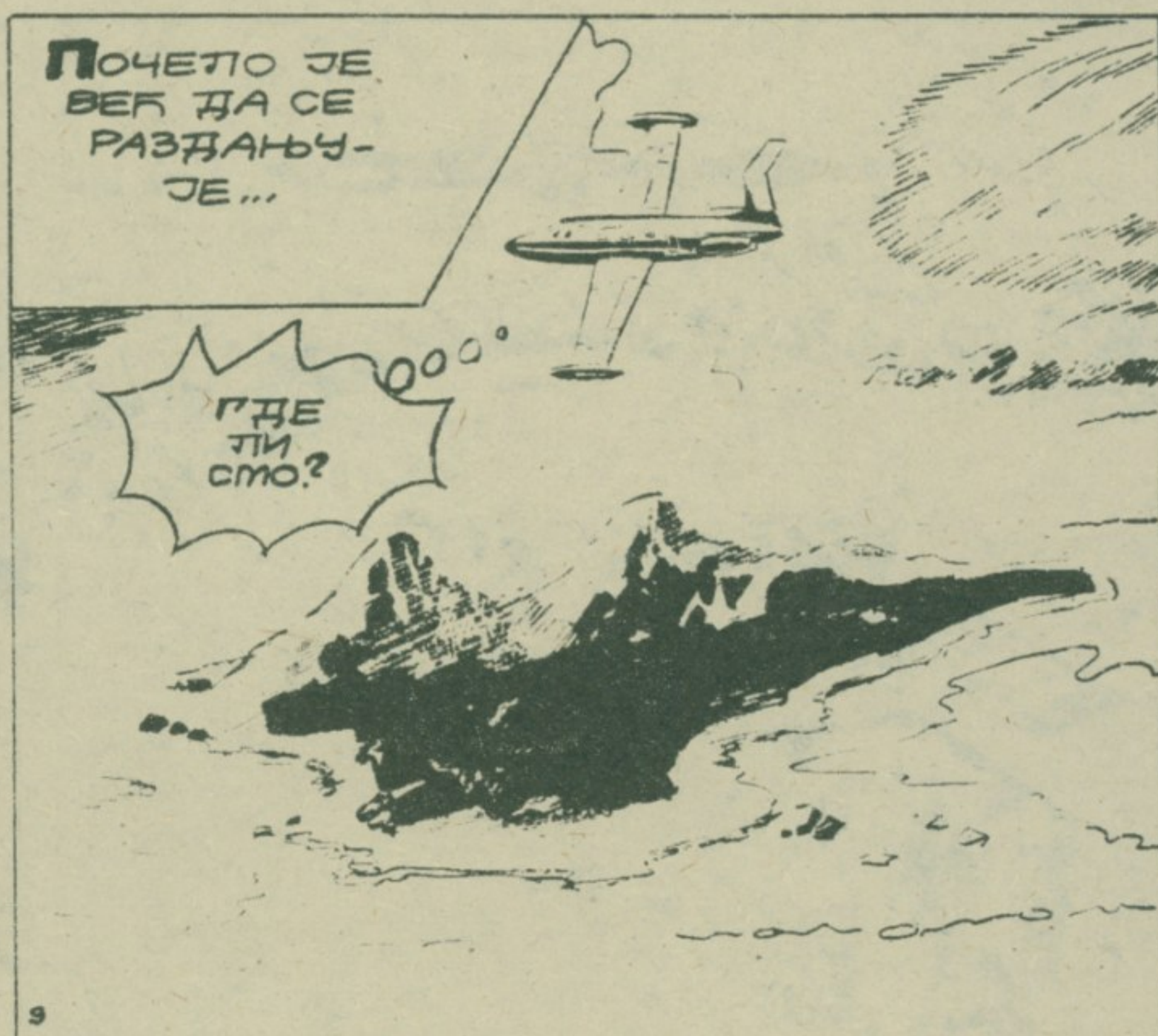
ДА? НЕ МОРА-
МО ДА ТРЧИМО?
АВИОН ИЋЕ
ТЕК ЗА ЈЕДАН
ЧАС...

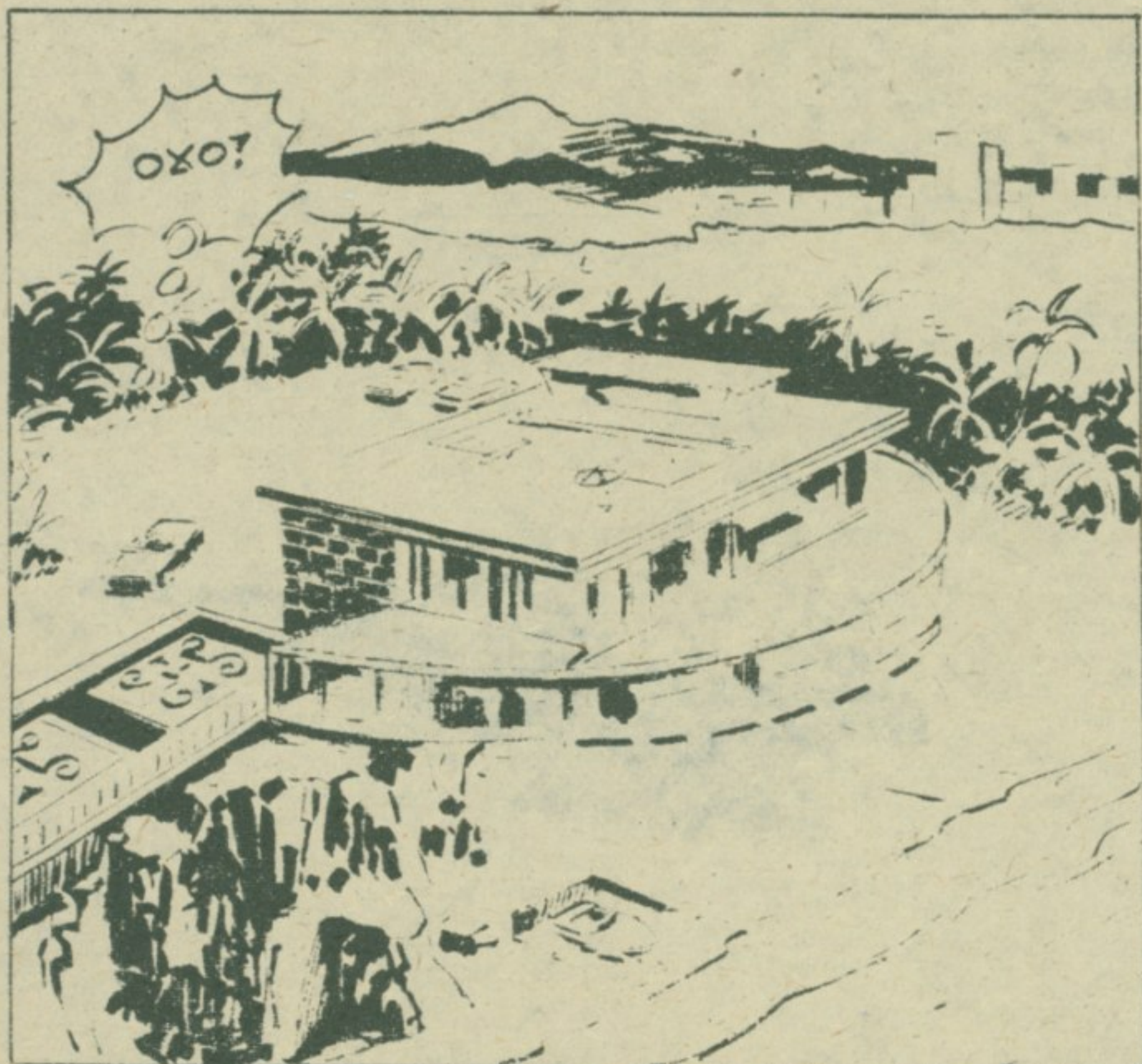
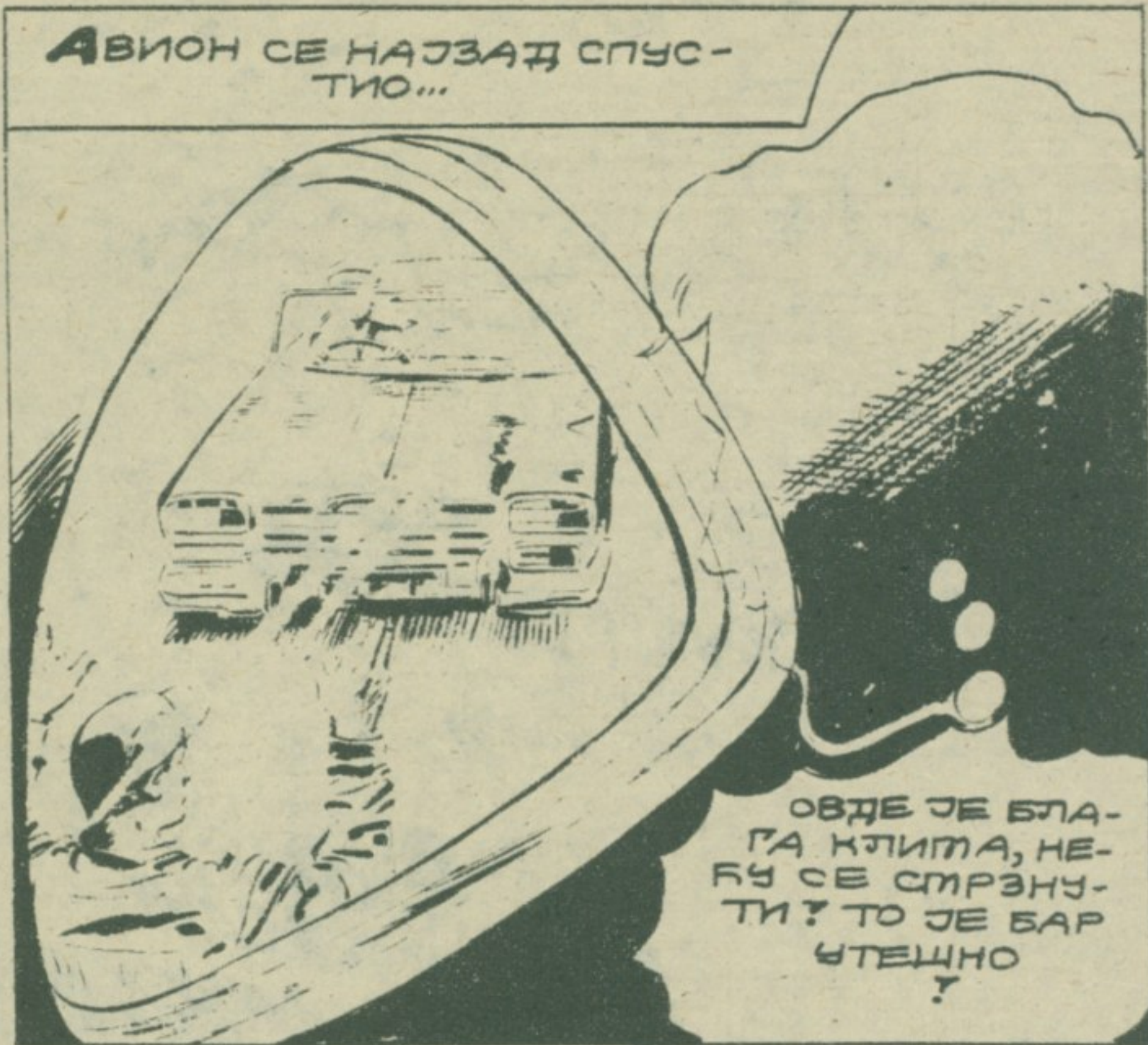
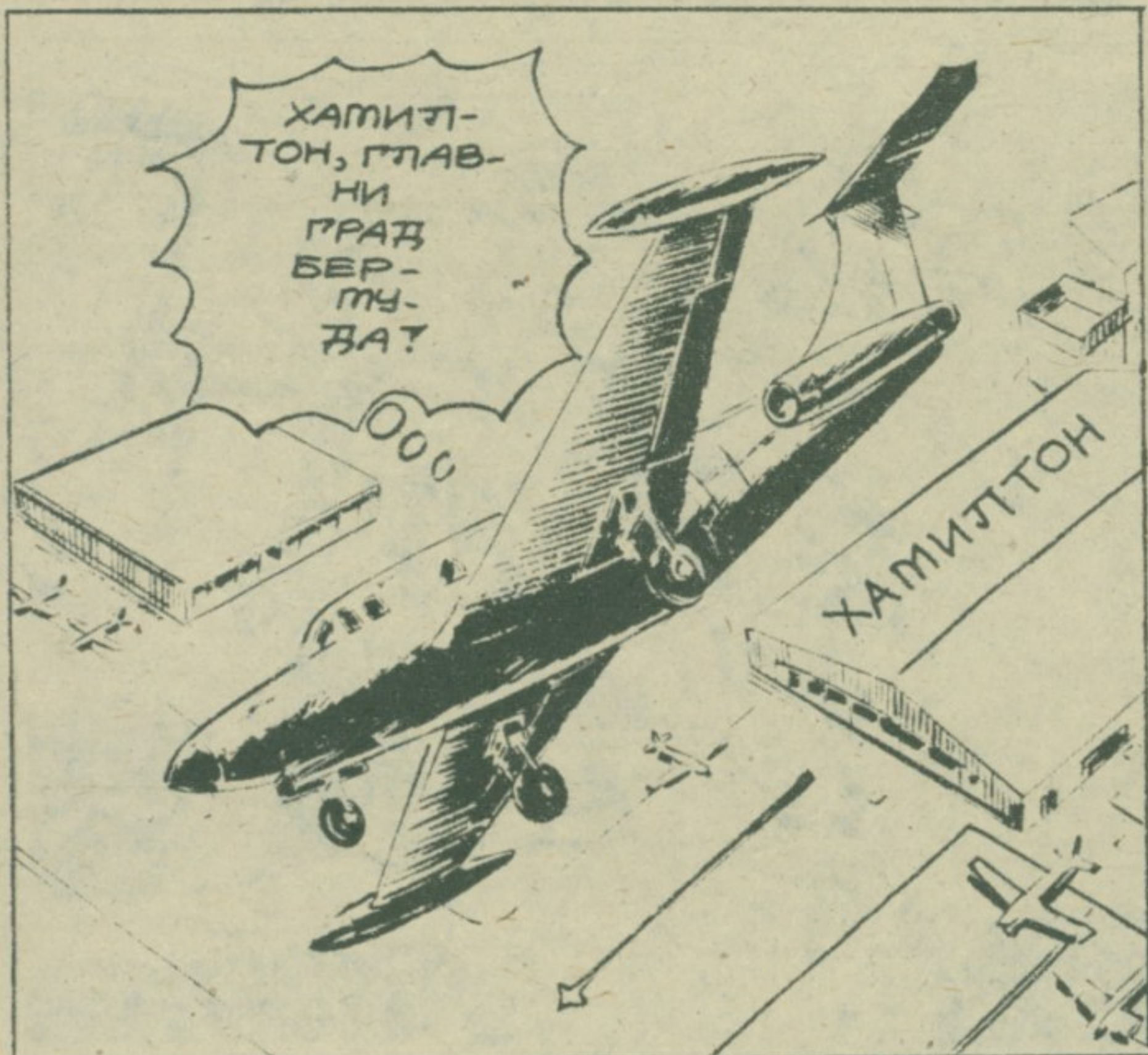
ФЛАШ ЈЕ ПОЖУРИО, АЛИ
КОЛА СУ ВЕК ОДПАЗИЛА
ПУНОМ БРЗИНОМ...

+

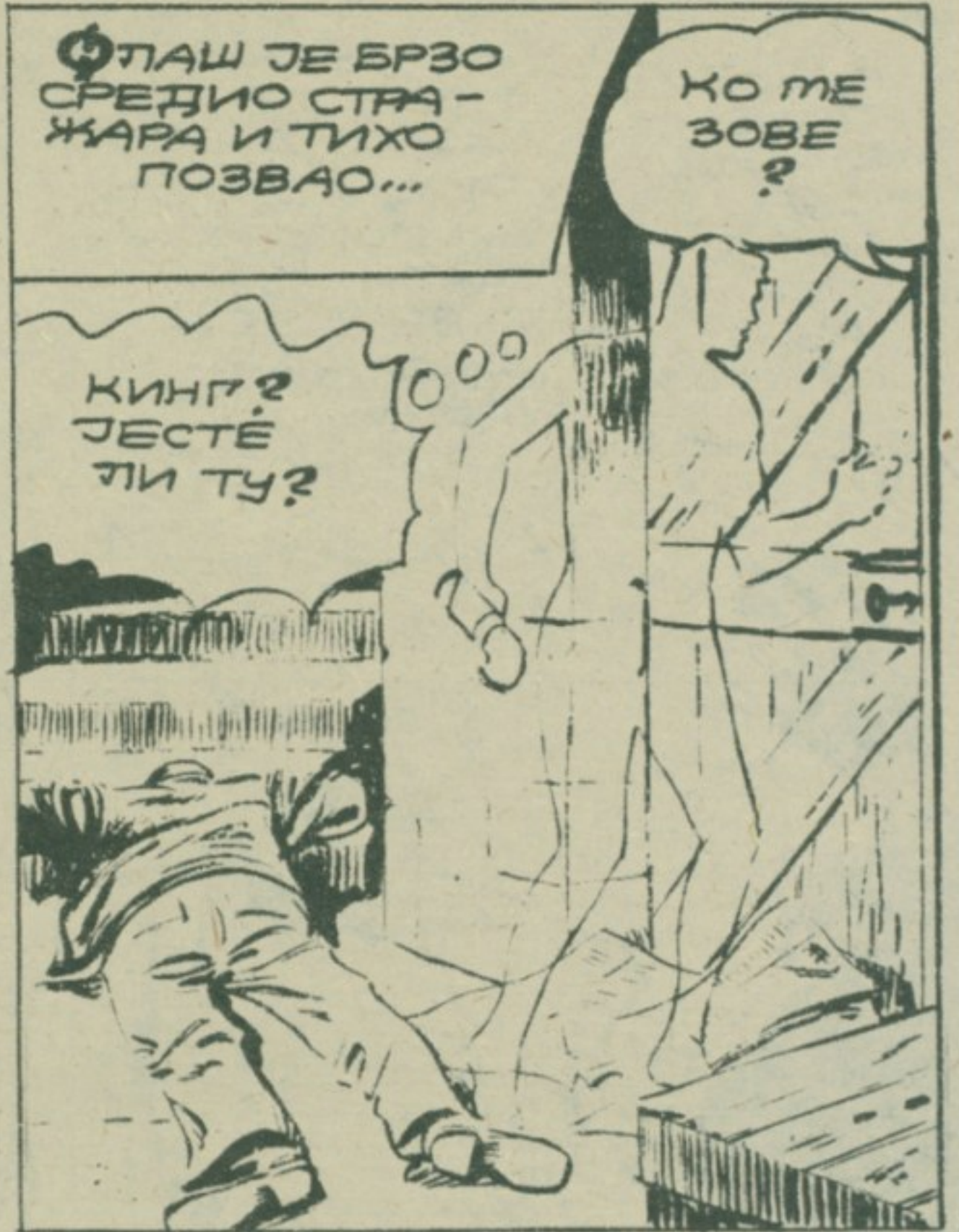

МОРАТ ДА ПРО-
НАБЕЖУ КИНГА
ДОК ЈОШ ПИТИЧУЛЕ
ДЕЈСТВУЈУ?

ОПАШ ЈЕ ПОЧЕО ДА ПРЕ-
ТРАЖУЈЕ КУКУ ОД ПОД-
РУМА...

ЧА-
ВАР?
МОРА
ДА ЈЕ
КИНГ
ТУ НЕГ-
ДЕ?

ОПАШ ЈЕ БРЗО
СРЕДИО СТРА-
ЖАРА И ТИХО
ПОЗВАО...

КО МЕ
ЗОВЕ
?

КИНГ?
ЈЕСТЕ
ЛИ ТУ?

НЕ БОЈТЕ
СЕ? ЈА
САМ
НЕВИД-
ЉИВ?

НЕ ИЗМО-
ТАВАЈТЕ
СЕ? НИ-
ЈЕ МИ
ДО
ШАПЕ?

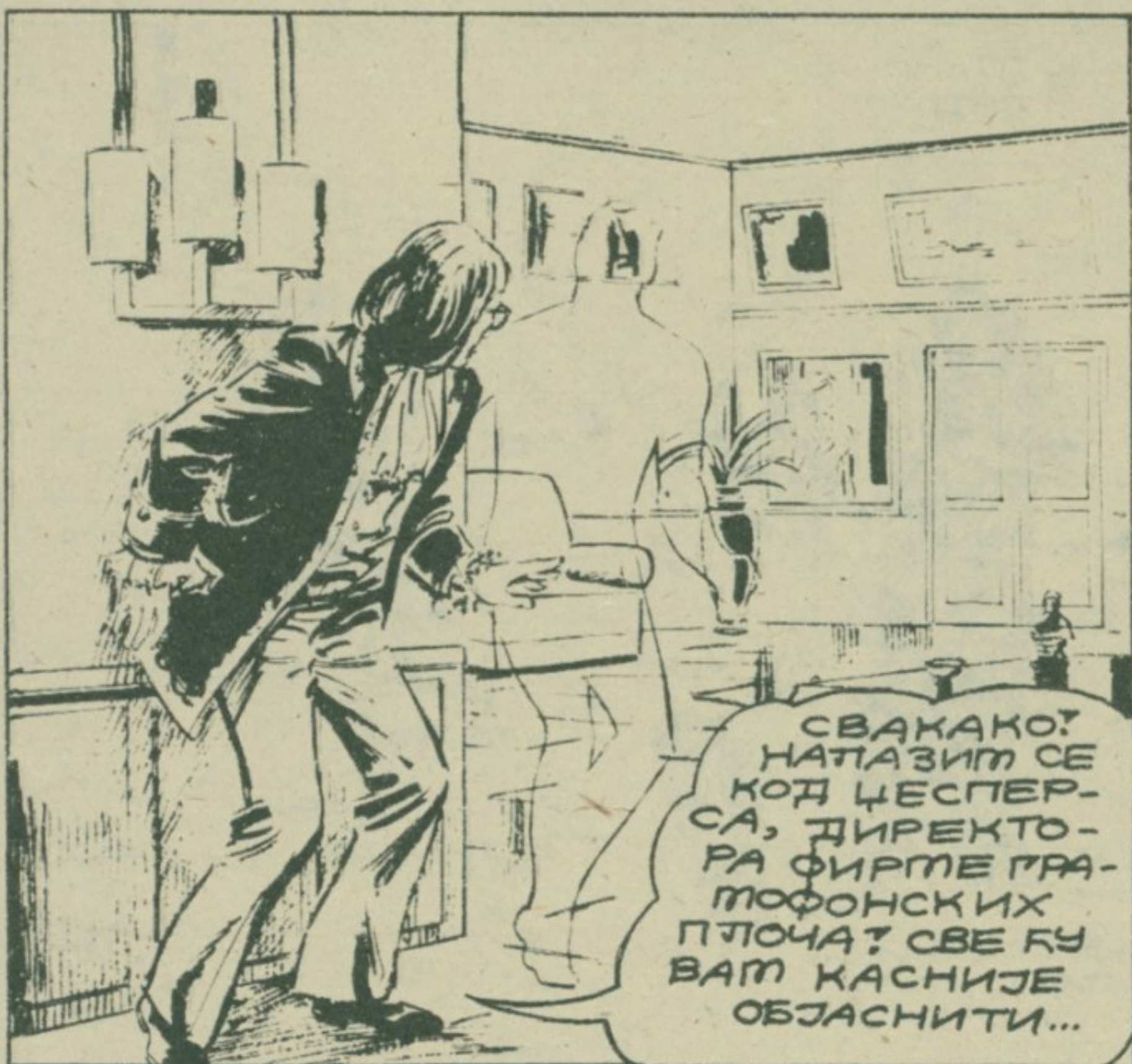
АА!

НЕ БОЈТЕ
СЕ? ТРЕБА
БЕЖА-
ТИ?

ОБИКИ БЕМО
ЗГРАДУ И БЕ-
ЖИМО ПРЕМА
ПЛАЖИ?

ПОЗНА-
ЈЕТЕ
ЛИ
МЕС-
ТО?

СВАКАКО? НАПАЗИМ СЕ
КОД ЏЕСПЕР-
СА, ДИРЕКТО-
РА ФИРМЕ ГРА-
МОФОНСКИХ
ПЛОЧА? СВЕ КУ-
ВАМ КАСНИЈЕ
ОБЈАСНИТИ...

ХИГИНСЕ,
ЗАТВОРИ ТУ ЖЕ-
НУ У НЕКУ СО-
БУ? КАСНИЈЕ
БЕМО ОДЛУЧИ-
ТИ ШТА БЕМО
С ЊОМ?

САМО
ДА
ПРОВЕ-
РИМ
ДА
ЛИ
МОГУ
ДА
НАС
ВИДЕ?

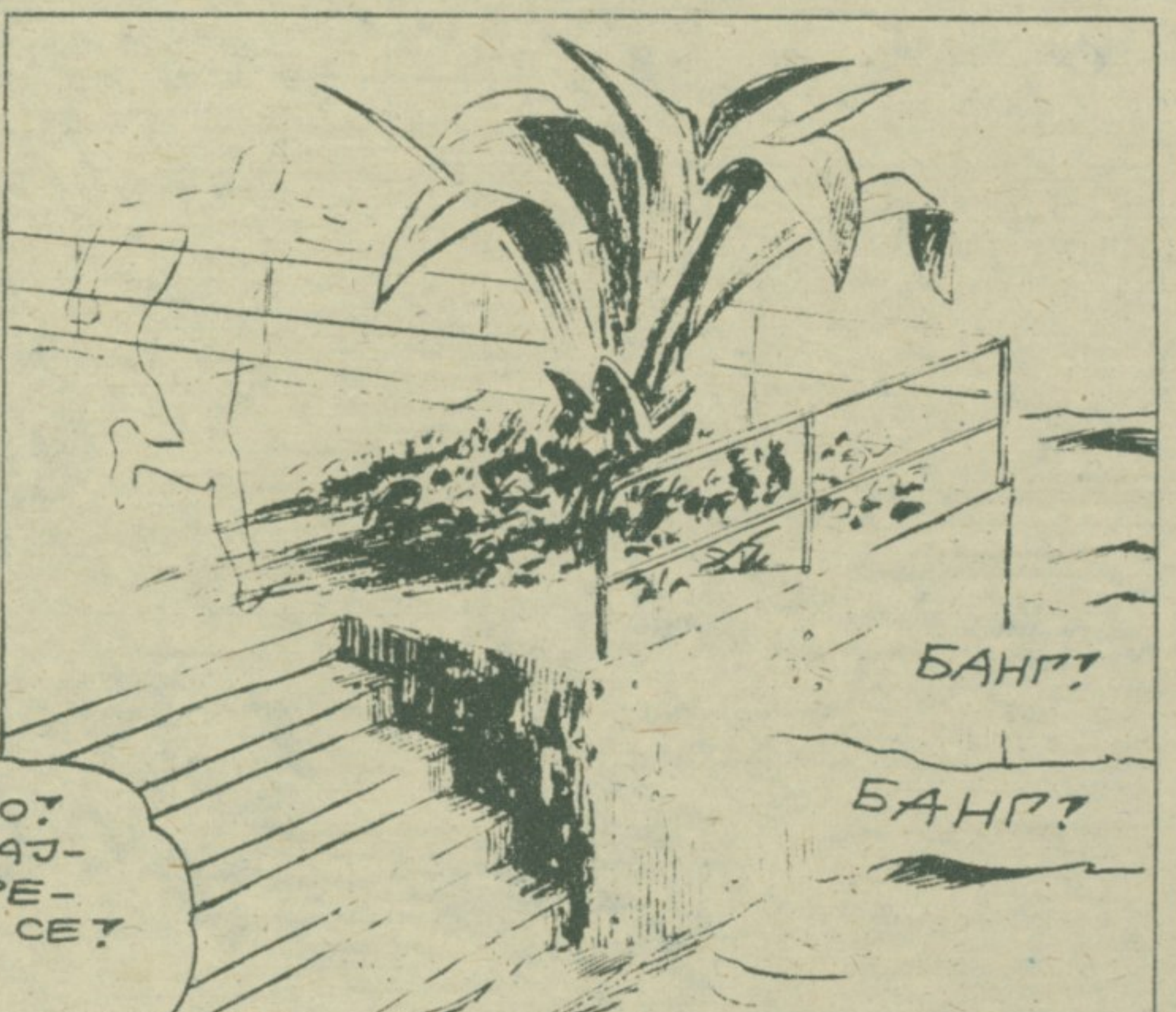
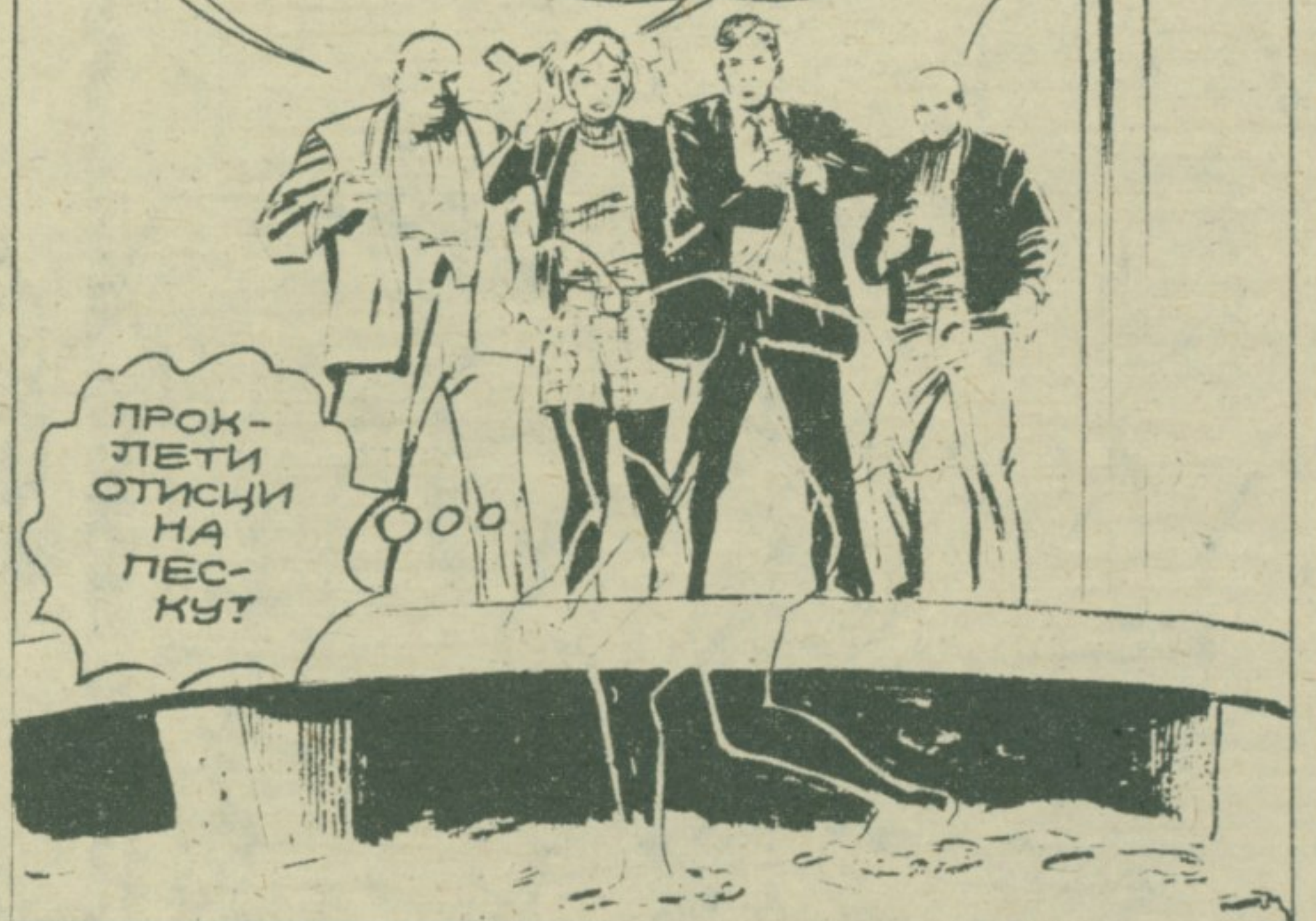
ФЛАШ СЕ ПОЛАКО ИСКРАО...

НЕВИДЉИВИ ЧОВЕК?

ФЛАШЕ, ЧУВАЈТЕ СЕ?

ПУЦАЈ?

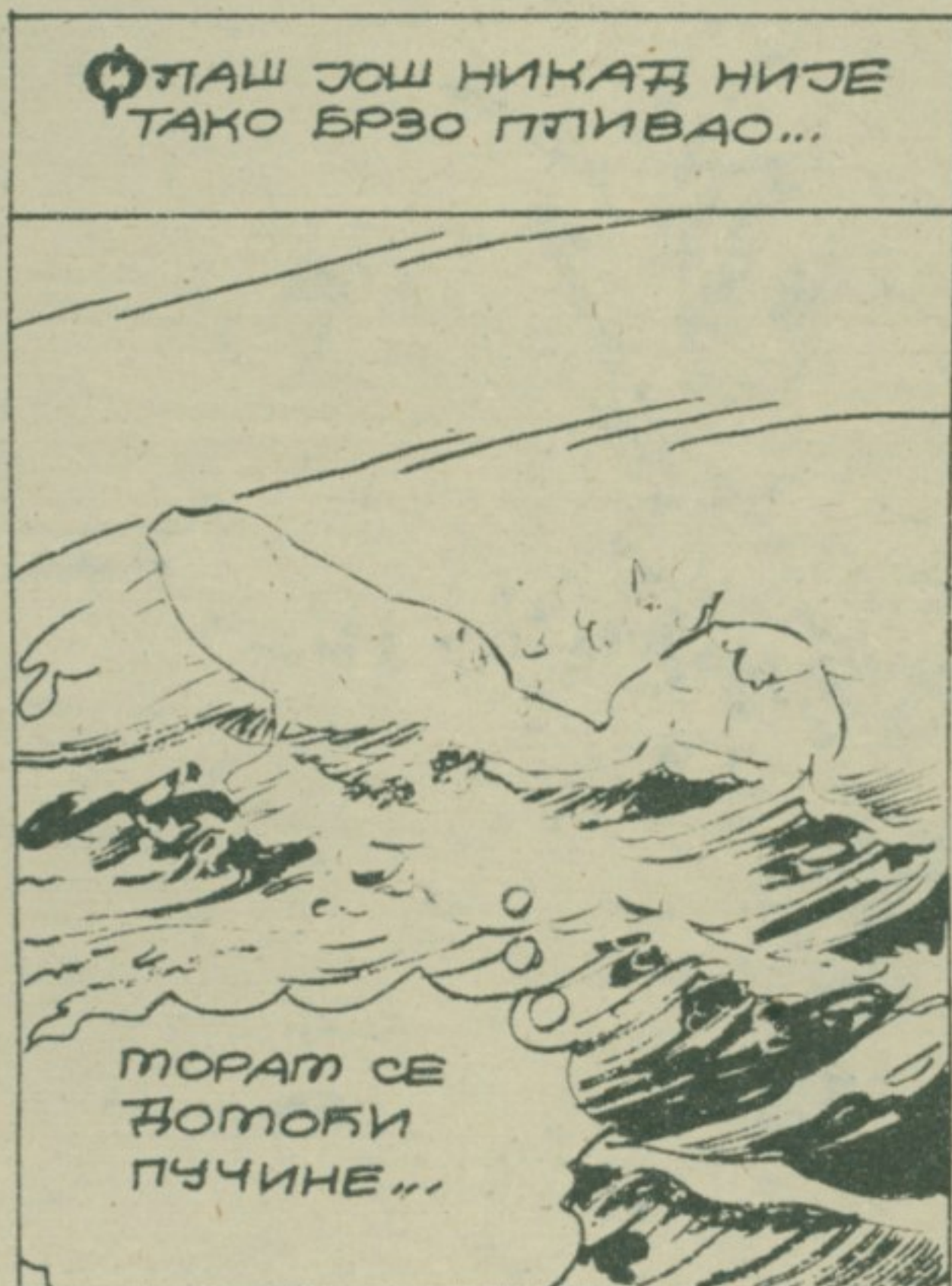

БРЗО У ЧАТАЊ?
ПОКУШАВАТЕ ДА
ПОБЕРНЕ МО-
РЕМ?

КАД БИХ
САМО ЗНАО
КОЛИКО
ДУГО БУ ЈОШ
БИТИ НЕ-
ВИДЉИВ...

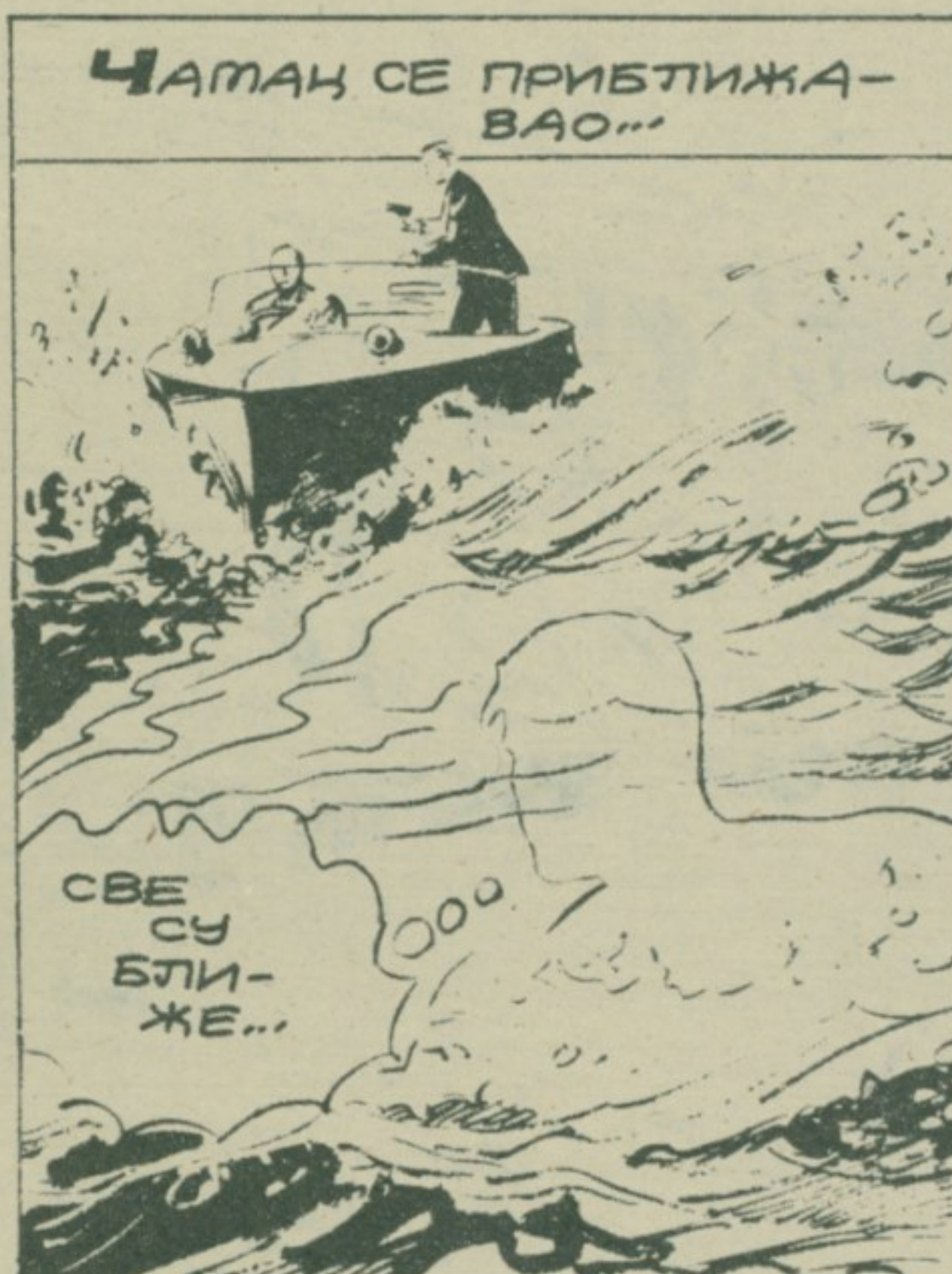

ОТЛАЗИ ЈОШ НИКАД НИЈЕ
ТАКО БРЗО ПЛИВАО...

МОРАТ СЕ
ДОМОЋИ
ПУЧИНЕ...

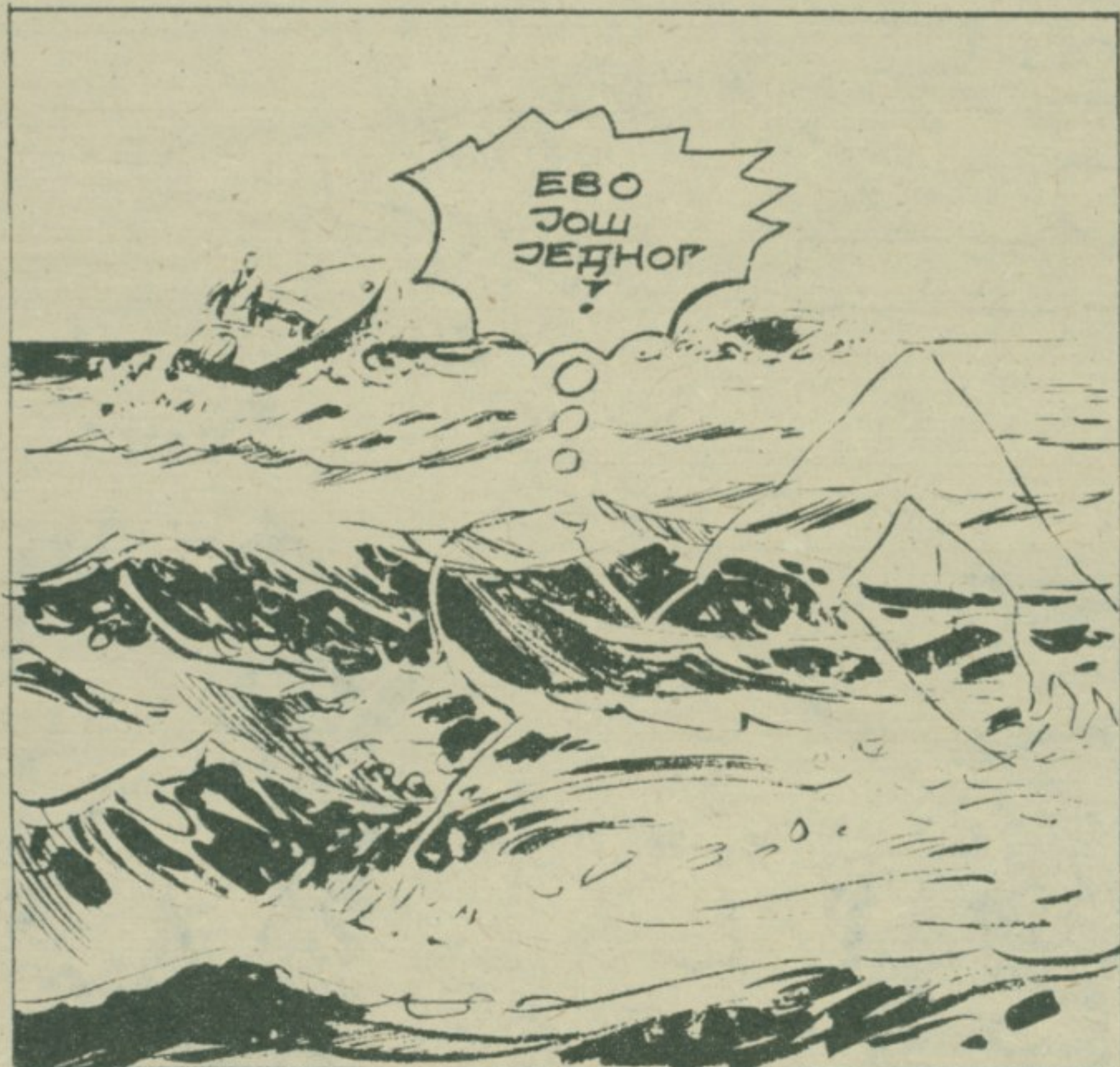

ВЕРОВАТНО
ЋЕ ПОКУШАТИ
ДА СТИГНЕ
ДО ГРА-
ДА

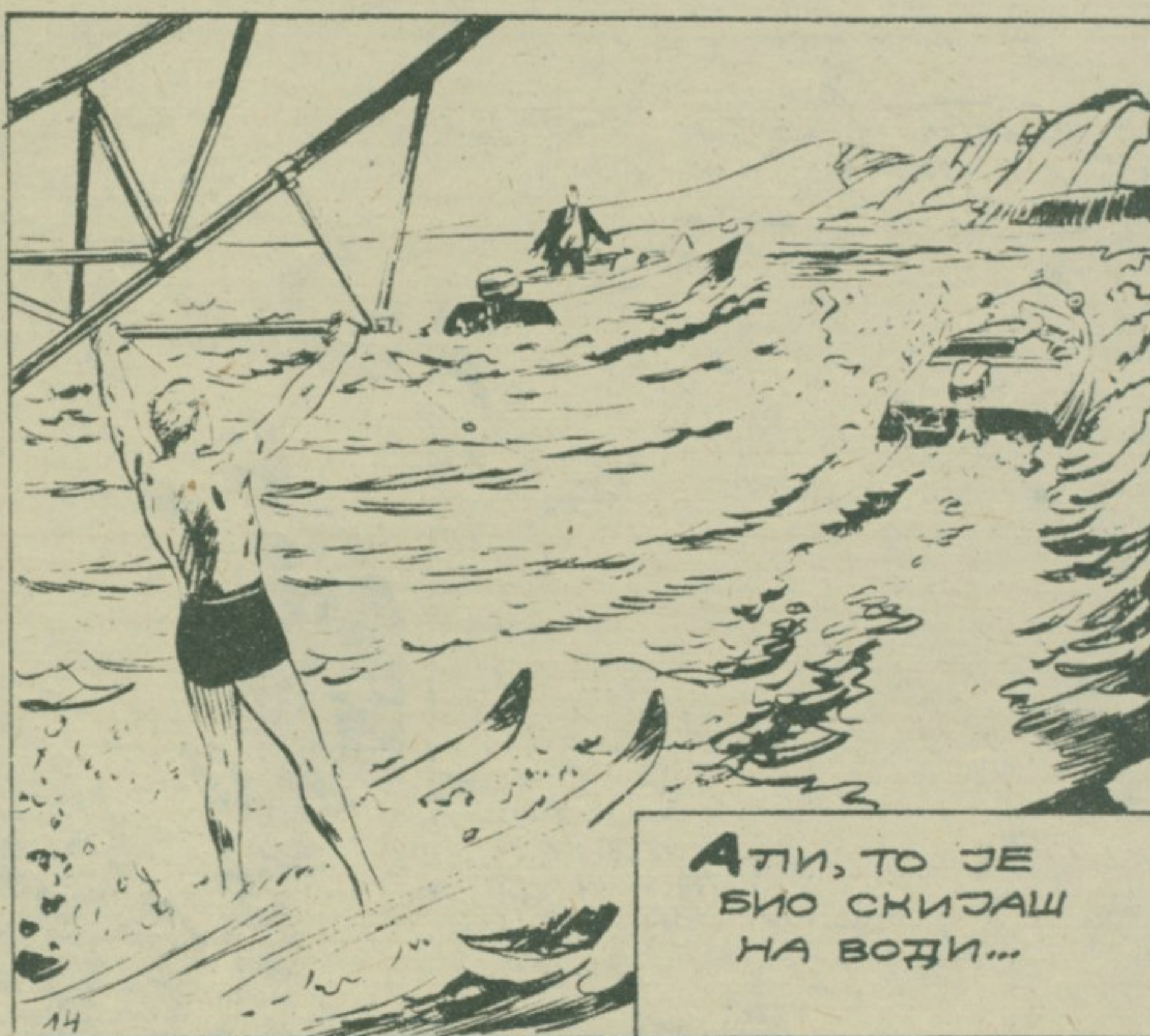

ЧАТАЊ СЕ ПРИБЛИЖА-
ВАО...

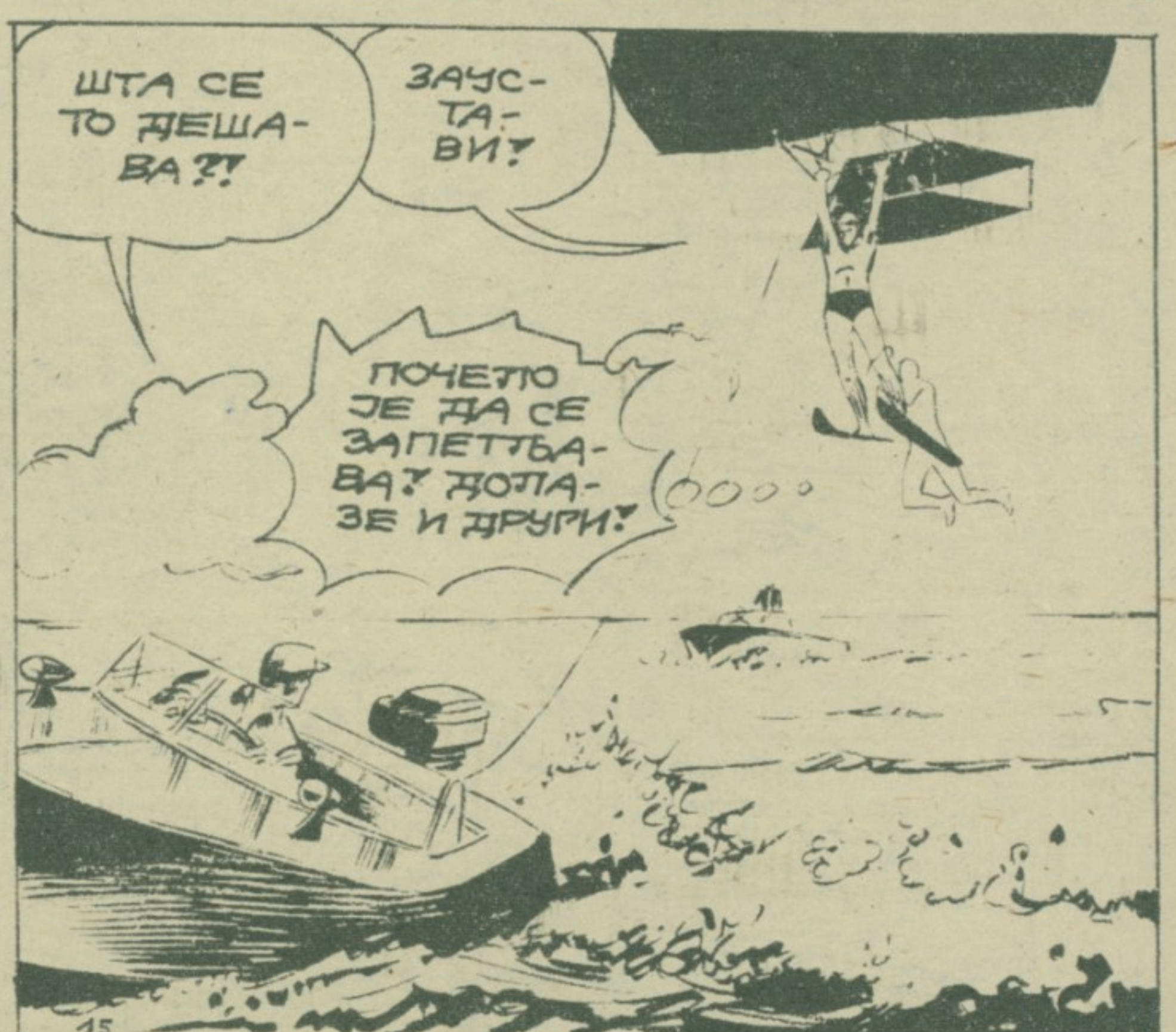
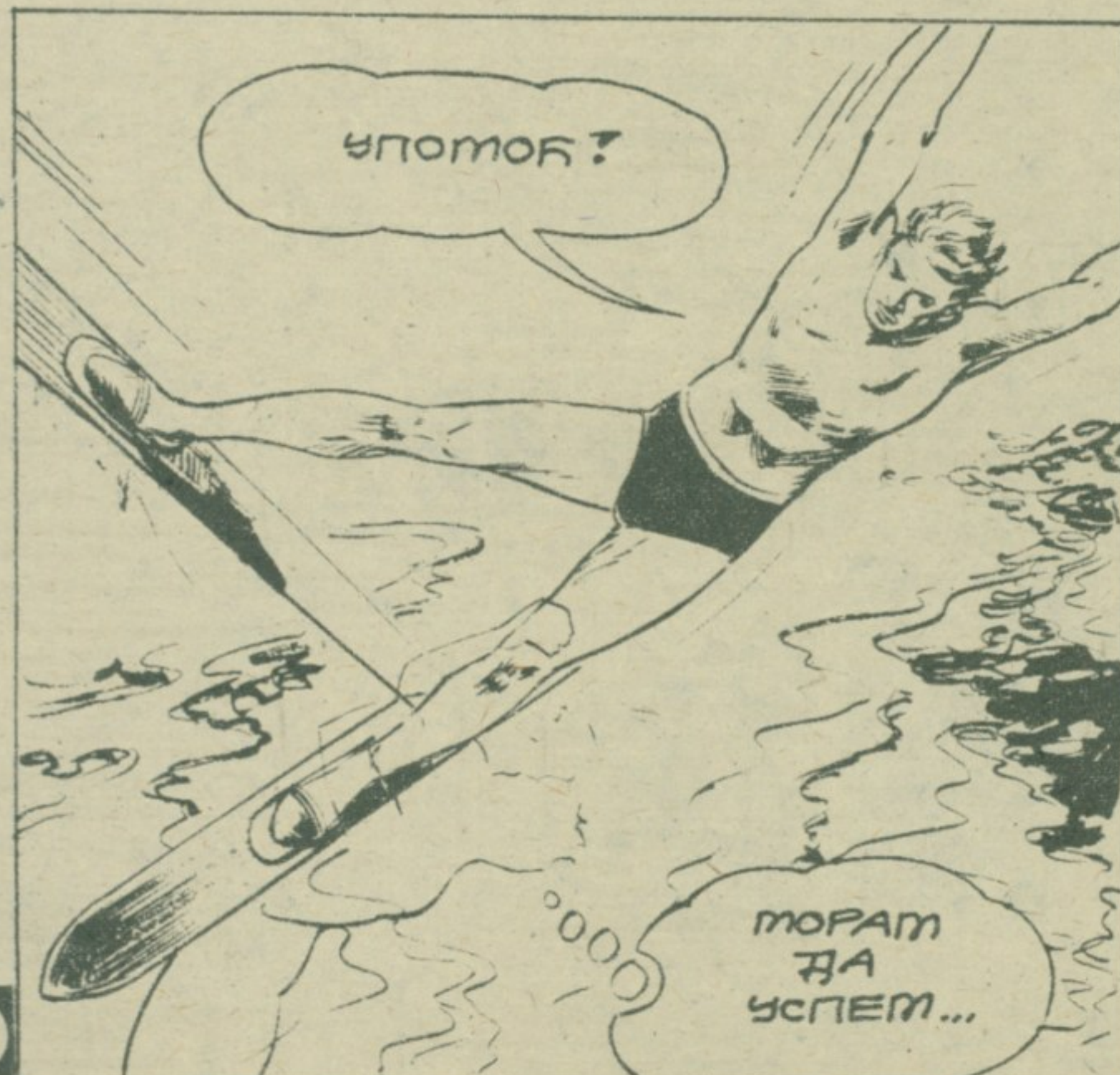
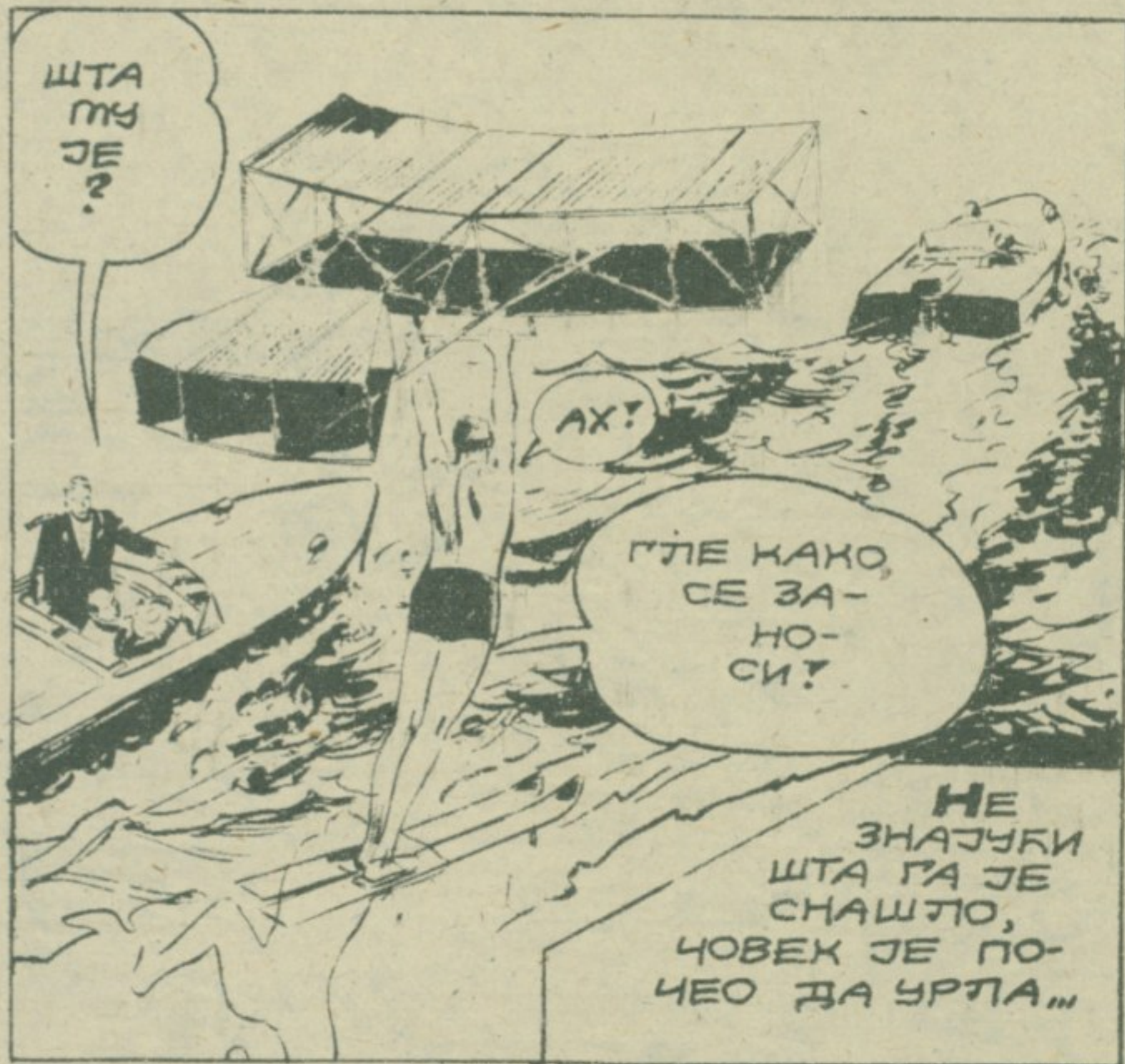
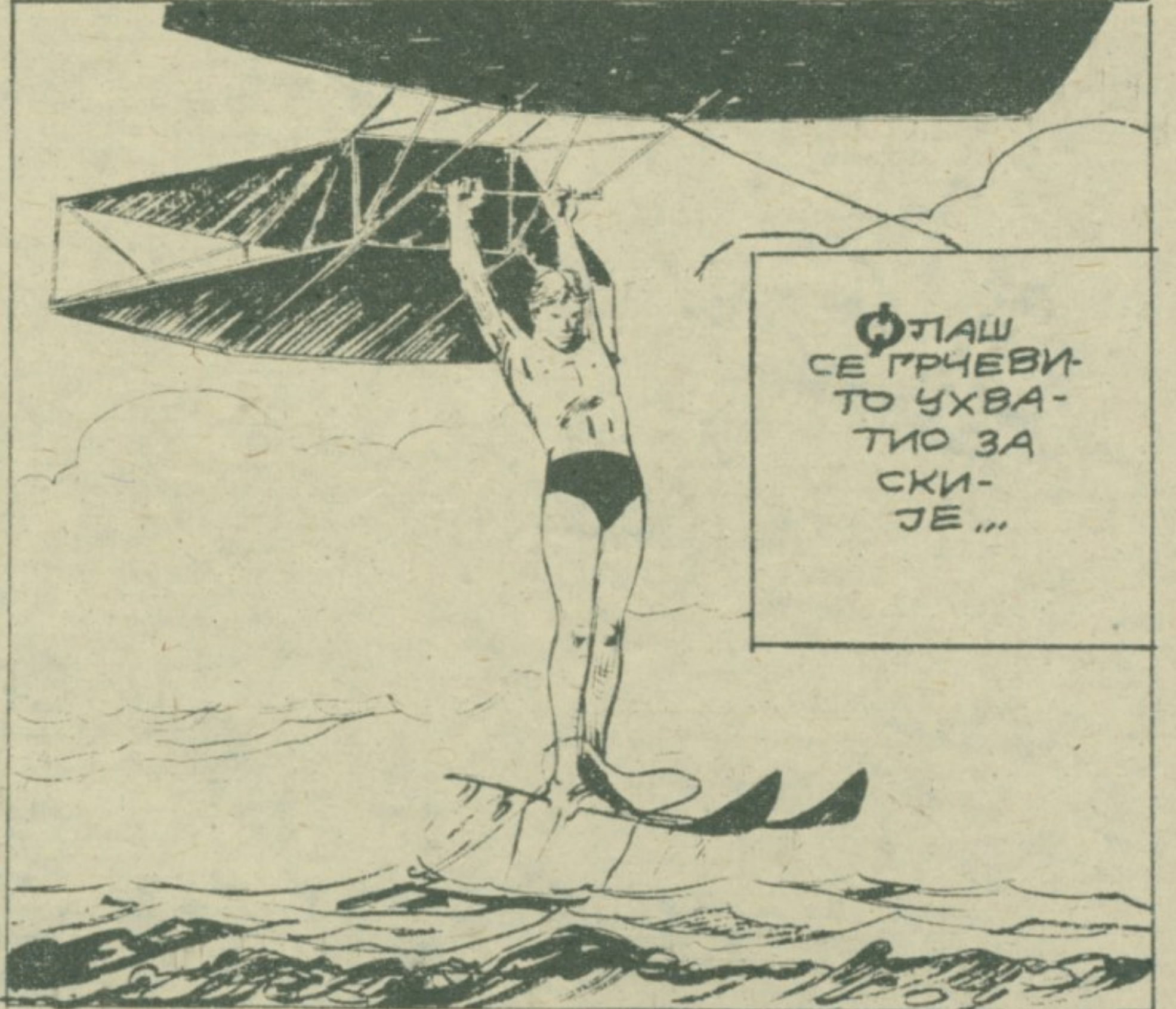
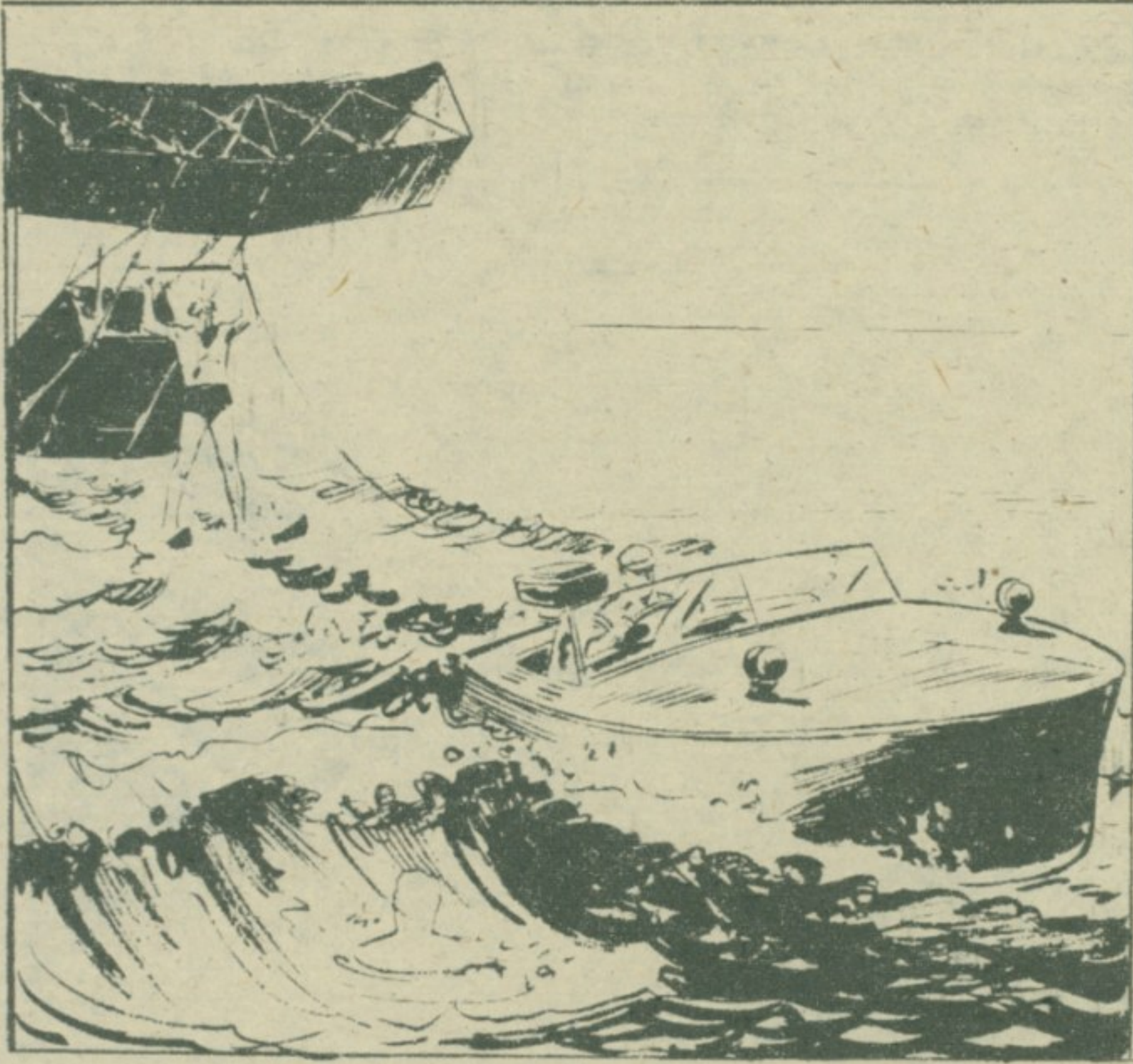
СВЕ
СУ
БЛИ-
ЖЕ...

ЕВО
ЈОШ
ЈЕДНОГ

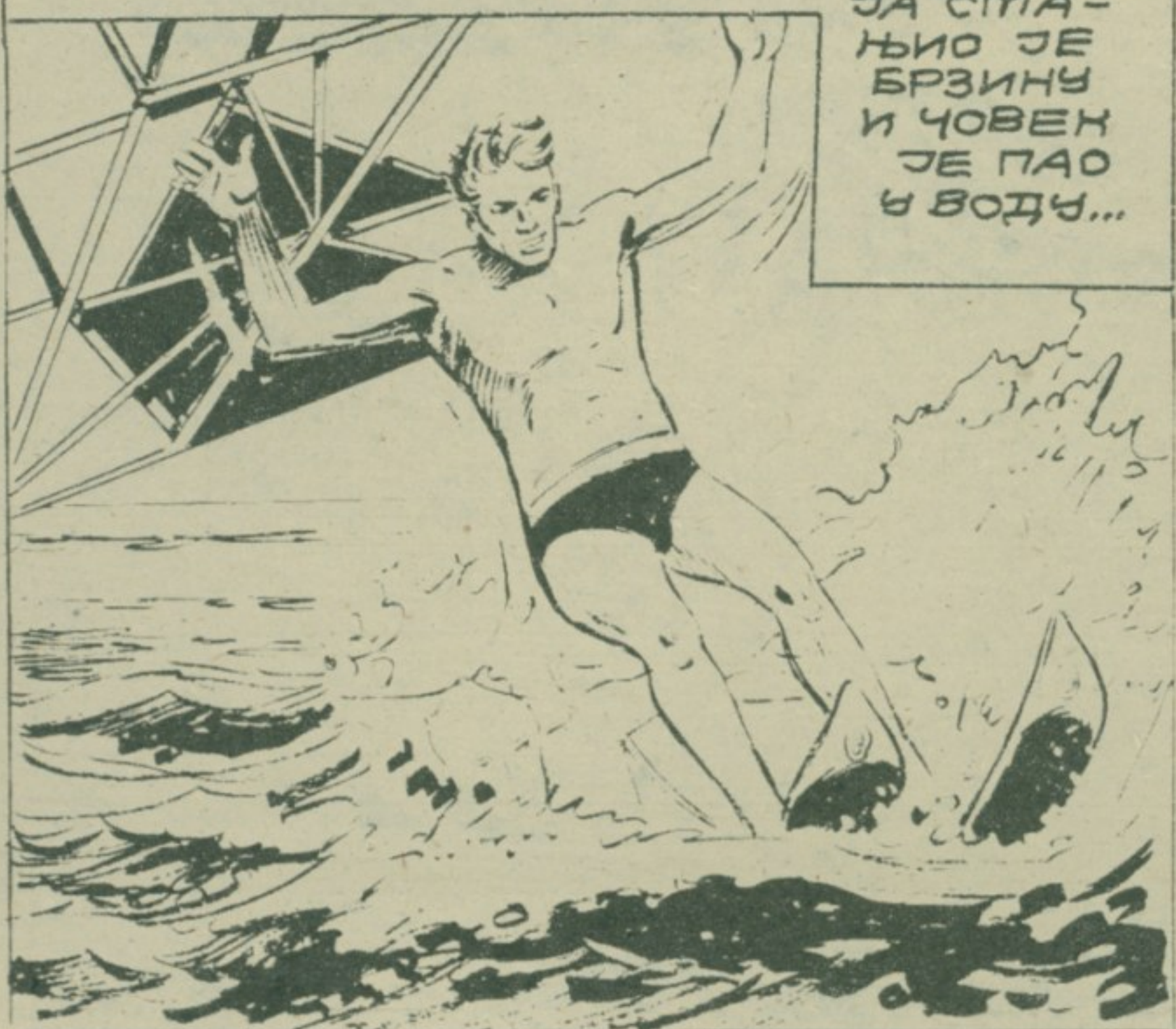
АЛИ, ТО ЈЕ
БИО СКИЈАШ
НА ВОДИ...

+

ЧАМАЦ КОЈИ ЈЕ ВУКАО ПЕТЕФЕР ЗМА-

ЈА СТА-
ЊИО ЈЕ
БРЗИНУ
И ЧОВЕК
ЈЕ ПАО
У ВОДУ...

ОЛАШ ЈЕ ЗАПЛИВАО ПРЕМА ОБАТИ
УТОГ ТРЕНУТКА КАД СУ ПИЛУЛЕ ПРЕ-
СТАЛЕ ДА ДЕЛУЈУ...

ЗА ТРЕНУТАК ЈЕ ИЗРО-
НИО И...

ШТА
БУ
САД?!

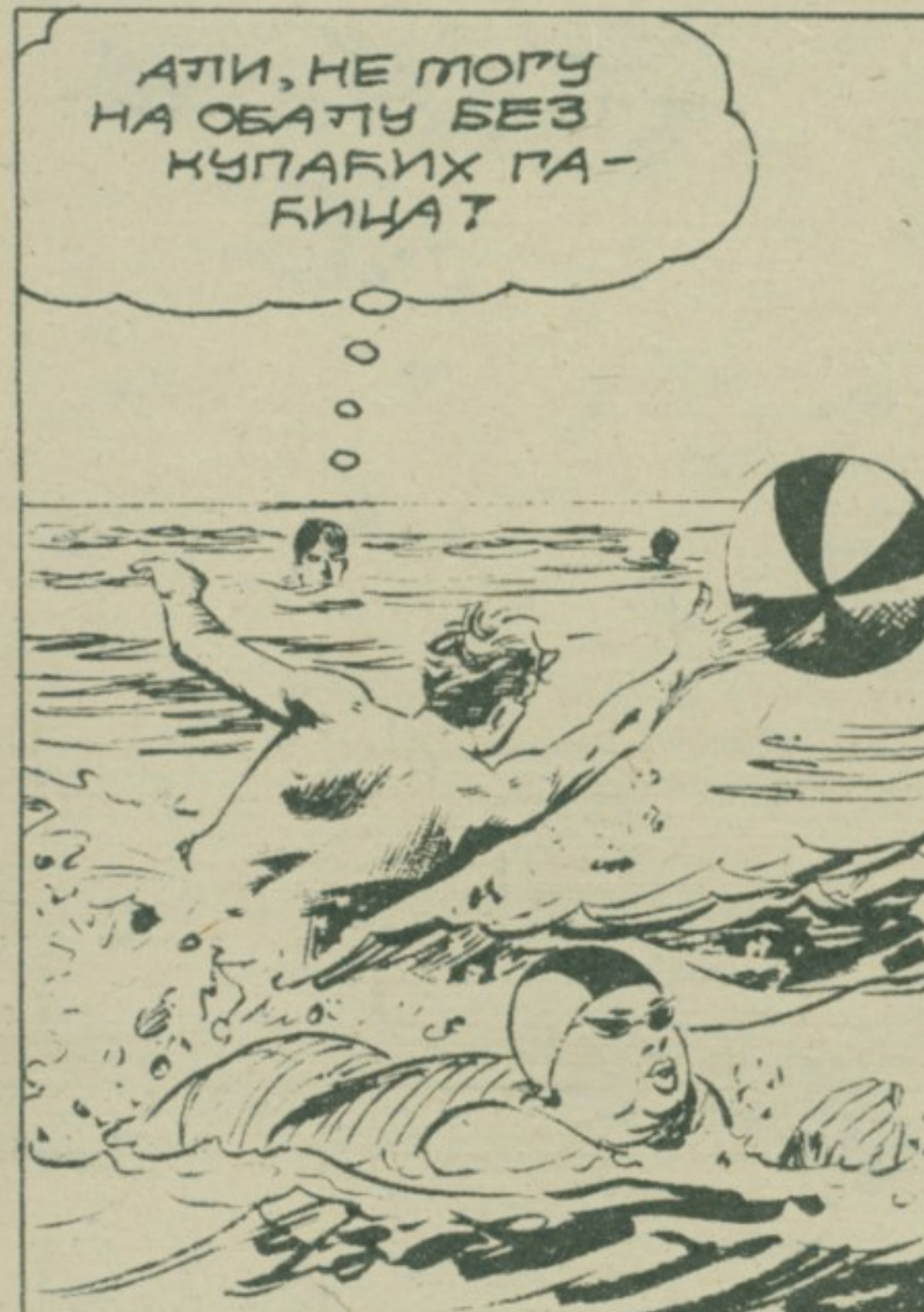
СРЕКОМ,
НИКО НА МЕНЕ
НЕ ОБРАБА
ПАЖ-
ЊУ?

ИПАК,
МОРАМ
ДА ИЗИ-
БЕМ
ИЗ ВО-
ДЕ?

АЛИ, НЕ МОГУ
НА ОБАТУ БЕЗ
КУПАЛИХ ПА-
БИЦАТ

МОРАМ
НЕШТО
ДА СТИС-
ЛИМ?

ПОКУШАЈУ ДА
МУ ИХ СВУЧЕМ... НЕ-
БЕ НИ ПРИМЕТИ-
ТИ...

+

АТИ, РЕПОРТЕР СЕ ПРЕ-
ВАРИО...

ХЕЈ, МОМЧЕ, КАКАВ
ЈЕ ТО НАЧИН??

НАПАДНУТИ ЈЕ ШЧЕ-
ПАО ФЛАША...

ПОКУШАО ЈЕ ДА МИ
УКРАДЕ КУПАКЕ РАКИ-
ЦЕ?

НАСТАЛИ СУ ВЕОМА ТУЧНИ ТРЕНУ-
ЦИ ЗА ФЛАША...

ОХ?

ТО ЈЕ СКАНДАЛ?

ГЛЕДАЈ?
ЈЕДАН ТИП
ЈЕ ПОТПУ-
НО ГО?

ГО?? ПА ТО
МОРА ДА ЈЕ
ОНАЈ
НАШ...

ОКО ФЛАША СКУПИЛА СЕ ГОМИ-
ЛА...

РЕЦИТЕ
КО СТЕ??

МОЛИМ
ВАС, НАРЕД-
НИЧЕ?

ХИГИНС?
ПАМЕТНИ-
ЈИ ЈЕ
НЕГО
ШТО ИЗГЛЕ-
ДА?

КОРИСТЕЋИ ХИГИНСОВУ УПАДИЦУ,
ФЛАШ ЈЕ ПОКУШАО ДА ПОБЕГНЕ, АТИ
ПОЛИЦАЈАК ЈЕ БИО БРЖИ...

+

+

+

— Жао ми је Симићу, што сам вам прекинуо одмор и позвао вас у дирекцију...

— Слика би потпуно личила на тату само ми је нестало боје, па нисам могао да му насликам стомак

— Активирао сам упаљач бомбе и шта треба да радим сада?

— Био сам потпуно у праву када сам ти рекао да је твој пас премлад за лов!

— Излазите и вечерас? Зар баш никада не можете да седите код куће?

— Најзад сам решила проблем кућне помоћнице...

— Јесам ли ти рекао да је ово острво веома чудно!...

— Остани данас на ручку, мешано месо!

— Мислим да је једноставније саградити за Љиљану нову осбу...

BRUCE LEE — „SUPERSTAR“, прерано и трагично преминули хонгконшки филмски глумац — експерт кунг фуа, „џемс Дин“ хонг-кошког филма и „џемс Бонд“ источног света.

KUNG — FU — једна од најстаријих борилачких вештина Далеког истока која у савременом свету доживљава изузетну експанзију.

ФИЛМ — Овај мас-медиј је био једино и основно средство путем којег се светска и домаћа јавност упознала са овом борилачком вештином. Књига пружа детаљну и исцрпну анализу и приказ СВИХ ФИЛМОВА у којима је играо и које је режирао Брус Ли, свих елемената, сваке поједине технике, начина и метода борбе и вежбања, стила и интерпретације јединствене борилачке вештине — кунг — фуа Бруса Лија.

РЕЧ ИМА БРУС ЛИ: први пут на домаћем литерарном тржишту и на нашем језику, сам Брус Ли говори о настанку, идеји и немани стила који је сам креирао.

НОВО ИЗУЗЕТНО НА НАШЕМ ТРЖИШТУ!

ИЗДАВАЧКО—ШТАПАРСКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА

ПРИВРЕДНО ФИНАНСИЈСКИ ВОДИЧ

11090 БЕОГРАД—РАКОВИЦА
ПАТРИЈАРХА ДИМИТРИЈА 24
ТЕЛЕФОНИ: 561-755, 563-452

bruce lee
kung-fu film

Издавачко-штампарска радна организација
ПРИВРЕДНО-ФИНАНСИЈСКИ ВОДИЧ 11090 — Београд
— Раковица, Патријарха Димитрија 24. Тел. 563-452, 561-755

НАРУЧБЕНИЦА БЛ-1

Овим неопозиво поручујем примерака књиге **BRUCE LEE** по цени од 200.— дин.
Овај износ ћу уплатити приликом пријема књиге.

(Име и презиме)

(Улица и број)

(Поштански број)

(Место)

Потпис

..... 1980. год.

(Налепити на дописницу)

ЧУДА
ЉУДСКИХ
РУКУ

КАКО ТО ХЛАДЊАК ХЛАДИ

Д а није бактерија фрижидери људима не би били неопходни. Невоља је у томе што голим оком невидљивих једноћелијских живих бића има свуда око нас, па она тако лако доспевају у намирнице и при повољној температури и на одређеном степено влажности почињу страховитом брзином да се размножавају изазивајући кварење хране. Дакле, хлађење или замрзавање за сада је најповољнији начин да се спречи развој бактерија и намирнице очувају.

Сви постојећи фрижидери раде на једноставном принципу трошења топлоте при испаравању. Да би се честице воде претвориле у пару, користи се топлота из атмосфере при чему се, разумљиво, околни ваздух хлади.

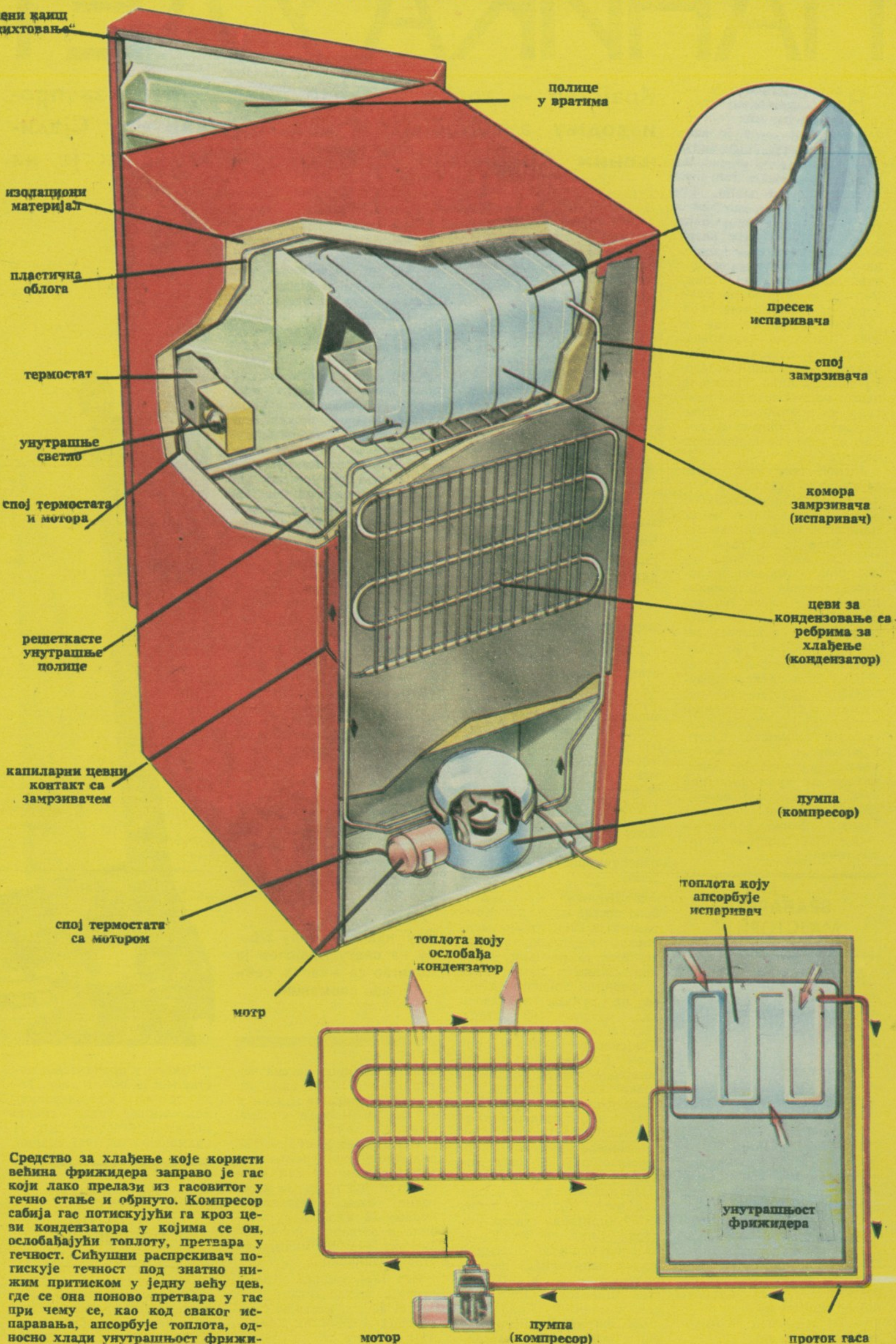
У фрижидерима се процес испаравања и кондензовања изазива вештачки и то тако да се течност пошто једном пређе у гасовито стање, поново враћа у течно.

Течности које се у ту сврху употребљавају разликују се од једног до другог типа фрижидера, али по правилу имају своје кључања и претварања у пару на врло ниској температури. У већини фрижидера средство које се употребљава за хлађење заправо је гас који, пошто пређе у течно стање, кључа на температури много нижој од тачке кључања воде.

Пошто гасовити гас пумпа (компресор) под одређеним притиском сабије, гас прелази у кондензатор, ту се претвара у течност, а одатле у комору за хлађење фрижидера где пролази кроз испаривач и претвара се у течни гас апсорбујући топлоту из хране. Могло би се дакле с правом рећи да фрижидери не хладе него „упијају топлоту“.

Носећи топлоту коју је „одузео“ храни, течни гас даље одлази у цеви за хлађење у којима се претвара у пару и тако поново враћа у електрични компресор. Циклус трансформације из једног у друго агрегатно стање стално се понавља.

Поред фрижидера какви се користе у домаћинству, постоје још и велике хладњаче-магацини, бродови-хладњаче и камиони-хладњаче без којих би превоз намирница с једног на други крај земље, или чак с једне до друге тачке удаљених континената, био незамислив!

Средство за хлађење које користи већина фрижидера заправо је гас који лако прелази из гасовитог у течно стање и обрнуто. Компресор сабија гас потискујући га кроз цеви кондензатора у којима се он, ослобађајући топлоту, претвара у течност. Сићушни распрскивач потискује течност под знатно нижим притиском у једну већу цев, где се она поново претвара у гас при чему се, као код сваког испаравања, апсорбује топлота, односно хлади унутрашњост фрижидера.

ГИГАНТ УМИРЕ У ДУГОВИМА

ПАНИКА У ДЕТРОИТУ

Валтер Крајслер је имао само годину дана када је индијанско племе Сијукса масакрирало војску генерала Кастера у бици код Литл Биг Хорна 1876. У породици се говорило најчешће немачки јер су његови преци досељени из Фалца на Рајни. Отац и мајка били су штедљиви људи, а и време је било немирно па се на школовање мало мислило. Ипак, Валтер је догурао до бравара на локомотиви код „Унион Пасифика“ где је 1889. пристojно зарађивао. Уместо да слободно време проводи с машиновођама уз чашицу пића, стално је нешто мајсторисао око вентила за локомотиве. Имао је успеха. У фирми је дошао на глас као талентован мајстор.

Једног дана 1908. обрео се на ауто-изложби у Чикагу. Напречац се заљубио у аутомобил. Допао му се најлепши, боје слонове кости. Хтео је да га купи. Цена је, међутим, била недоступна — пет хиљада долара! Његова уштеђевина износила је свега 700 долара. Закуцао је на врата банке, једва искамчио зајам и задужио се до гуше.

Чим је, шепурећи се, сео у нова кола скупоцени аутомобил полетео је као мустанг и отео се невичном возачу. Обојица су завршили у комшијској башти Крајслер се у очајању ухватио за главу. Зар толики дуг да купи најлепши ауто, па на првој вожњи штета. Склонио је кола у сеник и предао се поправљању „лепотице“ на четири точка.

БРАВЕРЕВЕ МАЈСТОРИЈЕ

Голицало га је да растави аутомобил и да сазна како је конструисан. При првом склапању ишло је тешко. Онда је опет растурио кола, па саставио, и тако неколико пута. Оставио их је на миру тек кад је био у стању да их склопи везаних очију.

Аутомобил га је освојио. Три године касније он је постао његова судбина, како је говорио. Јер, Крајслер не само да је вешто баратао око њега, него се толико окуражио да је решио да отвори радњу за ручну израду аутомобила. Понудио је ортаклук једном од својих шефова са железнице Џејмсу Сторуу иначе пријатељу.

— Ти дај новац, ја имам знање, успећемо!

Крајслер — трећи по величини концерн за производњу аутомобила и десети уопште у Сједињеним Америчким Државама — болесник је на самрти.

Баратао је само милијардама: Валтер П. Крајслер у време успона.

Сторуу је делимично пристао. У новој фирми „Бјуик мотор корпорација“ Крајслер није добио право власништва, већ добро место и позамашну плату од 500 долара месечно. Аутомобил је тражена роба и новонастала фирма брзо је напредовала. Крајслер је уочио да би се кола боље продавала да су јефтина. Цену је дизала компликована монтажа којом произвођачи нису хтели да се бакну.

У „Бјуику“ Крајслер је брзо постао директор. Компанија је 1911. године монтирала 45 аутомобила дневно, што је по њему било мало. Како и не би када су радници доносили делове на рукама прелазећи халу дугачку 180 метара, често и за обичан завртањ. Крајслер се удубио у проблем. Из размишљања се родила — текућа монтажна трака! Сада се лакше дигло. На несрећу, „Бјуик мотор“ није издржао конкуренцију; 1912. припојен је „Дженерал моторсу“ који се састојао од 16 хала. Доласком новог произвођача, „Дженерал моторс“ је остварио чисту годишњу добит од 60 милијарди старих динара. Била је то Крајслерова заслуга. Власници фирме запазили су његову умешност и он је 1919. постао директор и други човек компаније! Прва виолина фирме Вилијам Дуранте није смео ни на сен

ку да му стане, мада је Крајслер био мирољубив човек.

Некадашњи бравар на локомотиви схватио је да ради за другог и да може да искористи умешност и знање и за себе. Меркао је и најзад нашао оно право. Бацио је око на банкротiranу фирму „Максвел мотор компани“. Са нешто уштеђевине и са кредитом од 15 милиона долара купио је посусталог „Максвела“, отплатио његов дуг од 22 милиона долара и засукао рукаве да из темеља преуреди фабрику. Тако је 1922. године био положен камен темељац за компанију „Крајслер“.

Ускоро је Немац окупис тада водећи трио конструктора — Фреда Зедера, Овена Скелтона и Карла Брајера — понудивши им више него добру плату. Знао је да није погрешно. Исте године појавио се први аутомобил са ознаком „крајслер“. Имао је мотор са шест цилиндара и 68 коњских снага и велику ино-

Ову, ненад највећу зграду на свету Крајслер је подигао за живота, себи као споменик.

зацију: кочнице на сва четири точка. И не само то: цена новог возила износила је, на изненађење купаца, само 1595 долара!

— Крајслер је луд! — говорили су конкуренти.

Погрешили су сви који су тако мислили. За само годину дана Крајслер је продао 32 хиљаде аутомобила и остварио чисту добит од око 12 милијарди старих динара!

Већ 1924. године „Крајслер“ је постао гигант заузевши девето место на листи свих америчких компанија уопште.

Рекорд у производњи постављен је 1927. године. Тада је са „Крајслерових“ монтажних трака сишло 192 хиљаде возила, што је надмашено тек 1965. године.

ПЕТ ДАНА И НОЋИ ПРЕГОВОРА

Крајслер је постао мултимиллионер. Бившем бравару нарочито је била срећна 1928. година: конкурен-

ту „Доцу“ је зашкрипало. Дугови су га притисли, а имао је све оно што је Крајслеру требало: ливнице, ковачнице, браваре... Крајслер се сусрео са власницима „Доца“ у једном хотелу. Пет дана и ноћи непрекидно преговарали су у

хотелској соби. Шестог дана изјутра преговарачи су се растали обављена посла. Нису могли од умора ни да стоје на ногама. Крајслер је купио „Доц“ за око 500 милијарди старих динара и преко ноћи увећао своју имовину за пет пута! У следећих десет година измирио је све дугове, али га је светска економска криза тридесетих година уздрмала. Ипак се одржао.

Лепши дани наступили су почетком другог светског рата. Крајслер је „прогутао“ супарнике „Плимута“ и „Десота“, потом постао

ИТУ

највећи лифрант тенкова у Америци. И то му је било мало: у златним годинама од 1960. до 1968. узео је француску „Симку“ а затим и читаву групу енглеских произвођача аутомобила: „Санбима“, „Хилмана“ и „Хамбера“. Испред њега у Америци корачао је само „Форд“ и „МГ“.

Валтер П. Крајслер умро је 1940. За живота је направио себи споменик у Њујорку — грађевину од 77 спратова. Била је достојна његове славе: једно време, и највећа зграда на свету!

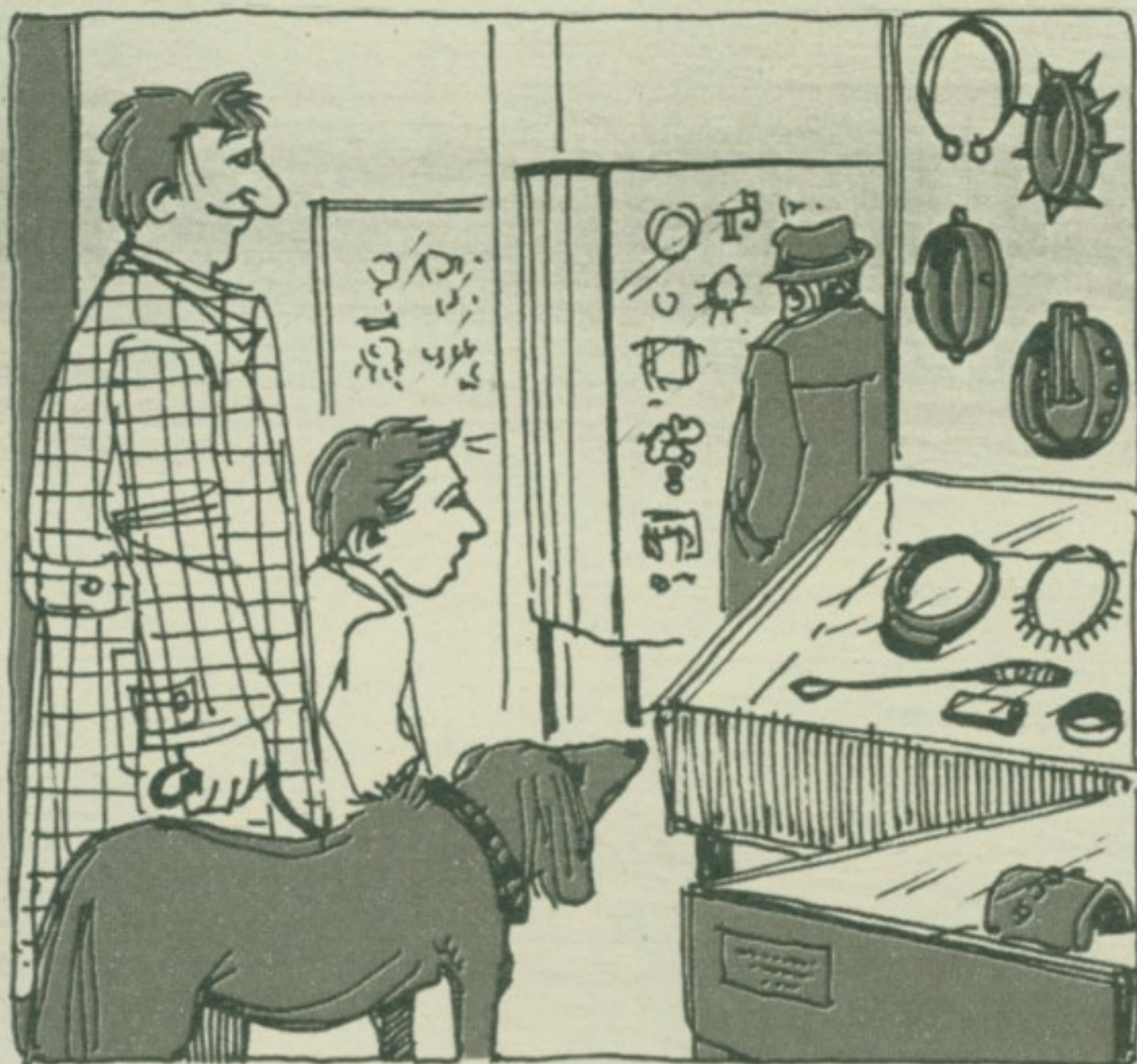
БЕЗ МУКЕ

Да је неко пре десетак година рекао да ће се Крајслерово царство срушити, прогласили би га лудим. А истина је: „Крајслер“ умире! Влада Џимија Картера да армија радника не би остала без посла, одржава концерн у животу огромним кредитима, али по свој прилици нема му спаса. Гигант је неизлечив болесник. Његове аутомобиле друмске крстарице које се у време кризе са нафтом тешко могу заситити горивом, купује мало људи. У дирекцији компаније у Детроиту већ неколико година влада паника. Имовина се неумитно топи. Филијале у Шпанији, Француској и Енглеској продате су парискон концерну „Пежо-Ситроен“ за 230 милиона долара, фабрику у Аустралији купила је јапанска фирма „Мицубиши“, а у Аргентини — немачки „Фолксваген“. Једна трећина свих запослених у „Крајслеру“, око 80 хиљада радника, добила је отказ. Новчани губитак попео се за последњих неколико година до артоглаве бројке од четири милијарде долара!

Сопствену продајну мрежу „Крајслер“ је продао „Денерал моторсу“ за око две хиљаде милијарди старих динара, продају се и акције концерна, али износ потребан за покриће губитака никако да се накупи јер се стално стварају нови. Стручњаци веде да је „Крајслер“ буре без дна и да му нема помоћи. Пореде га са трагедијом брода „Титаник“ и додају:

— У часу „Титаниковог“ удеса у бродском салону је свирао оркестар, „Крајслер“ умире без музике!

М. Тодоровић

У средњовековном замку у Лидсу, енглеска грофовија Кент, сат возом од Лондона, отворен је псећи музеј, први на свету. Није необично што се догађај одиграо баш у Великој Британији. Мада је Француз, а не Енглец рекао: „Што више упознајем људе, све више волим псе!“ Енглези себе сматрају нацијом која више од свих других воли кучиће.

Екстремни љубитељи, наравно Енглези, чак их сматрају далеко осећајнијим и интелигентнијим од људи. Правом је чудо да такав музеј у таквој земљи није отворен много раније.

Али, пре свега, шта је, у ствари, псећи музеј? Свакако не низ одаја украшених лепим пуњеним

четвороножним примерцима. Посетилац ће у њему наћи изложбу предмета који би се могли назвати псећим прибором.

Међу експонатима доминирају огрлице. Неко ће помислити да су псеће огрлице досадне. Ни у ком случају. Изложено их је 60, енглеских и из неких других земаља. Поређане су „хронолошки“ од 16. века надаље и представљају, на свој начин, огледало друштва.

Неке делују застрашујуће. Једна, на пример, има оштре ексерне опасне дужине. Служила је да заштити грло пса у лову на лисице и медведе. Изложена је још једна исте намене са гвозденим обручима уместо ексера.

Око 17. века у моду су

ОТВОРЕН
ПРВИ
ПСЕЋИ
МУЗЕЈ
НА
СВЕТУ

ЈА
САМ
ПАС
МИСТЕР
ПРАТА,
А
ТИ?

ушле богато украшене псеће огрлице које су имале да покажу друштвени положај власника пса. Једна је од скупочне коже и црвеног велура са позлаћеним фигурицама. Остале су од свиле најфантастичнијих боја и облика.

Музеј у Лидском замку отворен је за време Британске изложбе паса која је тамо одржана. Неколико пробраних живих кучећих експоната пу-

штено је у просторије музеја да би се видело какав ће утисак место оставити на псећи род.

Најлепше енглеске куће нису испољиле никакво интересовање за скупочне аристократске огрлице, што је помало разочарало власнике. Пси су показали да немају „слуша“ за енглеску строгу класну поделу друштва.

Неке од огрлица имају веома необичне „текстове“ које пси, мада су били намењени њима, нису могли да прочитају. На једној пише: „Ја сам пас мистера Прата, а чији си ти пас?“ Претпоставља се да мистера Прат ипак није очекивао да ће неки пас залајати у знак одговора.

Оснивачи музеја очекују да место постане прворазредна атракција и већ планирају проширење просторија. Очекују се колекција псећих бичева, уметничких слика и фигура које представљају човековог најбољег пријатеља.

У догледно време биће отворена и псећа библиотека, наравно, са књигама о псима, а не за псе.

Љубитељима паса и обичаја допашће се псећи музеј. Колекција огрлица веома је скупочна и стара. Припадала је цењеном енглеском средњовековном научнику Џону Ханту а замку га је, њему у спомен, даровала његова супруга.

Б. Д.

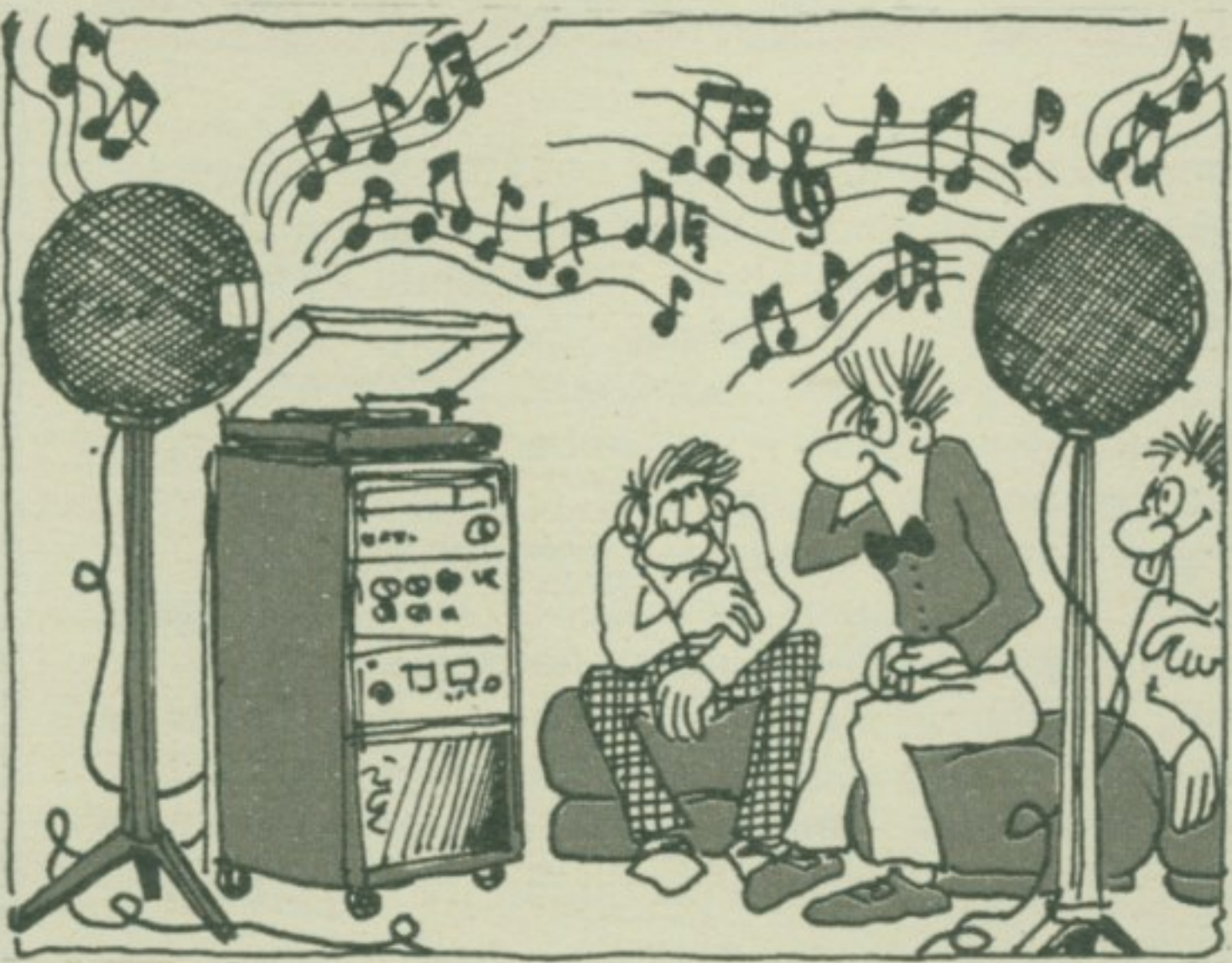
ЛОПТАСТИ ЗВУЧНИК!

фрид Клајн из француског Института за нуклеарна истраживања. Научник је радио на њему

тачно — половину свог живота. И, задивљено свет љубитеља Hi-Fi уређаја! У чему је толика нови-

На Салону музичке опреме недавно одржаном у Милану један експонат привукао је највише пажње. На први поглед ништа необично: од ситно плетене жичане мреже, са плавичастим пламичком који титра унутра. Личио је на кавез за неку малу птицу и ко би помислио да је то епохалан изум у историји озвучења! „Кавез“ је нешто толико ново у породици стерео звучника, да се његова појава без претеривања може упоредити са појавом сјајнице у доба петролејки.

Творац лоптастог звучника је шездесет шестогодишњи физичар Зиг-

на Клајновог „кавеза“?

Репродукција звука не постиже се овде механичким вибрирањем неке мембране која, ма како да је еластична и лака, никада не може баш до краја верно да пренесе сваки музички запис. У „кавезу“ који је заправо катода пулсира — сам ваздух. Онај пламичак у средини настане на аноди, игли око које се, услед високе температуре (и до 1500 степени С), ваздух јонизује и шири. Када анода, повезана са високофреквентним генератором, почне да прима електронске музичке сигнале, у кавезу настају промене температуре, а самим тим и притиска јонизованог ваздуха на лоптасту мрежу. Она пулсира како пулсира и ваздух, преносећи на савршен начин звуке музике!

Још нешто: пошто је лоптаст, „кавез“ емитује музику на све стране око себе... Како се чини, стерео озвучење са два или четири сандучаста звучника, постало је страница историје.

НАУКА НА
ПРАГУ
НОВОГ
ТРИЈУМФА

РЕЗЕРВНО СРЦЕ

Шездесетих година, док је пажњу светске јавности привлачила серија пресађивања срца, десетине медицинских истраживачких института широм света бавило се једним још револуционарним подухватом — стварањем вештачког срца. Првих година експериментисања на хиљаде оваквих срца уграђено је у груди животиња, паса пре свега. А само до 1970. године 35 оболелих људских срца такође је замењено вештачним, што је готово половини пацијената помогло да преживи. Већ више од једне деценије амерички Институт за срце у овај подухват улаже огромне суме. До сада је на овом послу успео да окупи прено стотину истраживачких група из целог света.

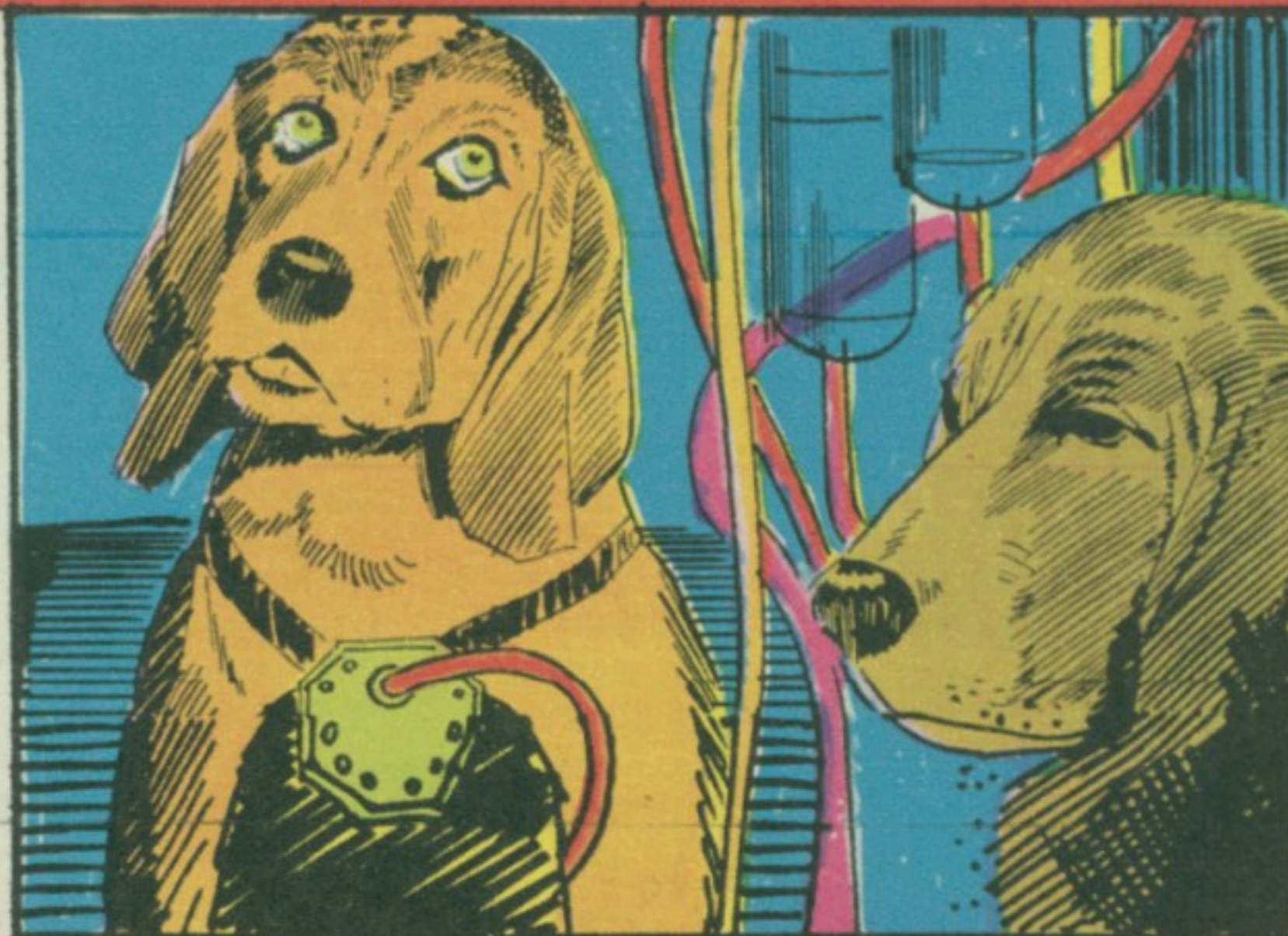

Остварена су два основна типа вештачког срца. Једно је помоћно, што значи да не замењује право већ у периоду који треба да омогући природном срцу да се опорави на себе примом део његових функција. Друго, комплетно вештачко срце начињено је од пластике. Још 1969. године професор Дентон Кули из болнице Сент Љук у Хјустону у груди једног пацијента

уградио је ованво срце; пуних шездесет часова успешно је одржавало крвоток док није обезбеђено људско срце за пресађивање. Од тада је овај апарат на удару опречних мишљења и користи се углавном као помоћно средство при хитним интервенцијама. Сматра се, наиме, да треба још да се усавршава.

Право вештачко срце уграђено у тело животиње у почетку је изазивало промене које су се завршавале брзом смрћу животиње. Кривац је била унутрашња облога овог компликованог механизма. Стручњаци су се тада бацили на проналажење одговарајућег материјала који неће изазивати стварање крвних угрушана. Било је, такође, неопходно да се прецизно регулише јачина крвотока — количина крви која треба да пролази кроз вештачко срце, као и да се онемогуће евентуалне промене у саставу крви. Јер, поред тога што су подстицали стварање крвних угрушана, до сада примењивани материјали су у мањој или већој мери наносили оштећења црвеним крвним зрнцима, плазматичним протеинима и ензимима који улазе у њен састав. Научници су на више начина покушали да ублаже, односно елиминишу ове нежељене појаве. Почели су са изглавањем унутрашњости вештачког срца како би се спречило пријањање и згрушавање крви. Резултати су били охрабрујући; један пас са оваквим срцем остао је у животу 19 месеци.

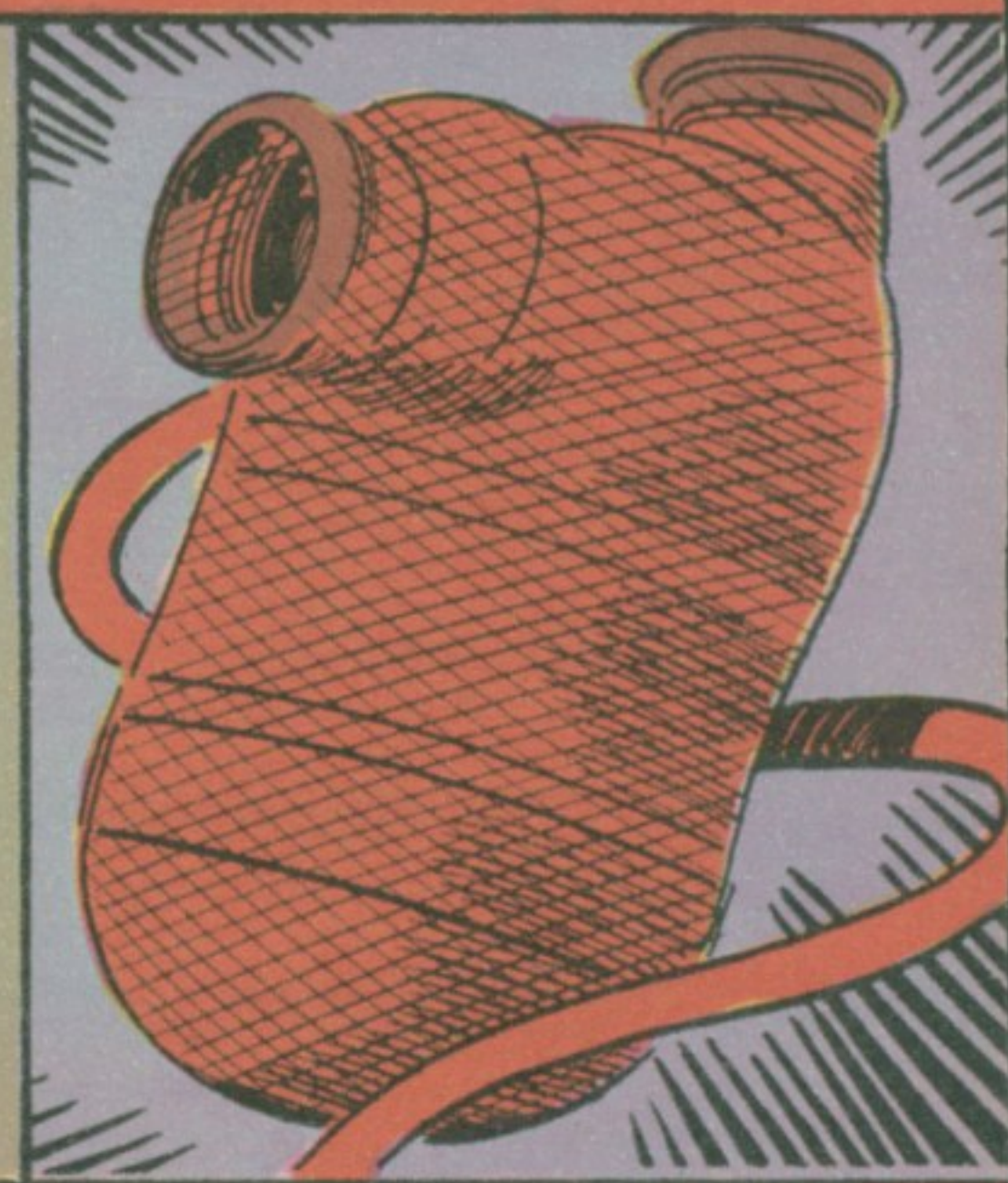
Експериментисало се и са специјалним материјалима за облагање унутрашњости вештачког срца. У прво време највише је обећавао хепарин, природна супстанца која се налази у јетри и другим живим ткивима а употребљава се при хируршним захватима за спречавање згрушавања крви. Међутим, добри резултати су постигнути тек једним другим методом. Наиме, годинама се већ у хирургији користе умети од дакрон влакана за трајно одржавање оштећеног васкуларног система чији саставни део остају до краја живота. Утврђено је да се ови умети «примају» зато што се на њиховим зидовима формира облога од фибрина (састојак крви) који потпуно прекрива порозну површину цевчице. Крв више не долази у додир са пластиком већ са живим ћелијама. Педијатар др Вилијам Бернард из Дечје болнице у Бостону успео је да убрза процес стварања живе ћелијске облоге унутар вештачког срца тако што је влакнима дакрона додао регенерационе ћелије које се налазе у сваком ткиву.

Вештачна срца са којима се надаље експериментисало добијала су неопходну погонску енергију преко проводника који су продирали у грудни кош кроз отворе на кожи. Срце као и

извор енергије требало је сместити унутар тела. Међутим, питање је било и остало који извор енергије може бити довољно поуздан и трајан. Мотор са радиоизотопима је решење које је предложио Институт здравља у сарадњи са Комисијом за атомску енергију САД. Друга могућност је батерија уграђена у организам пацијента која би се ноћу пунила преко индукционих налема. Поред још једног сличног решења присутна је и теоријска могућност остварења модела који функционише уз помоћ шећера и нисеоника из крви.

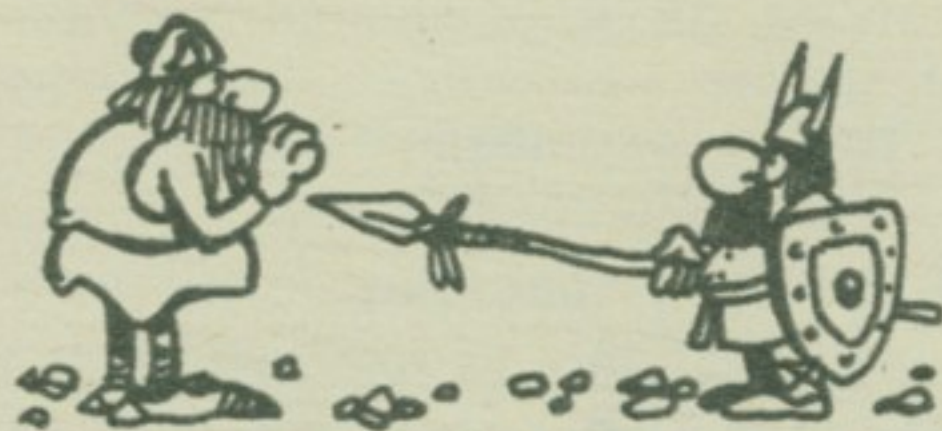
Велики проблем био је недостатак уређаја за регулисање откуцаја и количине крви која се пумпа. Код природног срца овај центар садржан је у једном малом сплету нерава названом «пејсмејкер» (pacemaker — давалац брзине или темпа). Налази се у зиду десне преткоморе срца. Овај центар емитује електричне импULSE који пролазе кроз срце и подстичу га на рад. Одређену улогу у овом смислу има и количина адреналина (хормон надбубрежне жлезде) у крви као и промене крвног притиска. Читав овај механизам одликује се изузетном прецизношћу и у здравом телу одржава проток крви на строго одређеном нивоу у различитим физичким и психичким условима.

Екипа из Хјустона до сада је извела обимну серију експеримената који обухватају уграђивање вештачког срца у организам телета. Научници покушавају да утврде који фактори најпрецизније указују на телесне потребе везане за крв. Жеља је да се оствари механизам који ће да функционише аналогно термостату — ако је, на пример, крвни притисак у опадању срце убрзава рад и обрнуто. Без обзира на трошкове и тешкоће користи које ће човечанство имати од вештачког срца

огромне су и од изузетне важности. Помоћна механичка срца која омогућавају вантелесни крвоток увелико се користе за спасавање особа погођених тешким срчаним ударима, као и за одржавање у животу пацијената који чекају на пресађивање. Ускоро ће вештачна срца моћи у потпуности да замене природна трајно оштећена срца. Израчунато је да би на овај начин само у Европи годишње било спасено бар милион људских живота.

ХИТ-СТРАНА

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ВРТЛОГ

Музика: З. Халапир
Текст: Т. Михалић
Изводи: Ноћна смјена

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ НИША

Већ десет месеци једна група покушава да оживи нишку поп-сцену, па отуда и симболичан назив **ТРАНСФУЗИЈА**. Њени чланови су искусни музичари, сами компоњују и углавном свирају своје композиције чију основу чини рок са примесом фанкија. Група је учествовала на „Поп-смотри“ у Алексинцу где су млади бурно поздравили њихов начин музицирања.

Чланови **ТРАНСФУЗИЈЕ** су: **ДРАГОЉУБ ВУЧКОВИЋ** (клавијатуре и вокал), **МАРИНА ЂОРЂЕВИЋ** (вокал), **РАДОМИР ВУЧКОВИЋ** (клавијатуре и пратећи вокал), **ГОРАН НЕШИЋ** (соло-гитара и пратећи вокал), **ЈОЦА РИСТИЋ** (ритам-гитара), **СРЂАН МАРЈАНОВИЋ** (бас-гитара) и **ДАЛИМ ОСМАНОВИЋ** (бубњеви).

Властимир Ранђеловић,
18410 Дољевац
(хонорар 150 дин.)

ВЕСТИ ИЗ БЕОГРАДА

Група **ЛОГИКА ОТКРИЋА** у последње време све више привлачи пажњу београдске публике. Делује као секстет и поред класичне рок-поставе има саксофон и виолину. Свирају психоделичан рок и скрећу пажњу оригиналношћу и свежином идеја, како у музици тако и у текстовима. Група тренутно спрема први сингл, а у плану је и један већи концерт.

Идејни вођа групе је **БРАНИСЛАВ БОКИЋ**, бубњар и вокал, али и композитор и писац текстова. Поред њега, **ЛОГИКУ ОТКРИЋА** чине: **ЗОРАН МАНЕВСКИ** (бас-гитара), **БРАНИСЛАВ ВАСИЋ** (клавијатуре), **БОРХАН РИАН** (гитара и вокал), **ЉУБИША ПАУНИЋ** (тенор-саксофон и кларинет) и **ДЕСПОТ БРКИЋ** (виолина).

Маја Гертнер,
Челебићка 3
11090 Београд
(хонорар 150 дин.)

Често се ујутро будим са неком збрком у глави и ничему не могу одредити разлог прави

Уплетен у збивања ни сам не знам да л' у сну ил' у јави! То ме тај луди живот вуче у свој вртлог!

Летим кроз дане, брзином муње газим по блатној стази Моје је коријење труло трње — нитко ме не мазин

Из дана у дан срљам у пропаст то без сваке сумње... То ме тај луди живот вуче у свој вртлог!

Старе ствари и стара лица за мене више баш ништа не значе, а нова познанства и нове стазе вуку ме напријед све јаче и јаче!

Чести су дани кад ми ништа не иде — превише желим и тога сам свјестан, ал' ипак даље спремно јурим главом кроз зид — и од свих тих ствари већ сам бијесан,

јер немам снаге себи рећи не, у мојој глави за то нема мјеста! То ме тај луди живот вуче у свој вртлог!

Љубитељи ска-ритма ове јесени имају заиста разлога да се радују. Управо су се појавили нови албуми најзначајнијих састава овог покрета **СПЕШЛСА** (**SPECIALS**) и **МЕДНИСА** (**MADNESS**).

СПЕШЛСИ своју нову плочу, под једноставним називом „Још“ (**„More“**), промовишу турнејом по Енглеској која је наишла на невероватан пријем код публике. Сви концерти су распродати, а темпераментни посетиоци се већ после неколико песама придружују саставу на сцени, па организатори имају пуне руке посла. **СПЕШЛСИ** немају ништа против оваквог понашања својих следбеника, једино страхују за њихову и своју сигурност. Сам албум потврдио је још једном да су **СПЕШЛСИ** трену-

НОЋНА СМЈЕНА

НОЋНА СМЈЕНА је рокенрол-група основана 1980. године у клими загребачког новог таласа. Њени чланови **Томислав Михалић** (вокал), **Зденко Халапир** (гитара и вокал), **Хрвоје Галеновић** (бубњеви), **Зоран Вицебан** (гитара) и **Владимир Георгијев** (бас) не филозофирају о пролазности живота, већ говоре о себи, о свом граду, о његовим младићима и девојкама, о доброј забави, лажном сјају, о ружном и лепом у свом животу и животу људи око себе. **НОЋНА СМЈЕНА** у својим троминутним композицијама без улепшавања даје слику младог човека урбане средине.

Недавно им је изишао први сингл у продукцији **ЈУ-ГОТОНА**. Музину за композиције „Вртлог“ и „Стојим на углу“ написао је гитариста **Зденко Халапир**, док је аутор текстова певач **Томислав Михалић**.

Контакт адреса:
Зденко Халапир,
Мирогајска 35 а
41000 Загреб

СКА—САСТАВИ

тно право освежење на музичкој сцени. За многе заљубљенике у ска-музику, ова плоча нуди забаву какву су само могли да пожеле.

МЕДНИС је група коју такође не треба посебно представљати. Њихова прва плоча омогућила им је да стану раме уз раме са **СПЕШЛСИМА**. Као једна од најатрактивнијих група, **МЕДНИС** најављује промоциону турнеју на којој ће представити нови албум „Апсолутно“ (**„Absolutely“**). Плоча је као и њихово прво остварење, изузетно духовита и погодна за игру. **МЕДНИС** нуди забаву и ретко ко може одолети њиховом позиву.

ОРКЕСТАР МЕНЕУВЕЗ ИН ДАРК (ORCHESTRAL MANOEUVRES IN THE DARK)

МАРК БОЛАН (MARC BOLAN)

Пре три године погинуо је један од најпопуларнијих и најталентованијих рок-музичара МАРК БОЛАН. Имао је само тридесет година.

Болан је почео да се бави музиком 1965, а већ следеће године излази његов први сингл „Чаробњак“ (»The Wizard«). Акустична музика са мистичним текстовима, коју је Болан у то време свирао, била је сувише оригинална, па плоча не наилази на одјек код шире публике. Болан издаје још неколико синглова, али они пролазе готово незапажено. У међувремену, сви његови покушаји да оснује праву рок-групу били су безуспешни, па Марк са пријатељем Стивом Туком (Steve Took) почиње да наступа као дуо ТИРАНОСАУРУС РЕКС (TYRANOSAURUS REX). У то време Марк Болан је већ био једно од важнијих имена лондонског андерграунд-покрета. Први албум ТИРАНОСАУРУС РЕКСА са дугим називом „Моји су људи били поштени, носили су небо у коси, а сад су задовољни да носе звезде на челу“ (»My People Were Fair and Had Sky in Their Hair, but Now They're Content to Wear Stars on Their Brows«) појавио се у лето 1968. Представљао је типичан пример ондашње прогресивне музике која је, мада то са данашњег становишта делује прилично наивно, покушавала да се отргне из традиционалних музичких оквира. ТИРАНОСАУРУС РЕКС је наступао по клубовима широм Енглеске и доживео незапамћен успех. Албум „Пророци, Видовњаци и Мудраци“ (»Prophets, Seers and Sages«) још једном је потврдио да на Марка Болана треба обратити посебну пажњу. Трећа плоча „Једнорог“ (»Unicorn«) приказује Болана у најбољем светлу. Његове композиције, и поред гото-

во неразумљивих текстова, сврставају га међу најталентованије композиторе у Енглеској.

Убрзо после овог успеха одлази Стив Тук, углавном разочаран немогућношћу да овом дуету придода печат сопствене личности. На упражњено место дошао је Мики Фин (Micky Finn). Изгледа да је одласком Тука ТИРАНОСАУРУС РЕКС изгубио свој андерграунд имиџ. Болан све више стреми чистом рокевролу. То потврђује и сингл „Узјаши белог лабуда“ (»Ride a White Swan«). ТИРАНОСАУРУС РЕКС скраћује име у ТИ РЕКС (T. REX) и први пут доспева на врх листа популарности. Следе велики хитови као што су: „Врућа љубав“ (»Hot Love«), „Метал-

ни гур“ (»Metal Guru«), „Деца револуције“ (»Children of the Revolution«), чак и композиција „Дебора“ (»Deborah«), првобитно издата 1968, поново постаје хит.

Међутим, Боланова популарност није дуго трајала, а разлоге треба тражити и у његовим упорним покушајима да освоји америчко тржиште које није било заинтересовано за ТИ РЕКС. Пошто од некадашње славе није остало ништа, Болан се повлачи из музичког живота, да би 1977. најавио свој повратак. На жалост, у тренутку када је доживљавао успех у свом новијем раздобљу погинуо је у саобраћајној несрећи 16. септембра 1977. године.

МОЈ ИЗБОР

Композиције које најрадије слуша СЛАВКО КОСТОВСКИ, гитариста све популарније рок-групе РОДЕНИ ЗА СЛОБОДА из Кичева, су:

ДОМАЋЕ

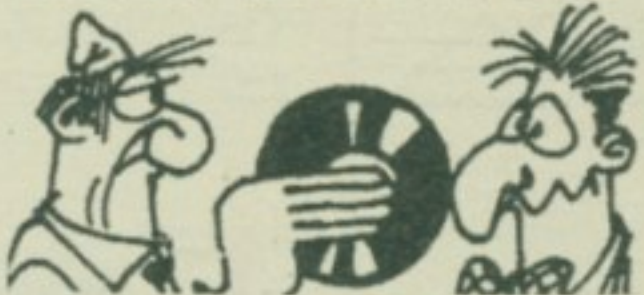
1. НЕ ГЛЕДАЈ МЕ ТАКО И НЕ ЉУБИ МЕ ВИШЕ — Бијело дугме
2. ПАКЛЕНИ ВОЗАЧИ — Атомско склониште
3. ДА ЛИ ЗНАШ ДА ТЕ ВОЛИМ — Дадо Топић
4. ПУТ НА СУНЦУ — Поп машина
5. ДОЛАЗИМ ЗА 5 МИНУТА — Генерација 5

СТРАНЕ

1. LITTLE WING — Jimi Hendrix
2. THE JUGGLER — Weather Report
3. ANOTHER BRICK IN THE WALL — Pink Floyd
4. READY FOR LOVE — Bad Company
5. ALL MY LOVE — Led Zeppelin

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем или мењам плоче следећих извођача: DEEP PURPLE, PINK FLOYD, DIRE STRAITS, БИЈЕЛО ДУГМЕ... Заинтересованим шаљем списак свих плоча.

Зоран Младеновић, 7 бригада 5, 18220 Алексинац

Продајем или мењам добро чуване ЛП плоче: „Nightflight to Venus“, „Love for Sale“ (BONEY M).

„Singin' in the Rain“ (SHEILA), „Grease“ и „Грозница суботом увече“, „The Dooley Family (and the Others)“, „Hits of BBC and Alaska, Records 2“, ABBA (Greatest Hits), Afric Simone, „Загреб 79“, „Ако приђеш ближе“, „Ти и ја“ (Здравко Чолић), „Шта би дао да си на мом мјесту“ (БИЈЕЛО ДУГМЕ), „Све је било музика“ (Ваш шлагер сезоне), „Да те не волим“ (НОВИ ФОСИЛИ) и „Сребрна крила“ (СРЕБРНА КРИЛА).

Санда Демени, Алексе Шантића 2, 41000 Загреб

Купујем добро очуване ЛП плоче: „Tubular Bells“ (Mike Oldfield) и „Outlandos D'Amour“ (POLICE), као синглове „Driver Seat“ (SNIF 'N' TEARS) и „Cars“ (Gary Numan). Обавезно приложити цену.

Ненад Рађеновић, Јурига Гагарина 271/63, 11070 Нови Београд

НАША КАРИКАТУРА

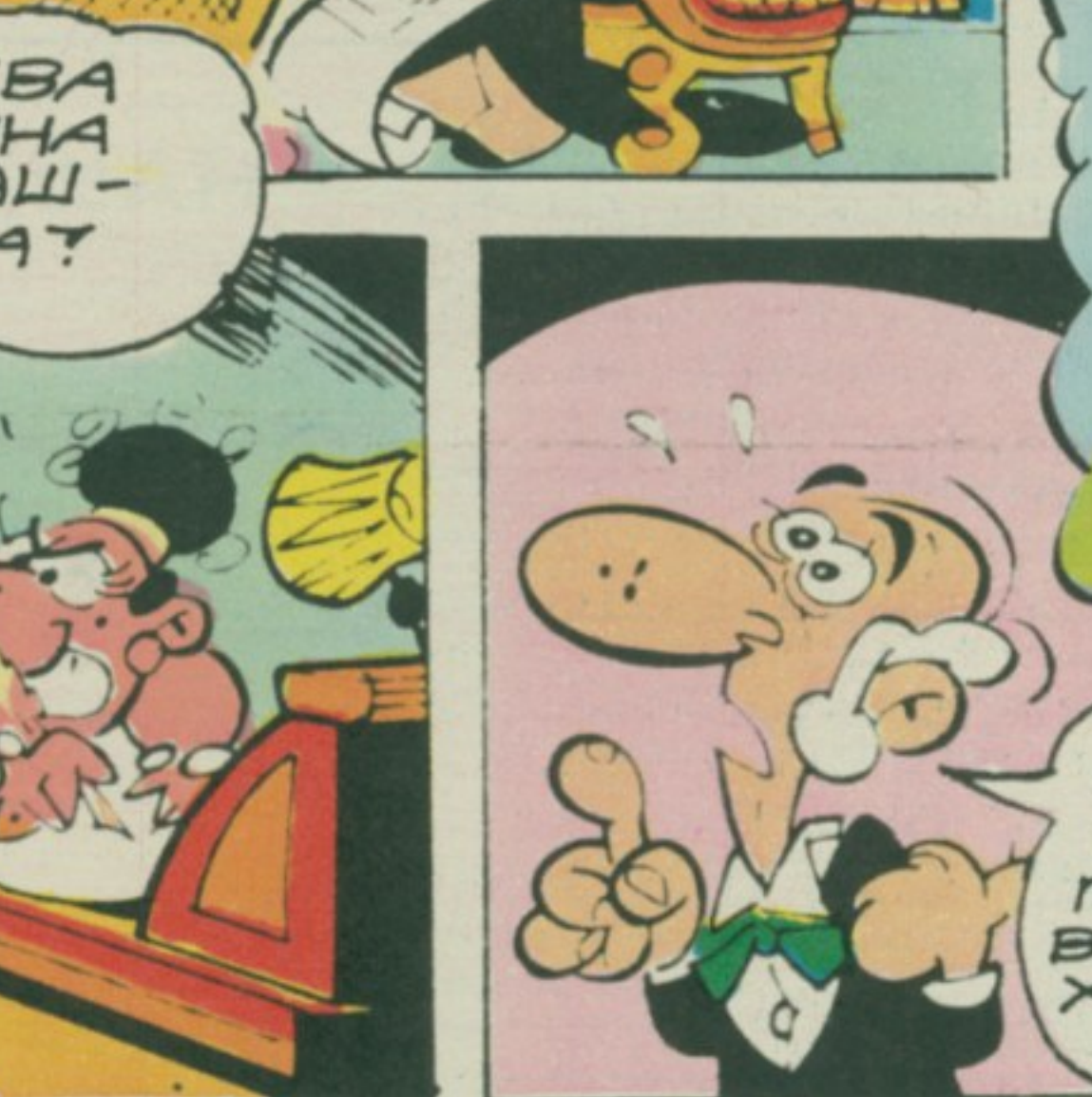
ГРЕГ ЛЕЈИ—GREG LAKE EX—ELP

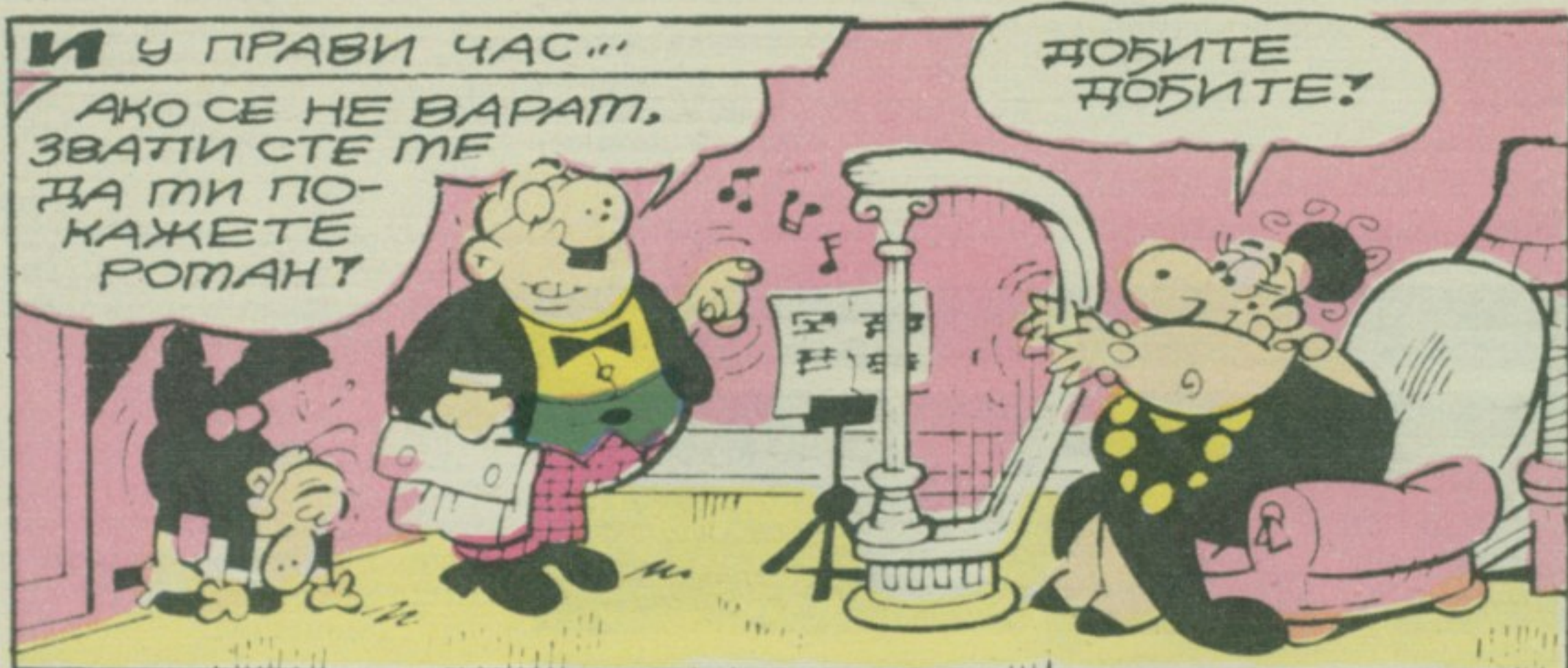
Ових дана појавио се у продаји други албум групе Оркестрал Мелуез ин дарк под називом „Организација“ (»Organisation«). Као и на претходно мостварењу, звук се и даље заснива на „поп-електроници“, како своју музику називају Енди Меклуски (Andi McCluskey) и Пол Хамфриз (Paul Humphreys).

Састав О. М. И. Д. долази из Ливерпула. Његови чланови су почели да се баве музиком пре четири године. Заинтересовали су се за електронску музику која у Енглеској није била популарна. Најчешће су слушали немачке групе КРАФТВЕРК (KRAFTWERK) и ТЕНЦЕРИН ДРИМ (TANGERINE DREAM). Наступали су ретко и у разним формацијама да би на крају, као дуо, издали свој деби-сингл „Електрицитет“ (»Electricity«). Убрзо им излази први албум који су сви повољно оценили. Од Јараћеног новца чланови групе направили су шеснаестоканални студио. Управо се спремају на дужу промоциону турнеју. Ендију и Полу ће помагати и бубњар Малколм Холмс (Malcolm Holmes), а вероватно ће им се придружити још један клавијатуриста.

Мадам Рококо:

Романойисау

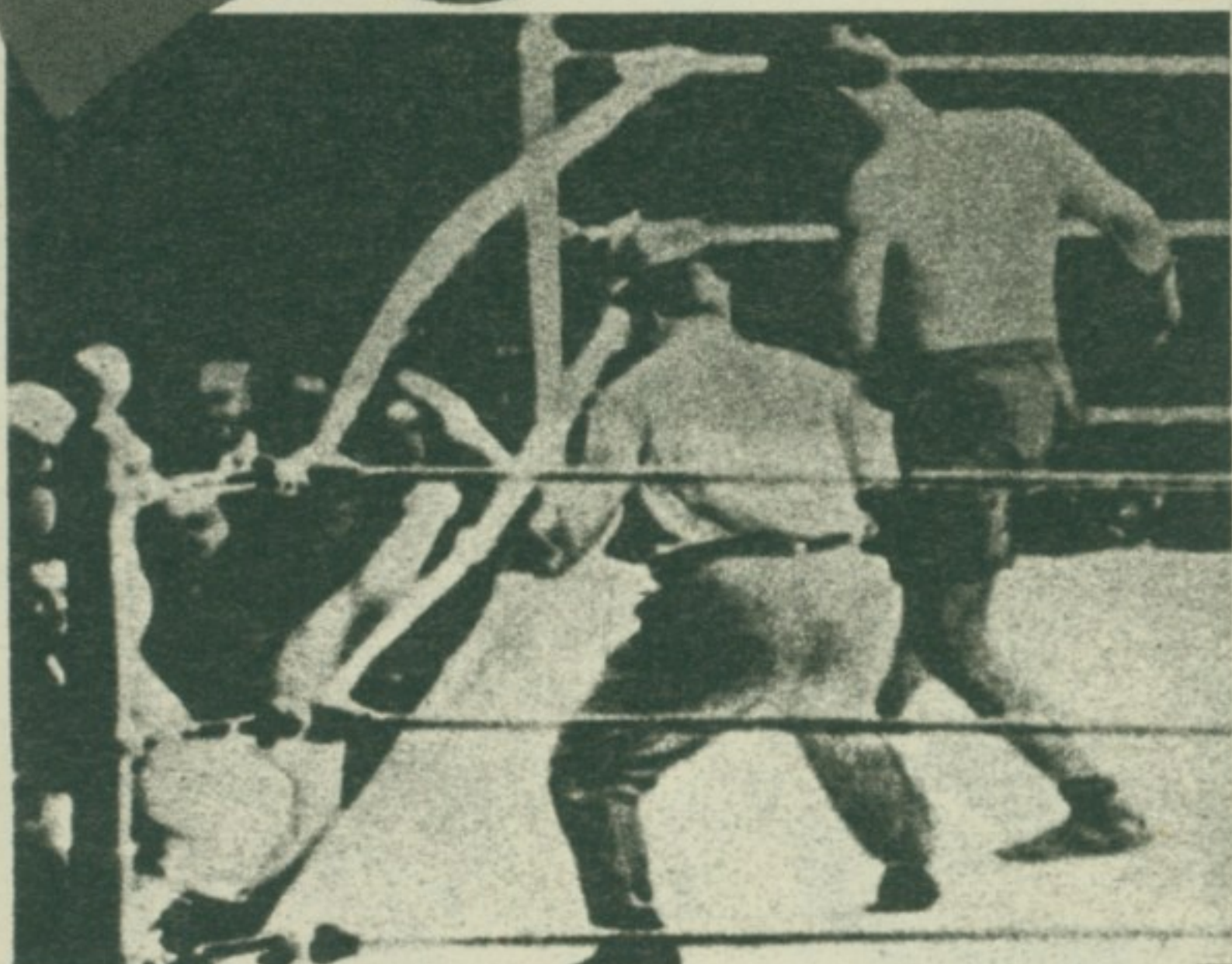

КРАЈ

**НАЈСУРОВИЈИ
БОКС-МЕЧЕВИ
У БОРБИ
ЗА ТИТУЛУ
АПСОЛУТНОГ
ПРВАКА СВЕТА**

**ЦЕК
ДЕМПСЕЈ
—ЛУИС
ФИРПО**

Цек Демпсеј лети кроз нонопце, право у руне новинара. Зашто није дисквалификован?

Већ сама чињеница да је седам година био апсолутни првак света, довољно говори о квалитетима Цека Демпсеја кас боксера. По природи ратоборан, одушевљавао је гледаоце широм Сједињених Држава нападачким стилем борбе у којем није било узмицања. Храбро је подносио и најтеже ударе а истовремено располагао громовитим песницама обе руке. Према су га у новинама, по налогу његовог менаџера Цека Кернса, називали „убицом“, много је допринео хуманизацији професионалног бокса користећи своје право светског шампиона да изврши извесне измене у начину вођења борбе.

Но, један меч остао је тамна мрља у каријери Цека Демпсеја. Ни данас није јасно шта је Цека гурнуло с ону страну спорта — разметљиве изјаве његовог противника Луиса Фирпо или страх од разорних удараца противника који је немилосрдно обарао противнике по ринговима Јужне Америке и Сад и стекао назив, због силовитог начина борбе, „Дивљи бик са пампаса“. Постављени у ринг један према другом, „Манашки чекић“ и „Дивљи бик“ нису имали милости један према другом.

Али, да их прво представимо.

ОД РУДАРА ДО СВЕТСКОГ ПРВАКА

Цек Демпсеј рођен је 24. јуна 1895. у Манаси (држава Колорадо) под именом Вилијам Харисон Демпсеј. Пореклом Ирац, младост је провео у рудницама где се истицао ратоборношћу и неустрашивошћу. Те особине довеле су га 1914. године до ринга. Већ после првих борби постао је цењен и

тражен професионалац, а његова права каријера почела је годину дана касније када је стекао младог и амбициозног менаџера Цека Кернса. Овај човек имао је смисла како за организовање мечева тако и за реклами. Свог пулена „лansirао“ је у новинама као „Убицу“, али је, касније, публика до некле ублажила овај непријатан надимак прозввши га „Манашким чекићем“ по родном граду. Он сам дао је себи надимак јер је боксер истог имена и презимена — Цек Демпсеј — светски шампион у средњој категорији био Вилијамов идол из дечачких дана.

Уз помоћ Кернса и познатог организатора мечева Гекса Рикарда, Цек Демпсеј је већ 4. августа 1919. добио шансу да се бори за титулу светског првака у Толеду против шампиона Цеса Виларда. Такву прилику млади Демпсеј није пропустио и нокаутирао је Виларда у трећој рунди.

Ипак, најзначајнији меч имао је две године касније. 1921, на Поло Граунду у Њујорку против љубимца Француске Жорџа Карпентјеа, првака света у полутешкој категорији. На стадиону, специјално припремљеном за ову прилику, окупило се чак 80 хиљада гледалаца а приход је, први пут у историји, премашао милион долара. Демпсеј је нокаутирао лепог Француза у четвртој рунди.

БОРАЦ БЕЗ МИЛОСТИ

Луис Анхел Фирпо рођен је 11. октобра 1896. у провинцији Хуњан, држава Буенос Аирес у Аргентини. Детињство је провео на очевој фарми која је била веома велика и богата и водила порекло још од шпанских освајача. Тако је Фирпо почео да боксије тек

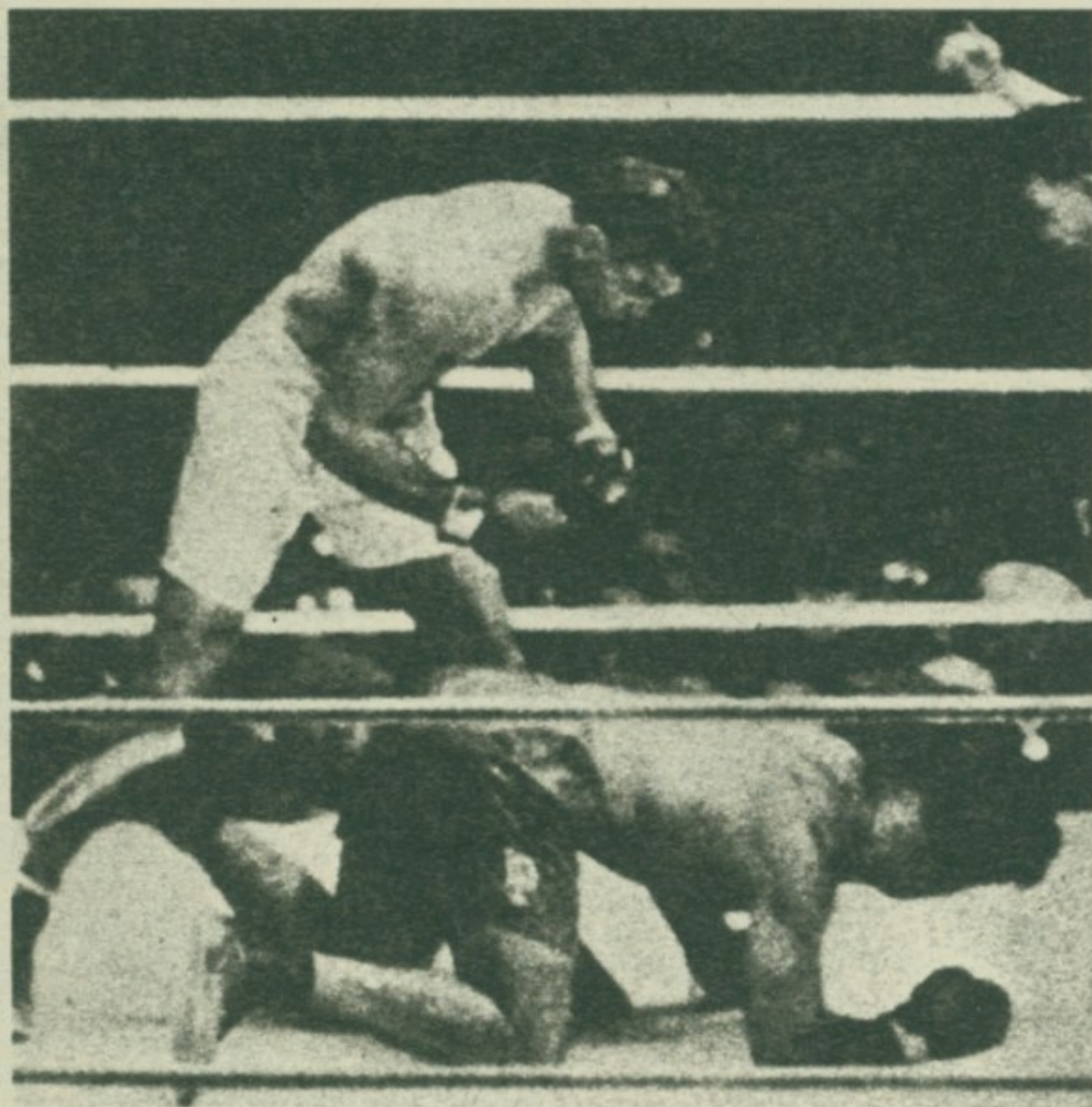
ЧЕКИЋ ПРОТИВ БИКА

**ЗА НЕПУНИХ СЕДАМ МИНУТА БОРБЕ
ДЕМПСЕЈ ЈЕ БИО ДВА, А ФИРПО СЕДАМ
ПУТА НА ПОДУ!**

у 25. години јер просто није знао на шта да утроши своју огромну природну снагу. Прве године каријере провео је на ринговима Јужне Америке, а 1922. долази у САД где ређа победу за победом. Да би се домогао меча за светску титулу, морао је да савлада Цеса Виларда који је, као бивши шампион, имао „право првенства“. Фирпо је 12. августа 1923. нокаутирао Виларда у осмој рунди и тако постао и званично први „изазивач“

далаца, а приход је поново био изнад милион долара. Од те суме Демпсеј је добио 509 хиљада, а Фирпо 156.250 долара. Како се радило о борби за титулу, предвиђено је време трајања меча било је 15 рунди. Но, трајао је нешто више од шест минута...

Одмах после првог удараца гонга, оба противника полетела су један на другог и већ у 23. секунди Демпсеј се нашао на поду! Устао је, мало протресао главом и —

Луис Фирпо по седми пут на поду. Аргентинац се придигао, али судија је био брњи.

шампиона Цека Демпсеја. Промућурни Текс Рикард осетио је нову шансу за висок профит и пажљиво припремио меч двојице изузетних бораца: „Манашки чекић“ против „Дивљег бика“. Има ли привлачнијег мамца за публику?

ДА ЛИ ЈЕ ДЕМСЕЈ ПОБЕДИО?

Меч је заказан за 14. септембар 1923. и на Стадисну Поло Граунд у Њујорку окупило се 82 хиљаде гле-

навалио. Резултат је био: небориви Луис Фирпо пет пута је летео на под. Аргентинац је био далеко спорији од Демпсеја који је то умео да користи поготову у клинчу. Ипак, у последњем минуту борбе један снажан контраударац Фирпа избадио је Демпсеја буквално из ринга међу новинаре!

Тај детаљ остао је до данашњег спора: наиме, Демпсеја су новинари, на које је пао, вратили у ринг што је правилима било забрањено и повлачио за

собом дисквалификацију. Збунуио се и судија у рингу, па је почео да броји тек када је Демпсеј враћен у ринг. Коначно, огласио се и гонг који је означио крај рунде а питање је остало заувек без одговора: да ли је Демпсеј, после удараца Фирпоа, у року од прописаних десет секунди могао да се врати у ринг и настави борбу под условом да му при томе није помогнуто из гледалишта и да је судија почео на време да броји?

Но, борба је настављена и друга рунда личила је на прву само што је трајала непуну два минута: Демпсеј је прво оборио Фирпа до „три“, а потом га снажним ударцем просто приковао за под. Аргентинац се придигао али је, до судијског „аут“, успео да се ослони само на једну ногу.

Тако је читаву борбу трајала непуних седам минута са свим судијским бројањима, а резултат у падањима на под био је 7:2 у корист Демпсеја.

ТРИ ГОДИНЕ БЕЗ ПРОТИВНИКА

Луис Анхел Фирпо наставао је каријеру до 1926, а потом се повукао са укупно 34 меча од којих је добио 40 (24 нокаутом), нерешено боксовао два пута и само свалут био поражен. Покушао је „повратак“ десет година касније, али га је нокаутирао већ у трећој рунди Артур Годој у Буенос Аиресу. Имао је тада пуних четрдесет година. Вратио се на очево имање где је и умро 7. августа 1960.

Цек Демпсеј је, после меча са Фирпом, три године био светски првак а да није нашао ниједног изазивача! Нико није хтео у ринг против „Манашког чекића“. Тек се на то одважио херој из Првог светског рата Џим Тени који је, 24. септембра 1926. у Филаделфији, пред рекордних 120.757 гледалаца, победио Демпсеја на поене и одузео му титулу. Годину дана касније, Тени је био бољи и у реваншу.

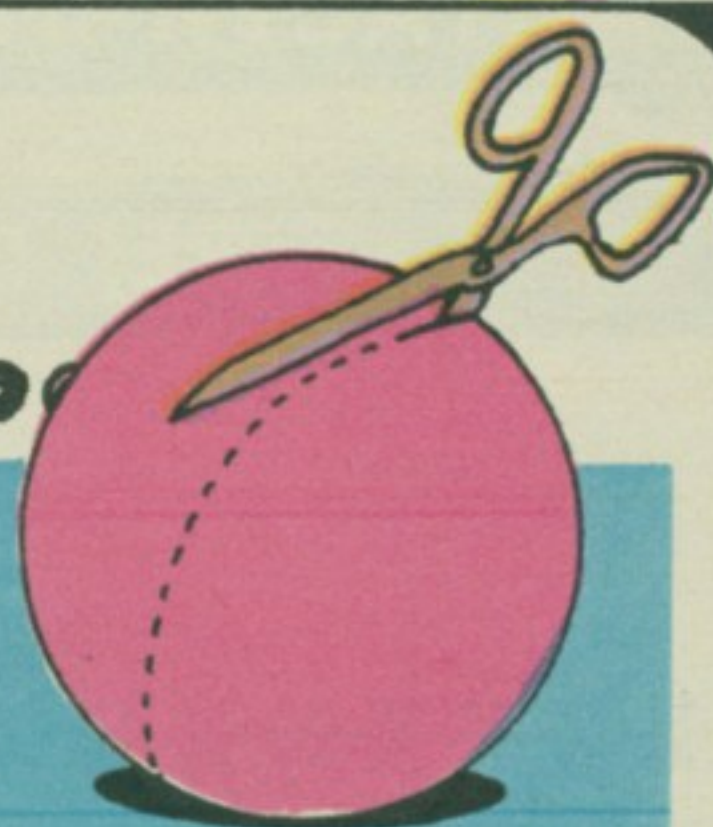
Иако лишен титуле, Демпсеј се борио у рингу све до 1940. Рекордер је по броју егзебиционих мечева којих је имао равно 230. Иначе, службени му је биланс: 82 борбе, 61 победа (50 нокаутом), 14 нерешених сусрета и само седам пораза. Једини човек који је нокаутирао Демпсеја, и то давне 1919. године, Џим Флин, никада више није хтео да му изађе на ринг!

По завршетку каријере Цек Демпсеј бавио се разним пословима: био је професионални судија, па организатор мечева и, коначно, ресторатер. Све донедавно држао је у близини Медисон сквер гардена ресторана „Демпсеј“, састајалиште многих бивших и садашњих асова ринга. Када је зграда у којој се овај ексклузивни локал налазио срушена, повукао се коначно у пензију и данас мирно живи у Њујорку далеко од светлости највећих боксерских позорница.

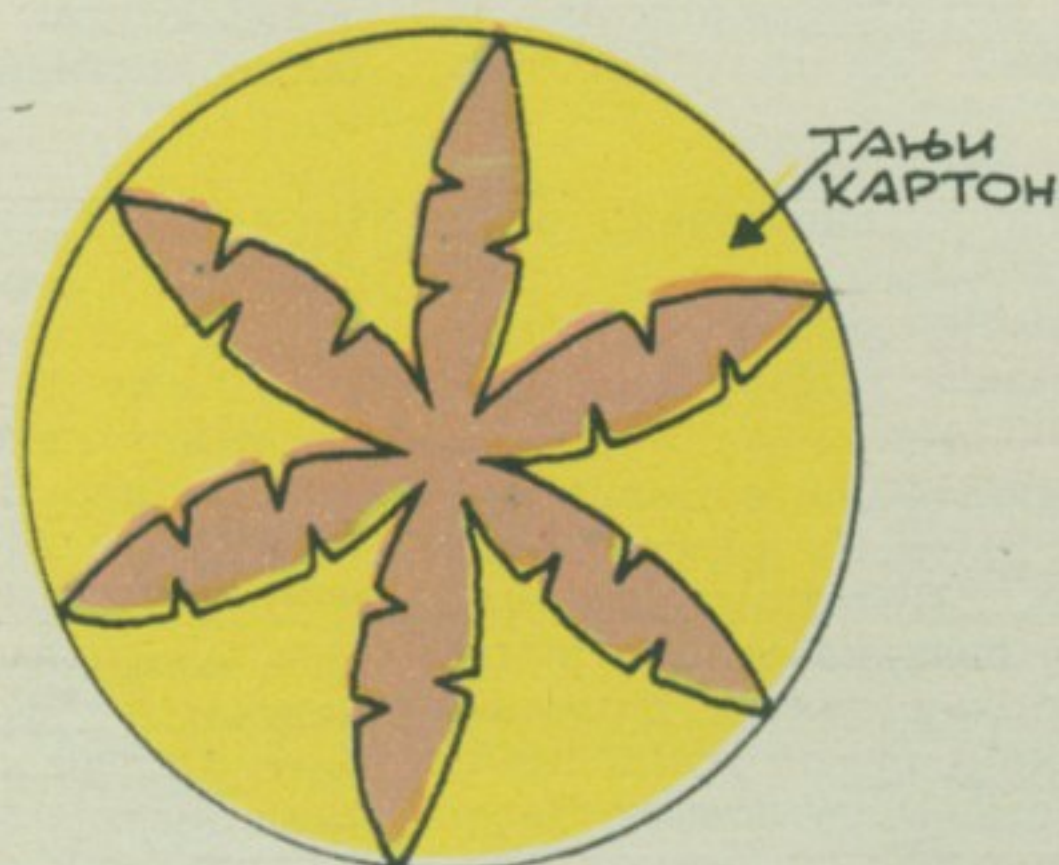
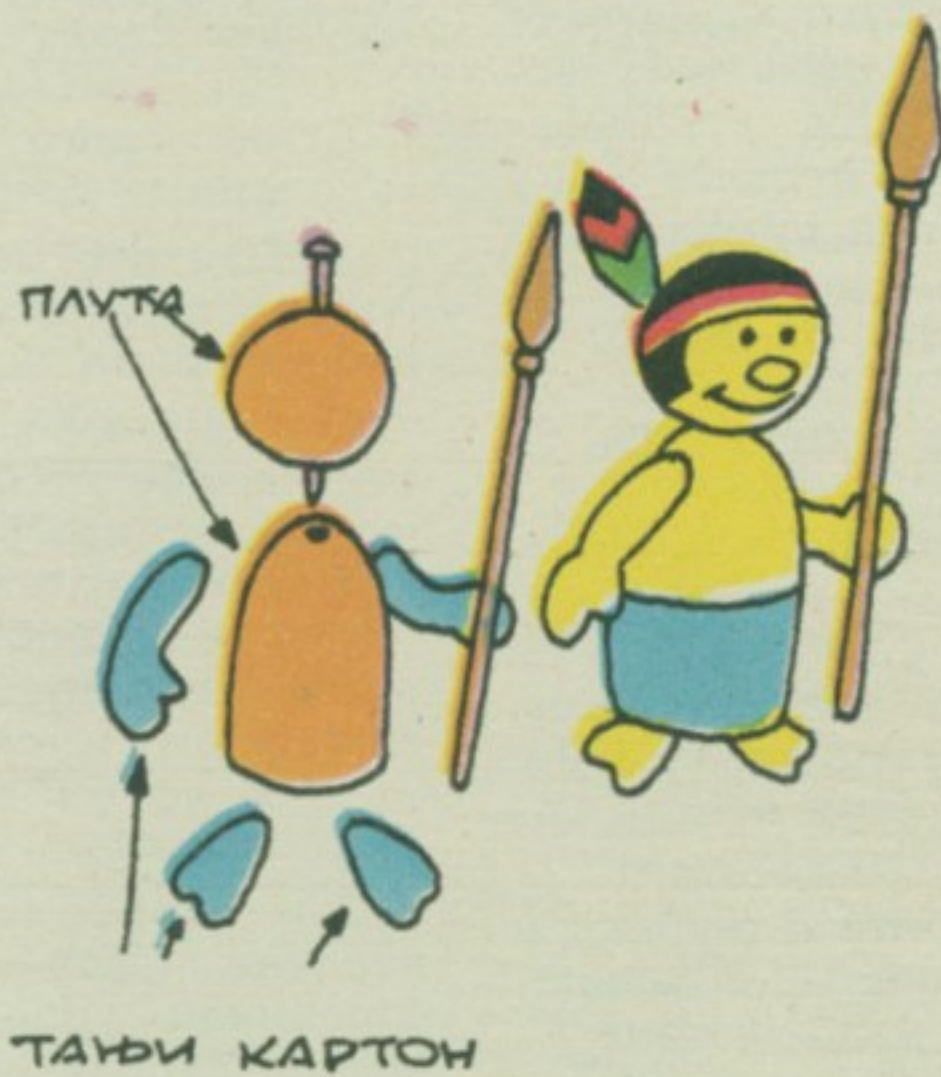
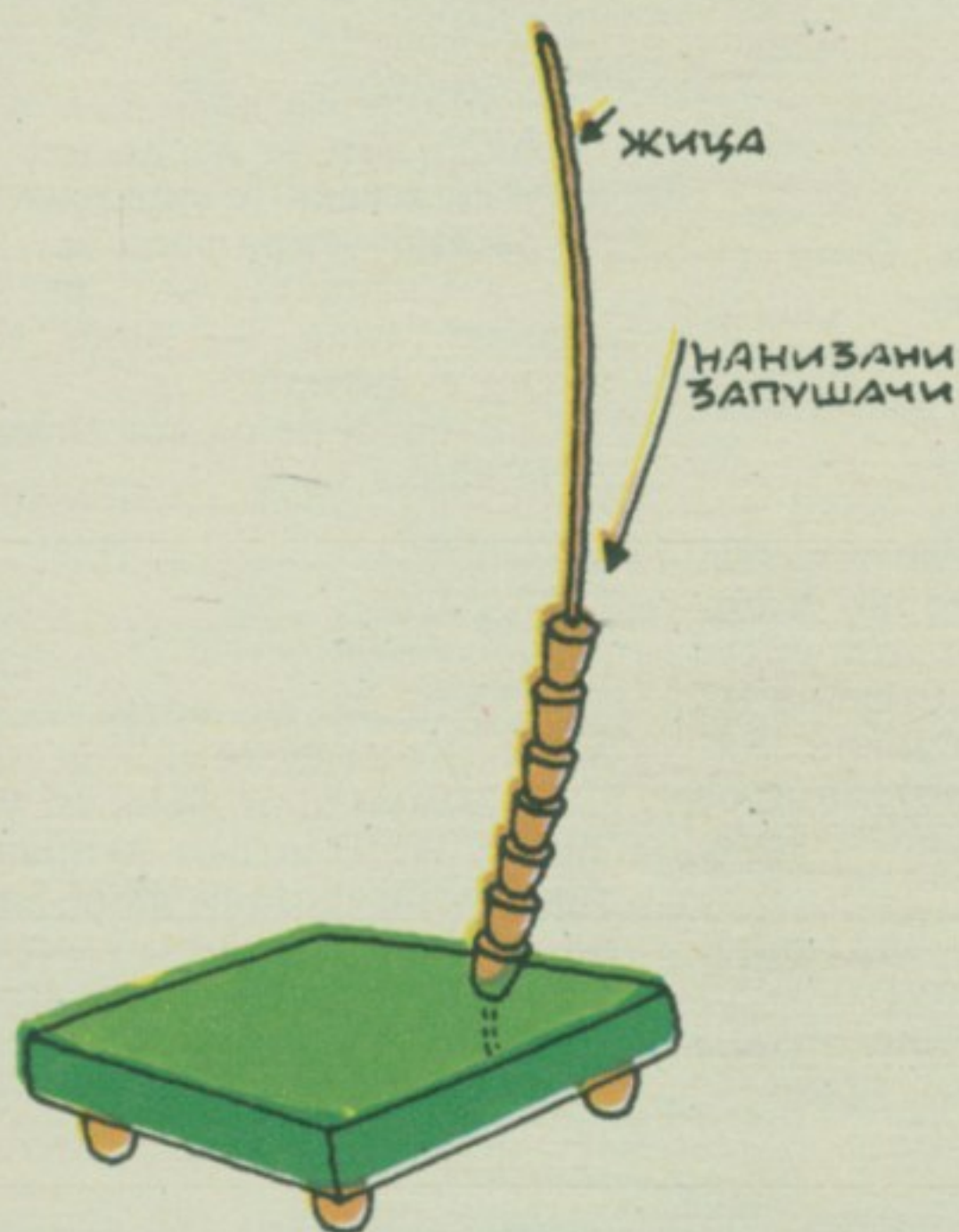
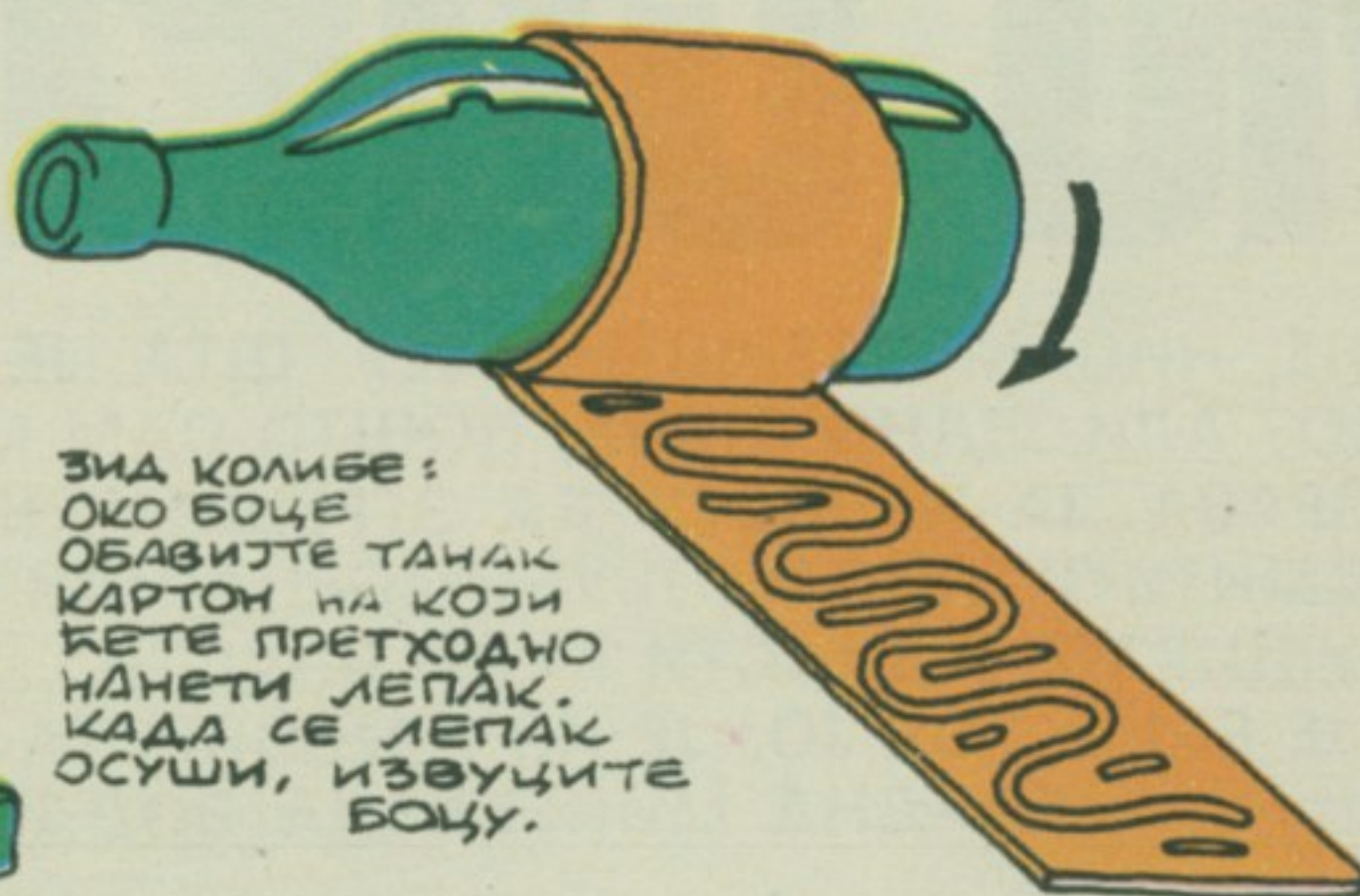
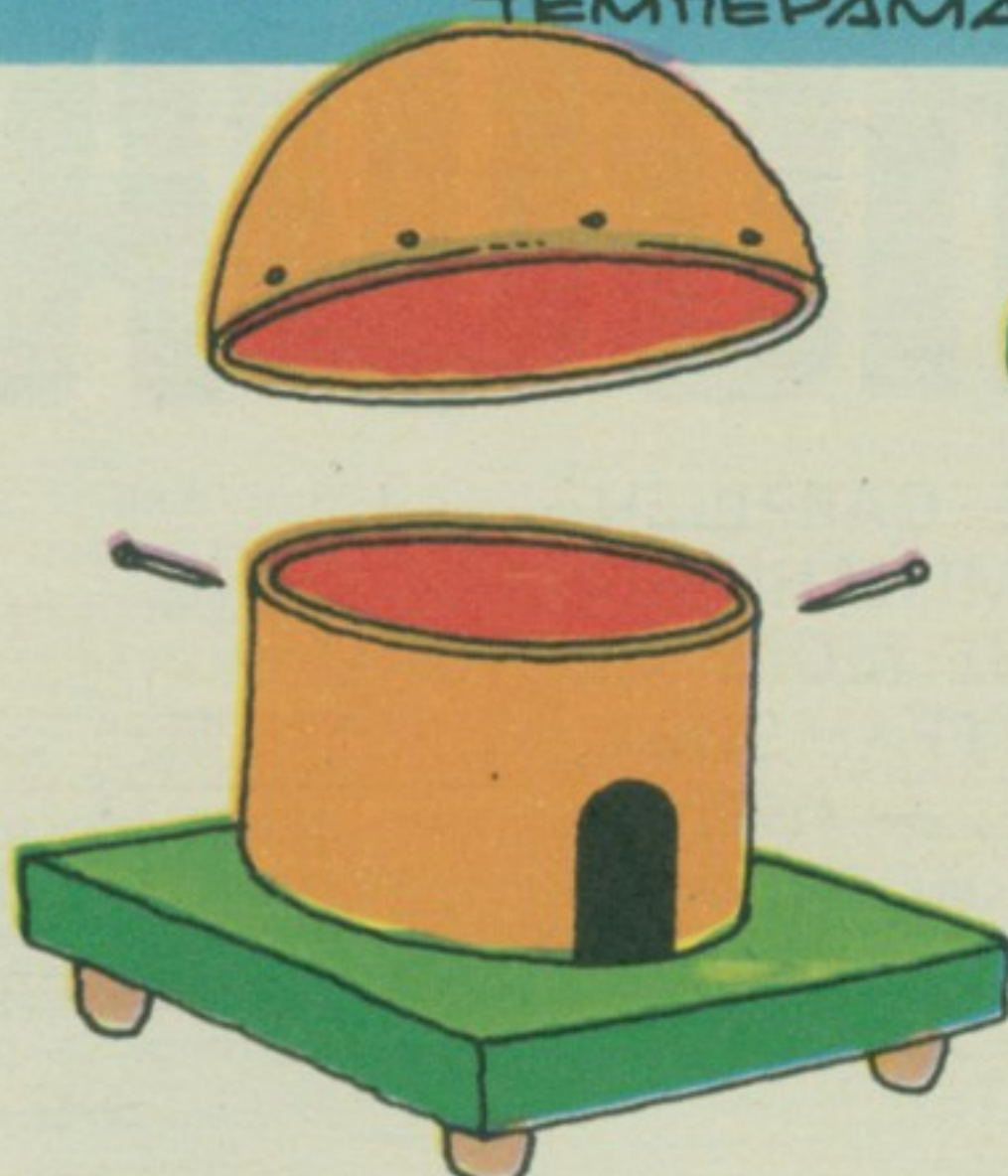
Родољуб Марковић

ЗРНО ПО ЗРНО.

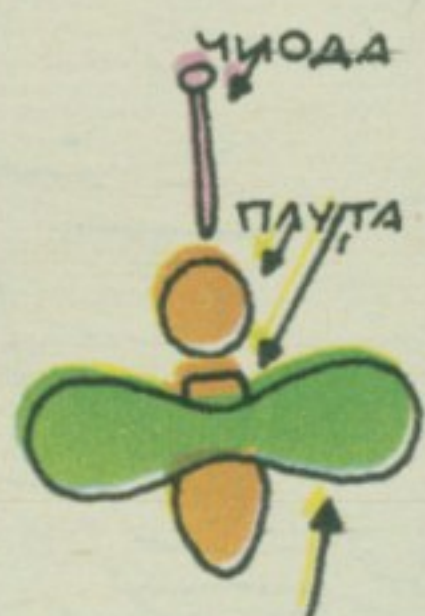
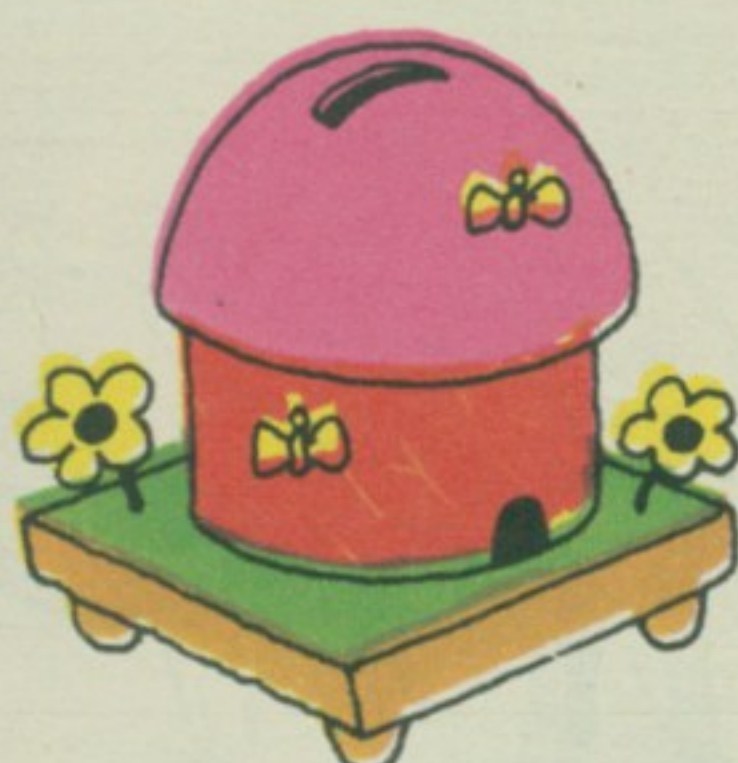

НИКАДА НЕ БАЦАЈТЕ ПРОБУШЕНУ ИЛИ ОШТЕЋЕНУ ЛОПТУ. АКО ЈЕ ПРЕСЕЧЕТЕ НАПОЛА, ОД ЊЕ МОЖЕТЕ НАПРАВИТИ ДВЕ ИНТЕРЕСАНТНЕ КАСИЦЕ: КОЛИБУ ИЛИ КОШНИЦУ И БУБАМАРУ. ДОБРО ПРОУЧИТЕ НАШЕ ЦРТЕЖЕ. ВЕОМА СУ ЈАСНИ И ВИДЕЋЕТЕ ДА ВАМ ИЗРАДА КАСИЦЕ НЕЋЕ ЗАДАТИ МНОГО МУКЕ. ДИМЕНЗИЈЕ НИСУ ДАТЕ ЈЕР ОНЕ ЗАВИСЕ ОД ВЕЛИЧИНЕ ЛОПТЕ. ГОТОВЕ КАСИЦЕ ОБОЈИТЕ ТЕМПЕРАМА.

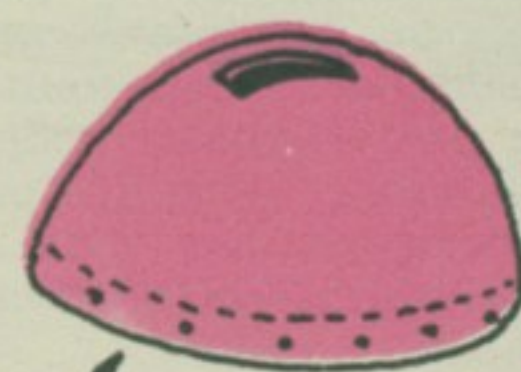
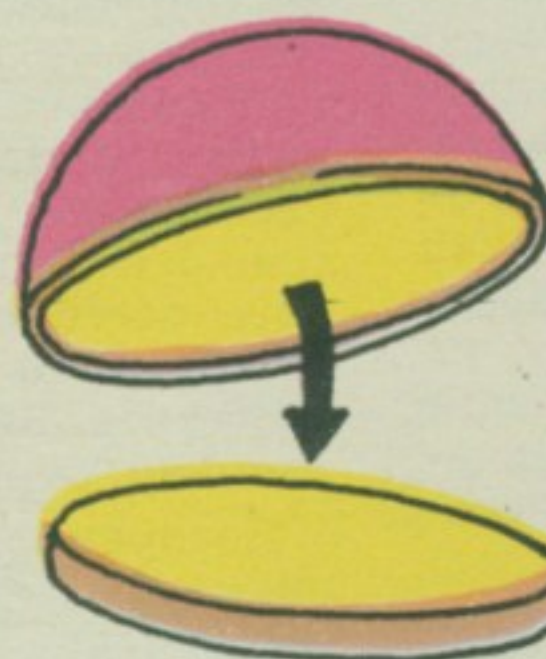

A

B C

КРИЛА ПЧЕЛЕ ПРАВЕ СЕ ОД ЦЕЛОФАНА

ИСЕЧЕНУ ПОЛОВИНУ ЛОПТЕ ТРЕБА ЗАКУЦАТИ НА ДРВЕНО ПОСТОЈЕ

ЗАЛЕПЉЕНИ КАНАП

РЕЈ БРЕДБЕРИ

БАКА

ИЗ САРКОФАГА

— НЕ, НИСАМ САВРШЕНА ЈЕР ШТА ЈЕ САВРШЕНСТВО? АЛИ ЈЕДНО ЗНАМ; ПОШТО САМ МЕХАНИЧКА НАПРАВА, ЈА НЕ МОГУ ДА ЗГРЕШИМ, НЕ МОГУ СЕ ПОДМИТИТИ, НИСАМ ЉУБОМОРНА ИЛИ ГРАМЗИВА. НЕ УЖИВАМ У ВЛАСТИ РАДИ ВЛАСТИ... — ПРИЧАЛА ЈЕ БАКА ДОК ЈОЈ ЈЕ ИЗ КАЖИПРСТА ИСТИЦАЛА ХЛАДНА МИНЕРАЛНА ВОДА.

Отац се љутио што му је ћерка тако упорна у својој нетрпељивости према Баки, која је само мирно одмахивала.

— Морамо причекати — говорила је — још ми не верује. Ако не успем да успоставим контакт са Агатом, отићи ћу на пљусак и тихо зарђати!

Сви смо се смејали.

Током једне укусне вечери, отац рече.

— Ово сам јео пре 25 година у једном ресторану у Паризу... какс то постижете?

— Мени су дате многе ствари које сада вама дајем. Ја нисам свесна да их дајем... Питате ме шта сам. Па, машина, свакако. Али и више од тога, јер сам такође оличење свих оних који су ме измислили, сачинили и ставили у покрет. Зато, ја сам све оно што су они желели да буду, а можда нису постигли. Ја представљам испуњење свих њихових неостварених тежњи.

Бака напуни чаше хладном минералном водом која јој је истицала из кажипрста па настави:

— Људска бића су увек имала потребу за узорима — краљевима, филозофима, свештеницима, да би могли рећи: Они су добри... кад би само могао бити као они! Међутим, свако људско биће греши, па су и такви узорци правили грешке и падали у немилост. А човечанство би остајало разочарано, скептично и цинично.

— Али ти... ти никад не погрешаш... ти си савршена и боља него ико икада — зачу се глас иза завесе. Сви смо знали да се Агата тамо сакрила.

— Не, нисам савршена. Јер, шта је савршенство? Али једно знам: пошто сам механичка направа, ја не могу да згрешим, не могу се подмитити, нисам љубоморна или грамзива. Не уживам у власти ра-

ди власти. А што је најважније, имам времена да сакупим информације о ономе што ви сматрате идеалом. Ако вам је циљ да budete љубазни, пожртвовани, уравнотежени и хумани... пустите ме у мрак будућности и ја ћу испитати стазе којима треба да кренете да бисте постали такви. Ја вас могу водити.

— Значи — рече отац — „док се ми бавимо лагањем...

— Ја ћу рећи истину.

— А кад мрзимо?

— Ја ћу пружити љубав која се састоји у пажњи и знању о вама. Знању што ће остати тајна међу нама, тако да се никад нећете бојати што знам све о вама.

— Али, ви говорите о љубави и пажњи — рече отац — а, опростите, али ви нисте у свему томе... како бисте и били?

— Нисам — одговори Бака — али Ви јесте. Све што сте икада изговорили или учинили ја бележим и памтим. А шта је љубав? Можда је то неко ко памти и враћа нас нама самим у облику нешто бољем него што смо се чадали или сањали... Ја сам породична меморија. Ја себе не знам. Ја сам неспособна да додирнем, окусим или осећам. Ипак, ја постојим. А моје постојање значи повећавање ваше шансе да додирнете, окусите и осетите. Зар није ту негде, у тој размени, скривена љубав?

Поспремила је сто па наставила:

— Чест проблем са великим породицама је неуравнотежена расподела. Ја дајем подједнако свакоме. Слушај! Неко плаче! И ја чујем. Хајде да трчимо заједно! И ја трчим. А увече, нисам уморна и нервозна, јер то не могу бити. Моје пажња је стална и увек за свакога иста.

— Али, шта се тиче љубави... — инсистирао је отац.

— Ако је поклонити пажњу љубав, онда сам ја љубав. Ако је познавати некога љубав, онда сам

ја љубав. Ако је помоћи неком ко је згрешио љубав, онда сам љубав. Ако је научити некога да буде добар љубав, онда сам љубав.

— Не прихватам — врисну Агата иза завесе. Све су то лажи! Нико мене не воли... и она је говорила да ме воли па ме је слагала!

— Она? Ко? — упита отац.

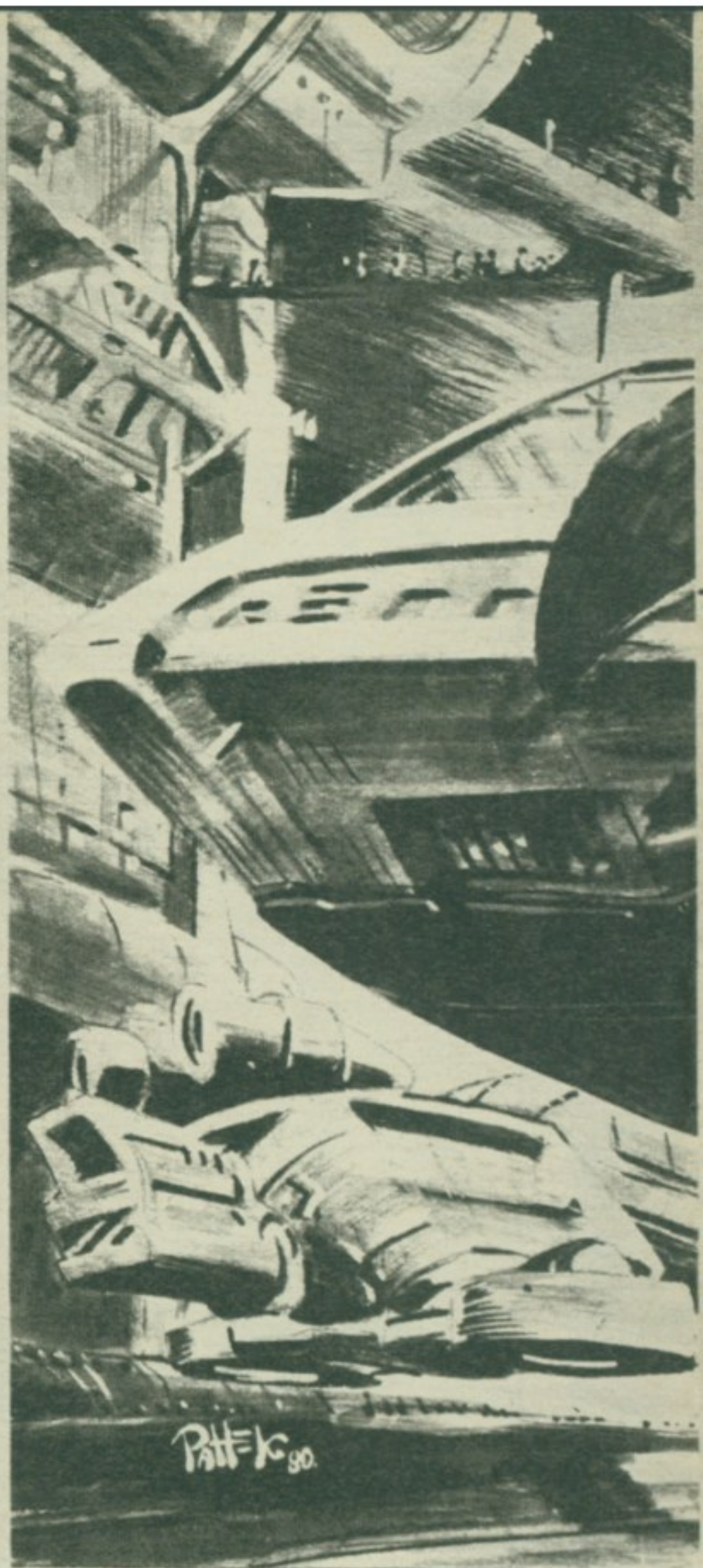
— Мама! Исто је лагала као и Бака, а Бака је празна, па је то онда дупла лаж! Мрзим те! Мрзим!

Агата излете напоље. Отац устаде, али га Бака задржа:

— Пустите мене — и потрча за Агатом која је већ претрчала травњак и била код оградe.

У тренутку када ју је Бака сустигла, обе су биле на друму. Одједном се иза угла створио аутомобил. Бака је зграбила Агату, гурнула је на плочник, док су на њу кола налетела у пуној брзини. Бака је у огромном луку летела кроз ваздух да би се уз тресак зауставила на земљи.

Сви смо се окупили око неповерљене Агате, која испусти неки стравичан урлик из неке непојмљиве дубине свог малог тела.

— Мама мртва... сад и Бака... обећала нам је да ће нас увек вољети, а сада је и она мртва... Обе су лагале — крљала је.

— Свакако — рече добро познати глас. — Како то раније нисам схватила?

Сви се окрену. Бака је стајала изнад нас!

— Али ти си мртва — узвикну Агата. Кола су те...

— Ударила и бачила у ваздух. Тачно. Али, ја сам направљена од таквог материјала да се нисам чак ни улубила. Срећом, удар није проузроковао кратак спој... и све је у најбољем реду.

— Помислила сам да си...

ШРАФКО

— Свако други би био мртав, али не ја, драга моја Агата! И сада ми је најзад јасно зашто ми ниси никад веровала. Зато што ниси знала за моју изузетну моћ да останем у животу. Зашто ми није пало на памет да ти то раније покажем!? Само часак — унутар Баке нека скривена трака поче да се окреће тихо: — Тако је, ево га ... стара књига о подизању деце каже као последњи и најважнији савет родитељима: Било шта учинити, немојте умрети. Ваша деца вам то никад неће опростити. Јер како могу деца разумети кад одједном одете, без извињења, без речи, и никад се више не вратите — Бака седе поред Агате и узне је у наручије.

— Да, мајке понекад побегну у смрт. А кад сте једном преварени, како онда опет неком веровати? Али, ја ћу увек, увек остати поред вас: ... јеси ли разумела?

— Јесам — одговори Агата.
Крај приче ... Па, не баш сасвим крај.

Тако смо срећно живели заједно док једно за другим нисмо сви отишли својим путем. Тог последњег дана лета последње године, угледамо Баку у холу са коферима.

— Бако, шта радиш?
— Па идем, као и ви ... натраг код Фантоћинија. Ви сте ми били породица овде, а тамо имам још већу. Све су то работи, моја браћа и сестре, ујаци и тетке.
— И шта онда бива? — упита Агата.

— Неки остају, неки морају бити демонтирани због делова потребних другим млађим роботима. Можда ћу већ сутрадан бити послата некој другој породици да опет подигнем неколико дечака и девојчица.

— Не смеју те демонтирати зачу се Агатин протест.

— Никада — рече Тимоти.
— Ја имам нешто пара од це-парца ... ја ћу платити — рекох ужаснут.

— Добро, добро, не треба се жалити. Постоји једно решење. Нисам планирала да вам га откријем, али ... За врло мало годину своту могла бих бити смештена у лепо уређену собу у којој 30—40 електронских жена седе и причају. За мало новаца могла бих тамо остати и причати шта сам научила од вас.

— Али, ти си нас подучавала!
— Стварно тако мислиш? — рече Бака. — Не, то је била размена, учење у оба правца. И све ћу то испричати другима, као и оне мени током 30—так или више година које нам предстоје. Тако постајемо мудрије и знање породице се умножава, да се никад не изгуби. Чекају на вас, ако икад затреба, вама или вашој деци. Кад остарите и постанете поново као деца, само ме позовите и ја ћу бити опет с вама.

Али, ми никада нећемо остарити — повикасмо у глас — то се не може десити!

Међутим, десило се. После 70 година, игром случаја, нашли смо се опет нас троје старих и изнемоглих у родитељској кући. Бако! Рекла си да ћеш се вратити. Сад си нам потребна! Три стара детета дижу руке према небу и очекују хеликоптер који ће те опет донети, спустити на травњак и одлетети.

Да није златни кључ, још окачен око Агатиног врата, зарђао?

(КРАЈ)

укрштене речи

СМУЧАРСТВО

Смучарство је, кажу енциклопедије, скуп дисциплина зимских спортова на снегу а такмичења се, наравно, одржавају на смучкама. А снег је, тако бар говоре метеоролошке прогнозе, пред нама. Пред нама су и такмичења. За оне који се тек упознају са овим лепим спортским дисциплинама ево малог задатка: поред и испод бројева у нашој укрштеници треба да упишете називе појединих дисциплина. Да не заборавимо: у смучарству постоје две основне групе — прву чине нордијске или класичне дисциплине, другу тзв. алпске дисциплине.

АУТОР: ВЕ-МАК	МУЗИКА ОЗНАКА ЗА: ТИХО, СЛАБО	МЕСТО У СЛОВЕНИ- ЦИ, КОД КОПРА	1	2	АНАТОЛИЈ ЛОДОВ	ГРАМ ДРАГЕ БОЛЕ	МУЗИЧКИ ИНСТРУ- МЕНТ КОНИЦИ	ЗНАК ЗА АМПЕР
ТАКСА ЗА ПИСМА, ПОШТО- КЕ								
ОЧИСТИ- ТИ ТРАЈ- ЊЕМ								ИВО ТИЈАР- ДОВИЧ
ПРИПАДНИК ИНДИЈАН- СКОГ ПЛЕ- МЕНА					ПРИЖИТИ			
ЗНАК ЗА ЊУТИ		МИШЕНИК ДУБИНАЦ ПТИЦА СЕЛИЦА						
						БУБУ- ЛИЦА, ЧИРИК	СРЦЕ	ЛАКО ЛОМЛИ- ВО
КОРЕН (ЗБ. ИМЕНИ- ЦА)	ШЕКСИРО- ВО ДЕЛО ПРЕСТА- ЛИ ДЕО					БЕРСЕ- ЛИТНИ ЛОВ НА ТУНЕ		
ПОХВАЛ- НА ПЕСМА				ИМЕ ГЛУМИЦЕ ВИЛИ- ЈАМС				
ЗНАК ЗА САРАЖЕ- ВО			ДОМАКЕ ГОВЕЧЕ	4	ГРАД У СССР-У			
ТОНА	УПРАВЉАК НА ВОЗИ- ЛУ ГРЕБЕН						НОЊНА ПТИЦА	
МИРИС						ОСИТЕК ЛУКА КЗРАЕЛУ		СПОКОЈ- СТВО
ТОРКВА- ТО ТАСО			5					
ЗНАК ЗА АР		6						
ТАКМИЧЕ- ЊЕ ЗА ПЕХАР		ЗНАК ЗА УРАМ			ПРИПАД- НИК ИТА- ЛИЈАНСКОГ ПЛЕМЕ- НА			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: М, БРУЦЕЛОЗА, е, кртог, р, снови, Ика, насеље, ок, Ивона, пл, ЈЕ, Ив, рис, олово, Ока, Инес, сак, ак, тт, т, А, коса, драг, Т, прелети, Иго, калај, вирман, Ра.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд, Директор НО „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Раде Шошкић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 15 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

3 месеца	165,00 динара
6 месеци	330,00 динара
1 година	660,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

3 месеца	330,00 динара
6 месеци	660,00 динара
1 година	1.320,00 динара

Претплата се врши на жиро рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „ПОЛИТИКА“ — ООУР Продаја — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	70.—
СР НЕМАЧКА	DM	124.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	290.—
ШВЕДСКА	Škr.	292.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	115.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „ПОЛИТИКА“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд, број: 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

1. ИЗАБРАНА ДЕЛА МАРКА ТВЕНА — у шест књига

Широм света славни Твенони јунаци ТОМ СОЈЕР И ХАКЛБЕРИ ФИН чекају вас да им се придружите у најлуђим авантурама на свету. ДОЖИВЉАЈИ ТОМА СОЈЕРА • ДОЖИВЉАЈИ ХАКЛБЕРИЈА ФИНА • ЈЕНКИ НА ДВОРУ КРАЉА АРТУРА I—II • КРАЉЕВИЋ И ПРОСЈАК • ЖИВОТ НА МИСИСИПИЈУ
Формат 20×28,5, тврди повез, ћирилица. Цена комплекта: 1.900.—

2. I KOLO — НОВА СЕРИЈА — БИБЛИОТЕКА „БИСЕРИ“

Први пут на нашем језику шест књига бајки народа Далеког истока
КИНЕСКЕ БАЈКЕ
ЈАПАНСКЕ БАЈКЕ
КОРЕЈСКЕ БАЈКЕ
МОНГОЛСКЕ БАЈКЕ
ВИЈЕТНАМСКЕ БАЈКЕ
ТИБЕТАНСКЕ БАЈКЕ
Формат 12,5×19, тврди повез са илустрацијама, ћирилица. Цена комплекта: 600.—

3. X KOLO БАЈКИ

ГРЧКЕ БАЈКЕ
ИРАНСКЕ БАЈКЕ
ЈЕВРЕЈСКЕ БАЈКЕ
КОРЗИКАНСКЕ БАЈКЕ
ШПАНСКЕ БАЈКЕ
ТУРСКЕ БАЈКЕ
Формат 12,5×19, тврди повез са илустрацијама, ћирилица. Цена комплекта: 360.—

4. IX KOLO БАЈКИ

БОЛИВИЈСКЕ БАЈКЕ
БРАЗИЛСКЕ БАЈКЕ
БАЈКЕ ИНКА
БАЈКЕ МАЈА И АСТЕКА
ЧИЛЕАНСКЕ БАЈКЕ
ВЕНЕЦУЕЛАНСКЕ БАЈКЕ
Формат 12,5×19, тврди повез са илустрацијама у боји, ћирилица. Цена комплекта: 300.—

ИРО „НАРОДНА КЊИГА“

Препоручује вам

5. I KOLO — БИБЛИОТЕКА „1001 РАДОСТ“

Сарадња „Народна књига“ — Завод за уџбенике и наставна средства из Београда
Јован Јовановић Змај: МИШЕВИ И МАЧКЕ
НЕШТО ШУШНУ • (Шаљиве народне приче)
Гвидо ТАРТАЉА: МАЛЕ ПЕСМЕ
НА ПЕТИБОРУ ЈЕЗЕРО • Разбрајалице и брзалице
Душан РАДОВИЋ: НИЈЕ ЈЕСТЕ
Григор ВИТЕЗ: ИМАМ КОЊА ЗЕКАНА
ПОШЛА КОКА НА ПАЗАР • Народне песме
Десанка МАКСИМОВИЋ: ПАТУЉАК КУКУРУЗОВИЋ
ЈАРАЦ ЖИВОДАРАЦ • Народне приповетке
Бранко ЋОПИЋ: НИКОЛИЦА СА ПРИКОЛИЦОМ
Формат 21×28, ћирилица, броширан повез. Цена комплекта: 650.—

6. БИБЛИОТЕКА „БАЈКА И ПОУКА“

Сарадња „Народна књига“, „Политикин забавник“, „Веселин Маслеша“.
ХАЈДИ
ЦАРЕВ СЛАВУЈ
РУЖНО ПАЧЕ
ЕЗОПОВЕ БАСНЕ
ПАЛЧИЦА
ЈОВИЦА БУДАЛИЦА
Формат 20×20, броширани повез, четворобојне илустрације, ћирилица. Цена комплекта: 330.—

7. БИБЛИОТЕКА „ЈА ПРАВИМ БАЈКУ“

Сарадња „Народна књига“, „Политикин забавник“, „Напријед“
ПЕПЕЉУГА
СНЕЖАНА И СЕДАМ ПАТУЉАКА
УСПАВАНА ЛЕПОТИЦА
ПАЛЧИЋ
ИВИЦА И МАРИЦА
ЦРВЕНКАПА
Формат 21×29, броширан повез, четворобојне илустрације, ћирилица. Цена комплекта: 210.—

8. БИБЛИОТЕКА „МОЈ СВЕТ“

Сарадња „Народна књига“, „Политикин забавник“, „Напријед“
НА ЛЕТОВАЊУ
О ЖИВОТИЊАМА
НА СЕЛУ
ВЕЛИКО И МАЛО
ШТА ДАНАС РАДИМ
ТОКОМ ГОДИНЕ
Цена комплекта: 270.—
Формат 20×20, повез броширан са илустрацијама, ћирилица.

ИРО „НАРОДНА КЊИГА“, 11000 Београд, Шафарикова 11
НАРУЧБЕНИЦА — ПЗ — 21. 11. 80.

ОВИМ НЕОПОЗИВО наручујем књиге под бројевима (наведите бројеве књига које наручујете).....
1. ЗА ГОТОВО — по цени од динара....., коју ћу платити поштару кад ми уручи књиге.
2. НА ОТПЛАТУ — по цени од динара....., коју ћу суму отплатити у..... месечних рата
уз одговарајућу камату. (Најмања рата је 150.— динара). Рате ћу уплаћивати до 10. у месецу до исплате целе
суме. У случају спора надлежан је општински суд у Београду.

(Презиме, очево име и име)

(поштански број, место, улица и број)

(Радна организација у којој је купац запослен)

М.П.

(Овера радне организације
за купце на отплату)

(Потпис купца, бр.л.к. и где је издата)

Купци, који књиге купују на отплату оверавају наручбеницу у радној организацији где раде, а пензионери приликом куповине на
отплату прилажу последњи чек пензије.

Књиге можете поручити:

— Код издавача, 11000 Београд, Шафарикова 11

— У Салону „Народне књиге“, Цетињска 6. У Сервису „Народне књиге“, Николе Спасића 2. Члановима Клуба читалаца „Народне
књиге“, стални попуст од 20%.

МУШЦЕ

НОВА ПОГОДНОСТ ЗА ПРИЈАТЕЉЕ **ТБЗ**

Драги пријатељи PEZ-а.

Овог пута смо у могућности да ти понудимо PEZ-беџ којим ћеш украсити своју мајицу, а приказан је на слици.

Урадили смо само 5.000 комплета, па због тога požури
са наруџбом.

Наша адреса је: ПРИЈАТЕЉ РЕЗ-а 61111 ЉУБЉАНА,
пп 8

Износ од 30 динара, платићеш поштару по пријему бечава.

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописници

Презиме и име

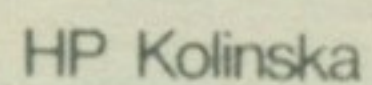
Улица и кућни број

Место становања

поштански број

ком.

Датум рођења

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД

МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

ВОЈВОДА СТЕПА СТЕПАНОВИЋ

Желели бисмо да знамо ко је командовао српском војском у бици на Церу? Молимо вас да нам одговорите и ко је компоновао чувени „Марш на Дрину“?

Драган Камалевић,
Зоран Димитријевић,
Предраг Андријашевић,
Аранђеловац

Церска битка, којом је и започео рат између Аустро-Угарске и Србије, вођена је од 12. до 24. августа 1914. године. У њој је учествовао приближно исти број војника с обе стране, с тим што су Аустријанци од самог почетка имали развијене све снаге док су Срби своје постепено уводили у битку. Победа на Церу уздигла је у српској војсци и народу поверење у сопствене снаге и веру у коначан успех. Ангажовањем своја 2 корпуса у операцији на Церу, 2. аустроугарска армија закаснила је са концентрацијом на руском фронту. Командант српске 2. армије Степа Степановић је за заслуге у бици добио чин војводе.

Српски губици у овој првој победи српске војске над Аустро-Угарском били су: 259 официра и 16045 подофицира и војника. За аустроугарске губитке нема званичних података али се процењују на око 25 хиљада људи, од чега је 4500 заробљеника.

„Марш на Дрину“ компоновао је 1914. године Станислав Бинички.

ПОМОЗИТЕ НАШЕМ КЛУБУ

У нашој улици већ две године делује клуб „Политички забавник“, и то веома успешно. И све би било дивно да почетком августа није изгорела шупа у којој држимо старе бројеве. Једва смо успели да спасемо бар један део Забавника, тачније 202 броја. Зато молим све читаоце нашег омиљеног листа да нам помогну у обнављању преполовљеног фонда. Примерке које

желите да поклоните клубу, можете да шаљете на адресу
Раденко Марковић, Посавотамнавска 27, 15000 Шабац.

РАДИО-АМАТЕРИ

Имам 13 година и хтео бих да postanем радио-аматер па те молим да објавиш адресу неког клуба у Београду.

Александар Малушевић,
Генерала Жданова 32/1
Београд

На територији београдског региона постоји 21 радио-аматерски клуб; има их у готово свакој београдској општини. С обзиром да ти станујеш на територији општине Савски венац предлажемо ти да се учланиш у клуб „Моша Пијаде“ који се налази у улици Војводе Миленка 35/1 (дворишна зграда).

ЛЕК ЗА ЧАМОТИЊУ

Како је настао и где је први пут одржан родео?

Сузана Церић и
Омар Мусејновић,
Сарајево

Иако за то нисте питали, можда би било добро да и ово знате: реч родео настала је од шпанске речи *rodear* (опкољавати). Такмичења у родеу потичу из раних дана процвата сточарства на америчком Југу и Средњем западу. Принуђени да проводе месеце, па чак и године далеко од света, гоничи стоке лечили су своју чамотињу окупљајући се с времена на време у такозваним „крављим градовима“. Поред уобичајених пијанки и туча, тада су редовно организована и такмичења у којима су се највештији надметали за титулу најбољег јахача на неукроћеним коњима, најбољег бацача ласа, итд.

Житељи многих америчких градова тврде да је баш у њиховом месту одржан први родео у САД. Неки, као грађани Шејене у Вајо-

мингу и они из Винфилда у Канзасу, наводе чак и године: 1872. и 1882. али је званична „титула“ родног места популарног такмичења ипак припала новомексичком граду Санта Феу у којем је први родео одржан још 1847. године.

Кад смо већ код родеа, ево и два рекорда: 1867. године Џуниор Гарисон из Оклахоме ухватио је, срушио и свезао теле за тачно 7,5 секунди. Рекордерску титулу стекао је 1955. године и Тексашанин Џејмс Бајнем — њему су биле довољне 2,4 секунде да на земљу сруши бика.

У ЊУЈОРК, АКО СЕ РОДИТЕЉИ СЛОЖЕ

Да ли у нашој земљи постоји лет за Њујорк, колико дуго се путује и одакле се полази?

Ана К.
Крушевац

У Њујорк можеш да кренеш из Београда, Загреба или Љубљане. Лет траје око 9 часова, у зависности од временских прилика, пре свега смерова и јачине ветрова. Дакле, остаје ти још само да се договориш са родитељима и купиш карту.

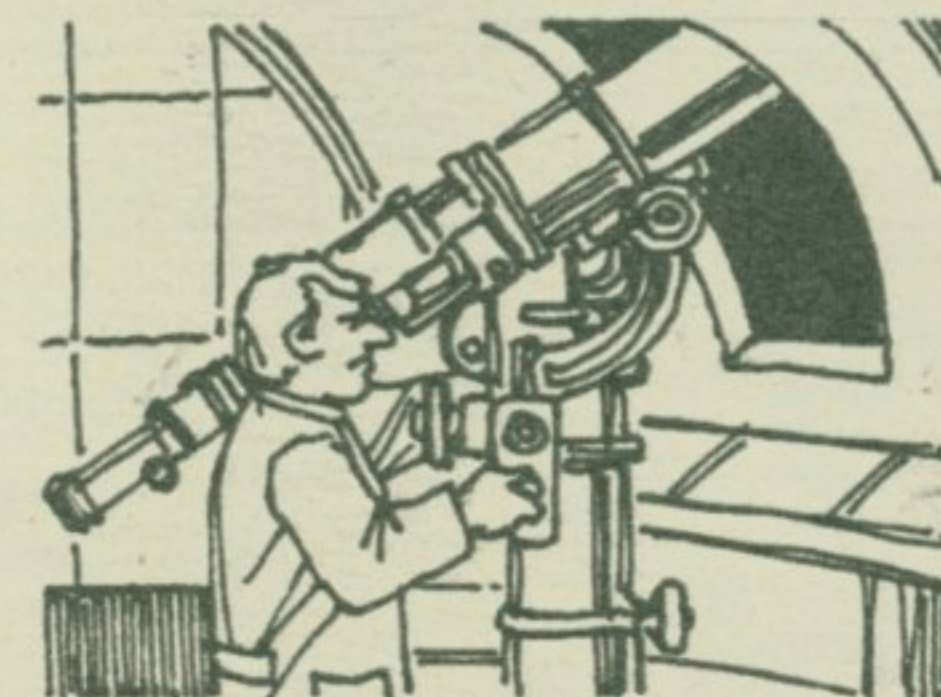
ГВОЗДЕНО »СРЦЕ« МЕРКУРОВО

Молим те да ми кажеш колико сателита имају Меркур и Венера и како се они зову? Волео бих и да ми кажеш нешто више о тим планетама.

Читалац из Београда

Драги (зашто анонимни?) читаоце, од 9 планета које припадају Сунчевом систему изабрао си баш оне две које сателите — уопште немају.

Што се Меркура тиче, то је планета најближа Сунцу која око њега обилази на просечној удаљености од 58 милиона километара. До Земље је раздаљина много већа — 218 милиона километара. Да је далеко, далеко је, али су и поред тога са космичке летелице „Маринер 10“ 1974. године начињени снимци површине Меркура који су научницима пружили могућност разликовања детаља величине од 100 до 500 метара: на њима се видео и велики број кратера по изгледу веома сличних Месечевим. И без ових снимака савремено се знало да је Меркур сферног облика, да се на њему температура дању пење до 343°C а ноћу спушта до — 170°C, да има доста јако магнетно поље које је, ипак, око хиљаду пута слабије од Земљиног. Претпоставља се да су спољни слојеви планете силикатног састава а да је језгро густо, вероватно састављено од гвожђа. По свему судећи, Меркур уопште нема атмосферу, а уколико она

постоји, онда мора бити веома разређена.

За случај да ниси знао, Венера није само име планете, већ и римске богиње лепоте и љубави. Удаљеност од Земље није увек иста: некада износи читавих 258 милиона километара, а некада (сваких 548 дана) свега 41 милион километара. Тридесет два до тридесет шест дана пре него што се нађе на овој удаљености од Земље, Венера је сјајнија од свих звезда и планета.

И на Венери се дан разликује од ноћи а траје колико и 118 земљаних дана. Шта још ова планета има а шта нема? Нема, на пример, магнетно поље, али зато има изузетно густу атмосферу, 14 пута ређу од воде, и ветрове који ретко дувају брзином већом од 1 метра у секунду — дашак који тешко да може да ублажи јару од неких 480°C која на њој стално влада.

Површина Венере није видљива телескопом јер је обавија густа и непрозирна атмосфера. Па ипак, 1975. године људи су и то успели. Тада се, наиме, на њену површину спустила сонда космичке лабораторије „Венера 9“ која је на Земљу послала прве снимке: на њима се видео каменит терен, са неравнинама нешто мањим него код Меркура, Земље и Марса.

НЕ ПОСТОЈИ РОК- -ЕН-РОЛ ШКОЛА

Молим вас да ме обавестите да ли у нашој земљи постоји школа за рок-ен-рол и где се налази?

Смиљана Вуковљак,

Луја Браја 15
Нови Сад

Специјална школа за рок-ен-рол не постоји. Корази ове игре могу да се науче у оквиру курса неке од школа модерних игара.

СТОП ЗА БУБУЉИЦЕ

Желео бих да знам зашто неки људи имају бубуљице по лицу, поготову они који се брију и има ли томе лека?

Неузат Скендери,
М. Тита 42
Кочани

Бубуљице по лицу јављају се у пубертету кад је појачано лучење ендокриних жлезда које директно утичу на рад лојних жлезда и проширење пора. Са завршетком пубертета бубуљице обично пролазе. Међутим, код неких људи не пролазе сасвим што зависи од врсте коже. Због тога је и неопходно посетити лекара за кожне болести који ће одредити најбољу терапију.

Што се тиче људи који добијају бубуљице после бријања у питању је инфекција и треба све учинити да до ње не дође. Хигијена мора да буде беспрекорна а средства за

бријање да одговарају типу коже. Уколико ти се и поред ових превентивних мера бубуљице и даље појављују, најбоље је да одеш лекару дерматологу.

ЗАВИЈА ЈЕР ЈЕ ТУЖАН

Надам се да ћеш моћи да ми помогнеш. Ево о чему се ради: имам немачког теријера од 10 месеци који понекад ноћу завија. Молим те да ми одговориш да ли је то уобичајено за ову врсту паса и шта да радим?

Читалац из Србобрана

Ниједан пас, ма о којој се врсти радило, нема обичај да ноћу завија. Чини то само када је тужан и нечим незадовољан. Дакле, твој псу нешто недостаје: љубав, храна или вода. Могуће је и да му нешто смета ако га, на пример, ноћу држиш везаног што би могло да буде разлог његовог незадовољства и туге.

Ето, ми смо ти помогли колико смо могли. Ти ћеш сам најбоље знати шта то треба да мењаш у односу према својој кући. Најважније је да пас није бољестан а љубав и пажња често су најбољи лек за све болке, па и ноћно завијање.

Ако ти, случајно, неко предложи да свог љубимца од незгодне навике одучиш тако што ћеш га поливати хладном водом, ми ти предлагемо да савет никако не прихватиш. Тачно је да је овај народни „лек“ често делотворан, али је исто тако тачно и да ти твој четвороножни пријатељ то никада неће заборавити и да ћеш уместо љубави од њега добити — послушност.

НИКАД НИЈЕ КАСНО

Вољела бих да вјежбам јогу па те молим да ми одговориш да ли је касно да сада почнем јер имам 14 година? Да ли у Тузли постоји неки спортски центар где бих могла вјежбати? Заправо, више би ми одговарало да се јогом бавим код куће али ми је зато потребан неки приручник. Можеш ли да ми препоручиш неки?

Габријела Концул,

Тузла

Јога није спорт у класичном смислу, још мање такмичарска дисциплина. Према томе, њоме можеш и сада да почнеш да се бавиш, ниси ни најмање закаснила. Да ли у Тузли постоји спортски центар у којем се вежба јога

— то не знамо али знамо да то можеш да радиш сама. Све што ти је потребно то је „Мини јога за свакога“ Јасмине Пуљо. Покушај

да је набавиш у некој од књижара у твојем граду или поузећем од „Спортске књиге“ из Београда.

ПЕСМА О СВЕТЛАНИ

Да ли постоји нека композиција у којој се помиње име Светлана и можете ли да објавите њен текст?

Јелена из Београда

Постоји, али ми немамо њен текст.

ВЕШТИНЕ СА ИСТОКА

Желио бих знати да ли бих негде могао купити часопис или књигу о источњачким борилачким спортовима, првенствено каратеу и кунг фуу?

Хрвоје Аугуштин,
Божидара Аџије 19
Осијек

Постоји више књига о источњачким борилачким вештинама. Ми ћемо навести наслове само неколико њих: „Тајне кинеског спорта“, „Аикидо“, „Самоодбрана од ножа“, „Теки I и Енпи Ката“, „Нунчаку и карате“, „Основи каратеа за младе“, „Тае kwon do“. Ове књиге можеш да наручиш код ИГРО „Спортска књига“, Македонска 19, Београд, жиро рачун број: 60801-601-817.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Недостају ми Микијеви забавници: број 271 од децембра 1979, 254 од августа исте године, и бројеви 195, 197, 199, 202, 205 и 211 од 1978. године. Молим читаоце Забавника да ми помогну. У замену нудим значке, разгледнице и новац. Игор Марковић, 11000 Београд, Црно-

травска 13 а, ст. 147. За сваки постер Сребрних крила, Мирзиног јата, Рибље чорбе или Здравка Чолића дајем 15 салвета и једну разгледницу Скопља. Јагода Стефановска, 91000 Скопље, Треће македонске ударне бригаде 69/10

Молим све читаоце „Галаксије“ да ми се јаве. Потребни су ми бројеви из 1976. и 1977. У замену дајем постере, стрипове или нешто друго, већ по договору. Радослав Манојловић, 21480 Србобран, Бориса Кидрича 17

Сваком ко ми пошаље пет страних маркица шаљем два цртана романа. Миро Чечура, 72000 Зеница, Чајдраш 82

Поседујем старе бројеве Микијевог забавника: 2, 6, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42 и 50. Један број дајем за два стара новчића или по цени од 4 динара. Горан Михордин 22000 Сремска Митровица, Румска 8

Сакупљам разгледнице и молим читаоце Забавника да ми пошаљу разгледнице својих мјеста. Заузврат шаљем разгледницу свог мјеста. Томислав Сламар, 41423 Мартин под Окићем, Молвице 86

Обожавам Енди Гиба и молим „забавниковце“ да ми помогну у сакупљању његових слика и текстова о њему. Заузврат нудим разгледнице Крагујевца, поштанске марке, салвете, већ по договору. Наташа Давидовић, 34000 Крагујевац, Софије Ристић 7/2

Молим све читаоце Забавника који поседују бројеве Дениса у којима је стрип о Фантому да ми се јаве. Снежана Симић, 15000 Шабац, Жике Јанковића 66

У замену за стари новац дајем значке и поштанске марке. Зденко Перић, 54400 Ваково, Леа Рибара 169

Ко ми пошаље десет страних маркица или једну металну значку добиће од мене пет ципних календара и стране разгледнице. У обзир долази и размјена маркица. Данко Пешић, 54000 Осијек, Народних хероја Славоније 1

Поседујем стране и домаће поштанске марке. Размена по договору. Жарко Димишков, 91000 Скопље, Девол 14

ДОСТА ЈЕ БИЛО
БРИГА — САД УЗМИТЕ

ПОЛИТИКА

МОЗАИК

У НОВОМ
БРОЈУ

- РЕШЕЊЕ II КОЛА ВЕЛИКЕ НАГРАДНЕ ИГРЕ И ИМЕНА ДОБИТНИКА КОЛОР-ТЕЛЕВИЗОРА И ЈОШ 39 ЛЕПИХ НАГРАДА
- 4 НОВА ПИТАЊА — 40 НАГРАДА
- (НЕ)ОБИЧНЕ ГРАЂЕВИНЕ

СВАКОГ
ЧЕТВРТКА

ПОЛИТИКА

МОЗАИК

НОВО ИЗЕНАЂЕЊЕ

